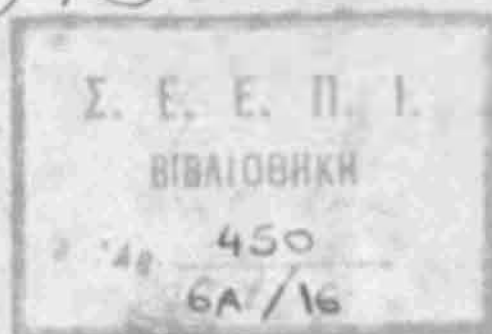

1920
513

ΑΠΟ ΤΟ ΔΟΝ ΚΙΧΟΤΟ.

Βάρβαρος . . . Είμαι ! "Εχω τὴν δρυμητὰ
κάποιον βοριά πὸν μάνισεν ἅ ρίξει τὰ πλωιάνια
καὶ τοιῶθ' ὡς ἀφορμίζεται τὴ φρένα μου
μὲ μιὰν ἀνάκαρη τιάνια.

Βαρὺ, μουγγό, λερό, χαμδονοιο
τ' ἀνθρώπινα κολάδι. Μὲς σιτὴ σιάνη,
ζουλάει θὰ δρομίσει ὁ στίχος μου ἀνατρώμαχο
ἢ σὰ βωδιῶν ἀφορμάρικον τροχάνι.

Τοῦ βούρκου ἐστὶς μολέματα, ὦ ἀδέρφια μου,
τοῦ λογικοῦ ἄρες — μᾶρες !
καὶ τὸ τραγούδι μου προσιά σας ἀγριοράχητο,
κρόνομένο μὲ βλαστήμιες καὶ κατάρες.

Κι' ἂν παίρνω γιὰ τὰ μοῦτρα σας, ὦ ἀδέρφια μου,
τῆς προφητείας τὴ σάλλιγγα καὶ τοῦ καλοῦ τὴν ἔγνοια,
εἶναι γιὰτὶ χρειάζονται σιὸν οἶστρο μου
κάποια σφαχτιάρια ἢ κάποιον παίγνι.

Ο. ΜΠΕΚΕΣ

ΑΠ' ΤΑ «ΘΑΛΑΣΣΙΝΑ»

ΣΟΝΝΕΤΟ

Ψαρεύουν βάρκες τὴν αὐγὴ σιὸ ἀλαργινὸ σημάδι
 κ' οἱ γλάροι, αἰθέριοι ἀπάχηδες, τοὺς ἀρμαλούς (¹) ματιάζουν.
 Βόσκει κατὰγιαλα ριχὰ, ζητιάνος παραγάδι (²)
 καὶ τὰ φυσέκια ἀπ' τοὺς γκρεμνοὺς μπρὸς σιὰ λαυράκια σκάζουν.

Μανιάτη (³) γρίπο ἀργοτραβοῦν ἀπάνεμο ἓνα βράδυ,
 τὰ ψάρια σιὸ ξεμπράτσωμα (⁴) λαχταριστὰ σπαράζουν,
 παγούρια πιάνουν μὲ δαυλοὺς μεσ' τὸ βαθὺ σκοιάδι,
 καὶ μὲ καλάμια τοὺς σαργοὺς τὴν ὄψη ὅπου ταράζουν.

Κ' ἓνας κακότυχος παλὸς ψαρεῦς λησμονημένος,
 ποὺ βάρκα δὲν τοῦ ἀπόμεινε κι' ἀγκίστρι, οὐτε ἀρμιδιά, (⁵)
 μαῦρο πετάει μπιζόβολο, μαῦρος σὲ μαῦρο κῦμα.

Καὶ σέρνει, σέρνει, τὸ σκοινὶ τὴ νύχτα ἀποσταμένος
 καὶ καρφωμένος ἀγρυπνᾷ σιτὴν ἔρημη ἀμμονδιά,
 ὥς νὰ τοῦ γίνεῖ ὁ ἀφροσυρμὸς τῆς ἀναρέας (⁶) μνημα.

ΑΠ' ΤΟ «ΠΕΡ' ΑΠ' ΤΑ ΣΚΟΤΗ

Στοῦ ἀλέραντου θαλάσσιου κάμπου τ' ἄποτα φνικόσπαρτα,
 γιγάντιος βουτηχτὴς θὲ νὰ βουτήξω,
 καὶ στίς σπηλιὲς τῶν πιὸ βαθυῶν κρυψώνων μπαίνοντας,
 ἀπ' τίς παρθένες ρίζες τὸ χυμὸ τῶν μαργαριταριῶν θὲ νὰ ρουφήξω

1) Κορράκια ποὺ ἀποτελοῦν τὴν βόλτα. 2) Ὁ ψαράδικος κώδικας διοντάει τὰ παραγάδια τοῦ γαλιῶ ζητιάνους γιατί ὅπου οἱ ζητιάνοι ζητοῦν μακριὰ πράγματα, ὅπου καὶ τὰ παραγάδια τοῦτα πετῶνται καλά ψάρια. 3) Μανιάτης γρίπος εἶναι ὁ μικρὸς γρίπος. 4) Τὸ βγάλσιμο τῶν ψαριῶν ἀπ' τὸ δίχτυ. 5) Βόλτα. 6) Ἀναρέα ὁρμητήριο ἀπ' τὸ ἀνερόσπασ. Φημιὸ ὅτι παρὰταται ἀπ' τὸ ἀνὰ φέση.

Σημειώσεις τοῦ ποιητοῦ.

Κι' ὄντας ξανάβγω πιὸ τρανός, ὁ ὑπέρπνοος,
 μιργαριάρια ἀφροὺς καὶ θάμπη γέρω πρὶν σκορπίσω,
 πιὸ πέρι, ὅπου πνευόμενῃ ψυχῇ δὲ διάβηκε,
 τῆς μουσικῆς σονάτας τοῦ ἀπειρον τὴν ἄρρα κρούοντας,
 κάλοιο τραγοῦδι ἀνάκουστο θὰ τραγουδήσω.

Α. ΜΑΜΜΕΛΗΣ

ΔΡΟΜΟΣ

Τώρα μακραίνουνε
 πῦργοι, παλάτια.
 Κλοῖνε μου οἱ θέρησες,
 κλαῖνε τὰ μάτια.

Τώρα θανάσιμη
 νύχτα μὲ ζώνει.
 Μίσα μου ὀγκώνονται
 οἱ ἀφραστοὶ πόνοι.

Με εἶδαν προσπέρασαν
 ὅσοι ἀγαπᾶω.
 Μόνος ἀπόμεινα
 κ' ἔρημος πᾶω.

Πόσο τ' ἀνέβασμα
 τοῦ ἄχαρου δρόμου!
 Στρέφω κοιτάζοντας
 πρὸς τὸντιρό μου:

Μόλις καὶ φαίνονται
 οἱ ἄσπρες εἰκόνες.
 Τᾶνθη, χαμόγελα
 μέσ' σιτοὺς χειμῶνες.

Ἀεροσαλεύουνε
 κρένοι καὶ χέρια.
 Ἦλιοι τὰ πρόσωπα,
 μάτια τ' ἀστέρια.

Εἶναι κι' ἀνάμια
 σ' ὅλα ἡ Ἀγάπη:
 Στὸ πρωτοφίλημα
 κόρη ποὺ ἐτιράπη.

Κι' ὅλο μακραίνουνε
 πῦργοι, παλάτια.
 Κλαῖνε μου οἱ θέρησες,
 κλαῖνε τὰ μάτια.

ΑΘΗΝΑ

"Ωρα γλυκειά. Ξαπλώνει ώραία δοσμένη
 ή 'Αθήνα σιόν 'Απρίλη σάν έταίρα.
 Βασίλισσα ή 'Ακρόπολη κειτέρα
 πορφύρα 'χει τή δύση φορεμένη.

Στά σπείια σκύβει άπάνω και βαρύνει
 τὸ άσῆμι τοῦ βλεφάρου της ή έσπέρα.
 Είναι γιορτές τὰ μῦρα σιόν αἰθέρα
 καί ίποτε ή ψυχή πιά δέν προσμένει.

Φιλί φωτός και σκάει τὸ πρωταστέρι.
 Σιόν 'Ιλισσὸ έρωτεύεται τὰ γέρι
 ροδονυφοῦλες δάφνες πὸν ριγοῦνε.

"Ωρα γλυκειά χαρὰς κι' αγάπης, όντας
 πουλάκια τὸ 'τα τᾶλλο κυνηγοῦνε,
 τ' 'Ολύμπιον Δία μιὰ στήλη άεροχιτωνόνας...

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

ΟΙ ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΜΙΑΣ ΒΡΑΔΥΑΣ...

*Απόσπασμα από την τρίτη εικόνα.

ΤΟ ΠΡΕΛΟΥΝΤΙΟ ΑΠΟ ΤΟ ΛΥΡΙΚΟ INTERMENTIO
 ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Δὲ μὲ θεωρεῖς καὶ μέναινε	Ὅχιτὼ χρόνῳ μὲ σκότωσες
[σὶν ἄκρη,	[θυμᾶσαι;
στὰ τούλια μέσα ἐνὸς καημοῦ	πάνω σὶν πρώτη μου ἀντίση
μῆς θύμησης κουρέμ...	καὶ σὶτῇ χαρά μου ἐπάνω,
δὲ θὰ γενῶ στὸ θλίβερό	δίχως καρδιά μὲ χτύπησες
τραγοῦδι σου ἓνα δάκρυ,	—καταραμένος νᾶσαι!—
ἢ δὲ σὲ μέλλει;	καὶ μοῦπες νὰ πεθάνω.

Τῶν θεῶν φίλιῶν μου	Τώρα γυρνᾶω παντέρσημη
[σοῦδωκα τῇ γλύκα,	[σιτὲν "Αἰδη,
κι' ἄφοβα καὶ τῇ γόνιμη	καὶ τυραννέμαι ἀνώφελα
τὴν παρθενιά μου ἀκέρση,	δίχως καμμιὰ γαλήνη
"Ομῶς καὲ ἀπ' τὰ ἴδια σου	—ἀλλί μου καὶ μῆς ἀνοιξης
τάγαπημένα χέρια,	γροικᾶω τὸ καναρίνι
τὸ θάνατον ἐβροῆκα.	καὶ σιᾶραχιο σκοτάδι!

Καὶ μῶλο πὸν γυρίζω

[δίχως σῶμα,
 καὶ μάχνοζώνει τῶν πικρῶν
 ἀσφόδελων ἢ λήθη,
 νοιώθω νεκρή, σὰ ζωντανή
 μὲ φλογισμένα στήθη
 πὸς σάγαπάω ἀκόμα!

Λατὼ (Κρήτη) 1919

ΘΡ. Ν. ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ

"ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΑ"

ΜΕΤΑ ΤΗ ΜΑΧΗ

Τίποτα ὁργὴ χωράει στὰ στήθετά σου ἀλλήλα
 ΝΙΓΓΙΑΤΟΣ

Σωρὸ τὰ κρᾶνη	Ρίχτε λιγάκι
καὶ τὰ νιουφέκια	χῶμα σ' ἐκεῖνο
καὶ τὰ λουριά τους	τὸ λευκὸ χέρι
καὶ τὰ πελέκια...	ποῦνε σὰν κρῖνο
—'Ανοίξτε λάκκο	ὅπου ἔτο' ἐφώθη
βαθὸ ὡς τῇ μέση	καὶ νὰ δείξη
καὶ βάλετε ὅσους	πὸν σὰν ὑπῆρχε
θαῖροντε θεὸς ἢ!	ἤθελε φρεζή!

ΦΟΙΒΟΣ ΑΝΑΤΟΛΕΑΣ

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ ΕΙΔΥΛΛΙΟ ΙΓ'

ΥΛΛΣ

Δὲν ἐγεννήθηκε ὁ Ἔρωτας γιὰ μᾶς, Νικία, μονάχα,
καθὼς θαρρούσαμε, ὁποῖον θεοῦ κι' ἂν σιάνθηκε βλασιάρι.
Καὶ δὲ φαντάζονται ο' ἐμᾶς, πρώτους ὥραϊα τὰ ὥραϊα,
πλασμένοι πὺν εἵμαστε θνητοὶ καὶ τ' ἀθρῖο δὲ θεωροῦμε.
Μὰ κι' ὁ χαλκόκαρδος ὁ γυῖος ἀκόντισμα τῆς Ἀλκμήνης,
μὲ τὸ ἄγριο πὺν πολέμησε λισιάρι παιδί νεό,
τὸν ἔμορφο ἐρωτεύτηκε μὲ τίς πλεξοῦδες Ὑλᾶ.
Κι' ὅπως σὲ γυῖο του πὺν ἀγοπᾶ κάμει ὁ πατέρας, ὅλα
δασκάλεψέ του ὅσα κι' αὐτὸς γενταῖος μαθαίνοντιὰς τα
κι' ἀξέχαστος ἀπόμεινε. Κὰν εἴταν μεσημέρι,
κὰν πρὸς τὸν Δία κινεῖται ἡ Αὐγὴ μὲ τὰ λευκὰ φαριά της,
κὰν ὦρα πὺν τὰ κλαυσερὰ νυστολογᾶνε ὀρνίθια,
ὥς σείσει ἡ μάνα τὰ φτερὰ στήν καπνισμένη κούρνια,
δὲν τὸν χωρίζονται ποτέ, πὺν τὸ παιδί ἀργασμένη
νάχει, ὥς ἐκεῖνος, τὴν ψυχὴ, καί, μοιάζοντιὰς του σ' ὅλα
κι' αὐτὸς μιὰ μέρι ἀληθινὸ νὰ γένει παληκάρι.

Μὰ ὄντας ἐμίσησε ὁ Ἰάσοντας γιὰ τὴ χρυσὴ προβιά,
κι' ἀπ' ὅποια χώρα τῶν ἡρώων ἀκλονήθησέ τον τᾶνθι
σὴν πλούσια Ἰωλκὸ πορεύτηκε κι' ὁ προκομένος ἀντιρας
καὶ σὴν Ἀργὼ τὴν ξακουστὴ κατέβη μὲ τὸν Ὑλᾶ.
Κι' ὄντας ἡ Πούλια ἐφάνηκε καὶ σιῶν βουνῶν τίς ρίζες,
βγαίνοντας ἡ ἀνοιξη, τ' ἀρνιὰ τὰ ριόβγαλτα βοσκοῦσαν,
γιὰ τὸ ταξεῖδε τὰ λαμπρὰ γνοιασιήκαν παληκάρι
καὶ σὴν καλοσκαμένη Ἀργὼ θροιάστηκε καθένας.

Καὶ μέσα σὶτὸν Ἑλλήοποντο μὲ τὴ νοτιά πὺν ἐφύσα
τὴν τρίτη μέρα ἐμπήκανε, καὶ κατὰ τὸ λιμάνι
τῆς Προποντίδας πλώρισαν, ὅπου τὰ βώδια ἀνοίγουν
τῆς Κίως τ' αὐλάκια τρίβοντας τὸ χῶμα μὲ τὸ ἀλέτρι.
Καὶ σὶτὸ ἀκρογιάλι βγαίνοντας ἐφάγαν τὸ ἀποδεῖλι,
δυό, δυό, κι' ἀπλώσαν ὅλοι τῶν σιρῶμα μὲ φύλλα,
γιατὶ λειβάδι ἀνοίγονταν μπροσιὰ τους κ' ἐκεῖ πέρα
κύπερη ἐκόψαν φουντιωτὴ καὶ βούτημα χολᾶτο.

Καὶ πῆγε τὸ ξανθόμαλλο παιδί νερὸ ἀποφάγι
τὰ φέρει γιὰ τὸν Ἡρακλῆ καὶ γιὰ τὸν Τελαμῶνα,
πὺν σ' εἶνα τρώγανε κ' οἱ δυὸ παντοτεινὰ τραπέζι,
μὲ μιὰ λαγήνα χάλκινη. Καὶ γλήγορα τὴ βρύση
σὲ τόπο ἐκάστηκε βαθύ. Γύρω φνιφρόναν βοῦρλα,
τὸ πολυτρίχι ὀλόχλωρο, τὸ μαῦρο χελιδόνι,
τὸ φουντιωμένο σέλινο κ' ἡ σγουρομάλλα ἀγριάδα.
Κ' ἐκεῖ σὴν μέση τοῦ νεροῦ χορεύανε Νεράϊδες,
κακῆς γιὰ τοὺς χωριάτες θεῆς, ἀκοίμητες Νεράϊδες,
ἡ Νύχια, θύμηση ἀνοιξης, ἡ Εὐνεία κ' ἡ Μαλίδα.
Κι' ὁ νιός, νὰ φύγει βιαστικός, πρὸς τὸ νερὸ ἀπιθόνει
τὴ σιάμνα τὴν ἀπλόχωρη. Κι' αὐτὲς τὸν ἀγκαλιάσαν
γιὰ τὸν Ἀργίτη ἀπὸ ἔρωτα ξεφρενιασμένες ὄλες.
Κ' ἔρεψε ὁ νιός ὀλόκορμος μεσ' τὰ νερὰ τὰ μαῦρα
σὰν ὄντας ἄστρι σύφλογο σὶτὸ πέλαγο κυλήσει
μεσ' ἀπ' τὰ βάθη τ' οὐρανοῦ κι' ὁ ναύτης σιτὸς συνιρόφους
«Παιδιά! ἀμολᾶτε τὰ σκουινιά!», Πρῦμος φουάει φωνάζει.

Κρατῶντας τὸν ὁμορφονιὸ σιὰ γόνατα οἱ Νεράϊδες
τὰ κλάματα μ' ὀλόγλυκα τοῦ δρόσιζαν τραγούδια.

Μὰ ἀνταρσιασμένος ὁ Ἡρακλῆς γιὰ τὸ παιδί, κινάει,
τὸ ἀπελατίκι στὸ δεξὶ ποῦ ἐκράτειε πάντα χέρι
καὶ τὰ δοξάρια ἀδράχοντας τὰ λυγρὰ, τὸν Ὑλᾶ
τρεις φορὲς κράζει, ὅσο ὁ λαιμὸς ὁ θυγατρὸς βαστοῦσε,
καὶ τρεις φορὲς ὁ ὁμορφονιδὸς αὐτιάστηκε ἀπ' τὰ βύθη
κι' ἀδύναμη ἀσηκώθηκε φωτιῦλα ἀπ' τὰ νερά.

Μὰ ἀλαργυμένη φαίνονταν ὅσο σιμὰ κι' ἂν εἴταν

Κι' ὅπως λεοντάρι ἀρπαχτικό, πυκνόχητο λεοντάρι,
λάτρε πὺν σκούζει σιὰ βουνὰ μακρονάθε ὡς ἀγροικήσει,
κατὰ τὴν ἔτοιμη θροφή πεινιέται ἀπ' τὴ φωλιά του,
τὸ νιὸ ποθῶντας ὁ Ἡρακλῆς παρόμοια, ἐπηλαλοῦσε
στ' ἀγκάδια ἀπ' ἰνὼ τ' αἰτριφια κι' ἐρμιὲς πολλὰς περνοῦσε.

Ἄλλοι οὐ' ἐκείνους ποῦ ἀγαποῦν! πόσα, γυρνῶντας τὰ ὄρη
καὶ τὰ λαγκάδια, ἐτράβηξε, τὸν Ἰάσονα ἀμελῶντας!

Στεκότουν ἔτοιμο νὰ βγεῖ σιὸ πέλαο τὸ καράβι.

Καὶ σκλαβωμένα τὰ πανιά, τὸ μεσονύχτι ὡς ποῦ ἤριε,
κρατοῦσαν καρτερῶντας τὸν τὰ παληκάρια τᾶλλα.

Κι' αὐτὸς παρὰδερνε, τρελλός, ἢ φτέρνα ὅθε ἔσεργε τον,
ποῦ μέσα ὁ θεὸς ὁ ἀλύπητος τὰ σωθικά τοῦ ἐκέντα.

Μὲ τρόπο τέτω ἀθάνατος ὁ ὦραῖος ἐκρίθηκε Ὑλᾶς.

Καὶ πείραζαν τὸν Ἡρακλῆ τὸν λιποτάχτη οἱ ἡρώοι,
τῆς ἐξηντάκουπης Ἀργῶς ποῦχε τὸ δρόμο ἀργήσει,
καὶ σιτρατοκόπος σιτὴν τραχνὰ πορεύτηκε Κολχίδα.

Η ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΑΞΙΑ

ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΗΣΗΣ ΜΑΣ

Ἀπ' τὴν πηγὴ τῶν θετικότερων ὀρχῶν μας ὀφείλει ὀρχίζοντας ἡ συστηματοποιούμενη μελέτη νὰ προχωρήσῃ ὡς τὰ **συμπεράσματα** τῆς σημερινῆς μας θέσης. Αὐτά, στηριγμένα πολλαπλὰ μὲ τὴν πρώτη τους ἀφοριστικὴ ἐκτίμησις, θὰ μπορέσουν νὰ μᾶς φέρουν ὄχι πιά μονάχα πρὸς τὰ νεώτερα συμπεράσματα, ἀλλὰ πρὸς τὶς πρώτες **στερεές καθοδηγήσεις** ποῦ μὲ τὴν εὐνοία τῆς ἐπερήφανης ἐπιμονῆς μας καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἐκδηλώσεων μας, θὰ γίνουν αἰσθητά, ὡς ἐκεῖ ὅπου ἀρμόζει, ὡς ἐκεῖ ὅπου θέλουμε. Τὰ συμπεράσματα καὶ ἡ δυνάμει τους πρέπει νὰ μορφώσουν τὴν **ὀργανωτικὴ ἐμπειρία** μας ποῦ τόσο ἐκτίμησις μένει διστακτικὴ, παρουσιάζοντας ἑτοιμασιὰν μὴ πικρὴ ἁμαρτία μας: τὸ δισταγμὸ. Θέλουμε νὰ μᾶς ἐφήσῃ αὐτὸς ὁ παιδικὸς σχεδὸν δισταγμὸς, ἀναγκασμένος ἀπὸ ἑμᾶς, περιφρονημένος σὰν κατὰ ἐντελὲς ἀνάξιο καὶ κυρίως ξένο πρὸς τὴν θέσιν μας. Εἶναι ἁμαρτία ὄχι πολὺ γιὰ τὸ αἷμα μας ἀλλὰ νέα, καὶ γι' αὐτὸ ἐχθροποιήθη. Μὰ ἔχουμε συνηθίσει νὰ βλέπουμε τοὺς ἐχθροὺς μας ποῦ ἴσθιν μέσα στὶς πράξεις αὐτοῦ τοῦ ἴδιου ἑαυτοῦ μας; Ἐκεῖνο ποῦ μπορῶ νὰ πῶ εἶναι ὅτι αὐτοὶ εἶναι πολλοί, εὐτυχῶς πολλοί καὶ δὲν θὰ μπορέσουμε γι' αὐτὸ παρὰ νὰ καταλάβουμε σύντομα ὅτι ὁ θάνατός τους θὰ μᾶς εἶνε μὴ ἐγκαθίδρυση σωτηρίας.

Στὴν πραγματικότητά αὐτοῦ τοῦ δισταγμοῦ καταμετροῦμε σειρὰς αἰτιῶν στασιμότητος καὶ καταντῶ νὰ συμπεράνω πῶς μ' αὐτόνα—στὰ χρόνια τῆς σκλαβιᾶς καὶ τῆς σιωπῆς μας—μᾶς ἦρτε ἡ μεγάλη πληγὴ τῆς **ἀνεξέλεγκτης ἀδράνειας**. Παρατείνουμε μ' αὐτὴν τὰ χρόνια τῆς σιωπῆς μας, ποῦ ἦταν κατὰ χειρότερη καὶ ἀπ' τὴ σκλαβιά, βαρύτερη στὶς ψυχὰς τῶν ἐλευθέρων! Κ' ἡ σιωπὴ παρατείνεται ἀκόμα σὲ διαδοχὴ ὀχρότατα μεταλλαγμένη, μὰ ὁ καιρὸς τοῦ τέλους τῆς πλησιάζει.

Οἱ συμφορὲς ποῦ ἄλλοι θὰ προκαλοῦσαν τὴν ἐξάντληση, ἢ τὴν στερεὴ προσπάθεια πρὸς τὴν ἀπολύτρωση ἀδύναμι, σ' ἑμᾶς—καὶ ὅλοι τὴν ὑπερηφάνεια γιὰ τοῦτο φέρουμε—ἐδειξαν τὴν ἀκατάπτωτη ἀντοχὴ τῶν ὁλοφάντων παραδόσεών μας. Ἡ ἐξέγερση δίχως νὰ ξεμάθῃ τὴ σεβίασμα ἐργῆ τοῦ Ἑλλήνα, πρωτοστάτησε. Ὁ ἐνθουσιασμός ἀκολούθησε, σὰν κατὰ αἰῶνια κυρίαρχο γιὰ μᾶς, ὑπερεκχειλίζοντας ἀπὸ ἰσχυρὴν τὴν ἀνυπεράσπιστη φτώχεια μας, τὴν τότε. Μαρὸς τὸν ἰσχυρὸς τῆς ἀναστημένης ἐλευθερίας οἱ συνειδήσεις μποροῦσαν νὰ ἐχνοῦν τοὺς περιορισμοὺς τῆς φρόνησης. Τὸ κακὸ εἶναι ποῦ ἀκόμα ὡς σήμερα σὰ νὰ πιστεύουμε πῶς ἡ ὀληθινὴ

ὁρμή πρέπει νὰ σώζεται ἀπὸ κάθε ἐπίδραση φρόνησης. Εἶναι καὶ τοῦτο μιὰ ἀπ' τὶς κληρονομισμένες ἀμαρτίες στὶς ὁποῖες ἐπιμένουμε, ὅπως καὶ σὲ ὅτι θέλουμε ν' ἀκολουθοῦμε ἀμελῶντάς το. Κι ὁμως εἶνε μιὰ ἀδυναμία βαριά τὸ ὅτι ἀπ' τὸν τωρινὸ ἐνθουσιασμὸ λείπει ἡ ἰδέα τοῦ χαρακτήρα, τοῦ σύμφωνα μὲ τὶς περιστάσεις ξέχωρου. Κάθε γεγονὸς ἀνάγεται σ' ἓνα γνωστὸ, καθιερωμένο τύπο γεγονότων, καὶ ἡ συνείδησή μας ἐνεργεῖ πάντοτε στὸν ἴδιο δρόμο μὲ τὸν ἴδιο τόνο. Ἔτσι οἱ χρωματισμοὶ λείπουν. Ἀφαιροῦμε τὰ νέα χαρίσματα ἢ ἐλαττώματα, ἐλπίμονα μπρὸς τοὺς κλείνομε κάθε ψυχικὴ ἀντανάκλαση, καὶ εὐκολώτατα κατορθώνουμε νὰ αὐτοπεισθοῦμε ὅτι ξαναπαρουσιάζεται τὸ ἴδιο γνωστὸ καὶ παλιὸ γεγονὸς, μὲ τὴν καθιερωμένη του μορφή, ὅχι νέο· καὶ κατόπι ὁ στοχασμὸς μας παρουσιάζεται καὶ αὐτὸς ἴδιος καὶ ὁ ἐνθουσιασμένος ὁ χωρὶς χαρακτήρα καθιερωμένος. Κακόνυχος ἐνθουσιασμὸς, ποὺ στὴ συχνή του ἐπανάληψη ἀφήκε κάθε χυμὸ ἀρχικότητος. Τὸν μεταχειρίζομαστε χωρὶς νὰ τὸν σκεφθοῦμε, ἄθελα σχεδόν, σὰν κάτι ἀναπόφευκτο, γνωρίζοντάς τον, ὅπως μιὰ συνήθεια, ἀπλὰ καὶ ξέθωρα. Μιὰ κανονικότητα ψυχικὴ λειτουργία, χωρὶς τίποτε τὸ κρυφὸ ἢ τὸ ξαφνισμένο. Δὲν τὸν ἀφήσαμε νὰ κινηθῇ τρομαζοντας τὴν ὁρμή του· ὁ δισταγμὸς ἔτοιμος πάντοτε νὰ θριαμβεύῃ. Τὸν ἐπνίξε ἡ ἐκμετάλευση τὸν ἐνθουσιασμὸ μας, καὶ δὲν τοῦ δώσαμε καμμιὰ βοήθεια γιὰ νὰ τὸν σώσουμε ἀπ' τὴν ἀνεπάρκειά του. Μπροστὰ στοὺς ἑαυτοὺς μας, καὶ σὲ ὅτι μᾶς ἀνήκει, θὰ μένουμε πάντοτε οἱ μεγαλύτεροι ἐνοχοὶ, ποὺ ἀποφεύγοντας τὴ σκληρότητ' τῆς θεραπείας, θὰ στερεώσουμε τὴν ἐποχὴ τῆς ἀρρώστιας καὶ τοῦ κακοῦ. Ἐκτὸς ἂν συναισθανθοῦμε πὺς ἔπαρξη Ἰδανικῶν εἶναι ἀδύνατη ἐκεῖ ὅπου δὲν πέρασε ὁ ἥρωϊσμός τῆς θυσίας, καὶ πὺς Ἑθνικὴ ὑγεία δὲν θ' ἀπολαύσουμε ἂν δὲν τῆς δώσουμε γιὰ βάσεις τ' ἀληθινὰ Ἰδανικὰ τῆς Ἐλευθερίας ποὺ πρέπει νὰ πιστέψουμε ὅτι δὲν τὰ ἐγνωρίσαμε, ἀλλὰ μονάχα ἴσως κάποτε νὰ τὰ ἐμάντεύσαμε. Ἄν αὐτὸ τὸ ἀπλὸ μάντευμα μᾶς ἐνέπνευσε τὸν ὑπεροχὸ ἀγῶνα μας, ὥς ποῦ θὰ μπορέσῃ νὰ μᾶς φέρῃ ἡ πιστὴ γνωριμία ἐπουτύων τῶν Ἰδανικῶν; Κι ὁμως μποροῦμε ἀφοβα ἀπὸ τώρα νὰ ποῦμε πὺς ἡ γνωριμία ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ γίνῃ, καὶ θὰ φθάσουμε *Ἐκεῖνο* γιὰ τὸ ὁποῖο «ἐλήθημεν». Θὰ τὸ φθάσουμε μὲ τὶς θέλησές μας κυριαρχημένες ἀπ' τὴν τάξη τῆς ἐνέργειας, τῆς ἀμετρα προορισμένης γιὰ τὴν ἀποκατάστασή μας! Θὰ τὸ φθάσουμε καὶ τότε ξανά· στὴν ἀποκατάστασή μας τὰ χρόνια τῆς Ἀκμῆς, τῆς *μῆς* Ἑλληνικῆς Ἀκμῆς, θὰ μᾶς ἔλθουν ἔτοιμάζοντας τὶς νέες παραδόσεις γιὰ τὶς νέες γενεές.

Καὶ τώρα ἀκόμη, σὲ ἰδιαίτερες στιγμὲς ἱερὰ ἀπόμονος, κυριζμένοι ἀπὸ τὸ Δαιμόνιο τοῦ Πατριωτισμοῦ (αὐτοῦ τοῦ ἰδίου πατριωτισμοῦ

οἱ ἀνώφελοι ζητοῦν νὰ τοῦ ἀρνηθοῦνε τὴν ἀνώτερη σημασία, τὴν ἐκπολιτιστικὴ) αἰσθανόμαστε μέσα μας τὰ μάγια κάθε μας ἀμαρτίας, νὰ λούονται οἱ φόβοι, ὁ *δισταγμὸς* νὰ συντρίβεται καὶ τότε σὲ κάποιες ἐκλαμψες δραματισμένων συγκινήσεων νὰ γνωρίζουμε τὶς συνειδητές μας. Καὶ τώρα ἀκόμη... Εἶναι οἱ στιγμὲς τῆς βαθύτατης ξύπνιας, ποὺ μιὰ ἀκράτητη ἐστῆς γιὰ τὰ πάντα ζωντανὰ περασμένα μας (εἰ. Εἶναι οἱ ξαφνισμοὶ οἱ καθαρὰ Ἑλληνικοὶ ποὺ φέρουν τὸν Ἀπόλυτο ἐνθουσιασμὸ, ἀγνωστὰς τὴν ἐφέλεια τοῦ καθημερινοῦ, ποὺ μιὰ προτροπὴ συνήθειας μᾶς τὸν δίνει. Καὶ κατορθώσαμε νὰ πείσουμε σὲ τόσο ἐλαφρὸ ἀριθμὸ αὐτὲς τὶς στιγμὲς, νομίζεις πὺς τὶς ἀποφύγαμε, θέλοντας μαζὶ νὰ τὶς λησμονήσουμε. Πόσο πὺς ἄλλη θὰ ἦταν σήμερα ἡ θέση μας ἂν κάναμε ποτὲς τὸν προεπόμενον κόπο ποὺ θὰ ἔφερνε τὴ βελτίωση, τὸν προεπόμενον κόπο μὲ σύστημα!

Μὴς ἄρεξε πάντοτε νὰ βλέπουμε τὰ ἐλαττώματά μας, μᾶς ἄρεξε καὶ ὅταν ἀκόμη αἰσθανόμαστε γι' αὐτὰ μιὰ πονηρὴ περιφρόνηση ποὺ γελοῖσε. Ἐπιμένουμε νὰ τὰ βλέπουμε, νὰ μιλοῦμε μ' ἐξακολούθησιν γι' αὐτὰ, νὰ τὰ σκολιάζουμε, προσκεδιάζοντας νοθερὰ τρόπους ἐπαλλαγῆς. Θέλαμε ν' ἀπαλλαγοῦμε χωρὶς ἐπιμονή, θέλαμε ν' ἀπαλλαγοῦμε μονάχα, χωρὶς αὐτὲς νὰν νὰ σκεπτόμαστε πὺς ἔπρεπε γιὰ πάντα νὰ τὰ πατάξουμε. Τέλος αὐτὰ ἐκτριμύχησαν, ἀπασχολώντας μας χρόνια καὶ χρόνια· στὴν ἀπασχόλησή τους λησμονηθήκαμε ἀφήνοντας κάθε πράξη. Κι ἀλοῖμονο σ' ἐκεῖνον ποὺ θὰ σταματήσῃ τὸ δρόμο του γιὰ νὰ κυττάξῃ νὰ σωθῇ ἀπ' τὰ ἐλαττώματα. Τανύτω πὺς ἀπατημένοι ὅσοι δίνουν σ' αὐτὰ μιὰ βαριά σημασία. Ἐκεῖνο ποὺ πρέπει νὰ τραβήξῃ ὅλες μας τῆς προσπάθειες καὶ ὅλες τὶς ἱκανότητες τῆς προσοχῆς μας εἶναι ἡ Ἀρετή, οἱ *Φυλετικές μας Ἀρετές*. Σ' αὐτὲς περιλαμβάνονται οἱ ἀξίες οἱ στηριγμένες σ' ἓνα κλασσικὸ δίδαγμα. Σ' αὐτὲς ὅλη ἡ ἔννοια τοῦ μέλλοντός μας περιέχεται, ἀκριβῶς τόσο ὅσο καὶ πλοῦσα σ' ἐλπίδες. Ἡ σταθερότητα τῆς κοινωνίας μας σ' αὐτὲς, τῆς κοινωνίας μας ποὺ ἔχει πάρει τὸν ἐμπρὸς δρόμο γιὰ νὰ σωθῇ ἀπ' ὅτι πικρὰ τὴν ἐβάραινε ζητώντας νὰ τὴ βαρύνῃ γιὰ πάντα. Μὲ λίγα λόγια ὁλος μας ὁ κόσμος ὁ *ἐλεύθερος*, ποὺ πάντοτε τὴν ἐλευθερία θὰ διψᾷ ξέροντας ὑποσυνείδητα ὅτι μ' αὐτὴν θὰ μπορέσῃ νὰ δημιοργήσῃ ἓνα αἰῶνα ὑπεροχῆς ἢ *Πραγματικότητας τοῦ τέλειου*.

Πρέπει νὰ πεισθοῦμε στὶς Ἀρετές μας, νὰ πεισθοῦμε καὶ νὰ πείσουμε, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ κομίσουμε στὸν κόσμον μας τὸν πλοῦτο τῆς ἐτέλειης. πρέπει νὰ πεισθοῦμε σ' αὐτὲς μὲ τὴν ἁγία ἐκείνη θέληση ποὺ θὰ τὶς πολλαπλασιάσῃ· τὰ ἐλαττώματα τότε αὐτόματα θὰ χαθοῦν χωρὶς καμμιὰ προσπάθεια γιὰ τὴν καταστροφὴ τους νὰ βάλουμε. Οἱ *προσπά-*

Θείες θὰ εἶνε συγκεντρωμένες ὅλες στὴν ἐπίρροια τῶν Ἀρετῶν μας. Μ' αὐτὲς θὰ κατορθώσω νὰ βρῶσκῃ πάντοτε μιὰ ἀνάπαυση καὶ μιὰ ὁδήγησιν μαζί τὸ ἐνστικτο τῆς Ἑθνικῆς ὁρμῆς: ὁ **Φανατισμός**. Τοῦτος ἀλήθεια ποὺ τόσα χρόνια μᾶς ἐκράτησε ἀγνοῦς, σὲ μιὰ ἱερὴ ἀποχή. σ' ἓνα Φυλετικὸ ξεχώρισμα μεγαλειώδες, θὰ στρεφῶνῃ πάντοτε τὸ Ἐγὼ μας, σ' ὅλες του τὶς σύνθετες, καὶ θὰ κρατᾷ καὶ τὶς πρὸ παραμετρῆς κοινωνικὲς μας φροντίδες στραμμένες πρὸς τὸν Αἰώνιο Σκοπὸ τῆς ὑπαρξῆς, ποὺ εἶναι γιὰ μᾶς ἡ Πατρίδα· βαθύτερα ἀπλωνόμενος ὁμοῦ αὐτὸ δὲν θὰ μᾶς κρατᾷ σεμνοῦς γιὰ τὸ ὄνομα μονάχα τῆς Πατρίδας, ἀλλὰ ἡρωϊκὰ καὶ σοφὰ παρασκευασμένους γιὰ τὴν **ὑπεροχὴ τῆς Πατρίδας**: Μιὰ ἀρχὴ στὴν ἰδέα τοῦ Πολιτισμοῦ μας.

Μιλῶντας γιὰ φανατισμό, καὶ θεωρῶντάς τον ἀπολύτως συνδεμένο μὲ κάθε πρόγραμμα ζωτικῆς ὁργάνωσης, ὀφείλω νὰ προσθέσω καὶ τὴ σχετικὴ μου ἀντίληψη. Ποτές μου δὲν τὸν ἐφάντασται, οὔτε τὸν θέλησα κατεβασιμένο στὸ πάθος τοῦ ὄχλου ἢ στὴν ἀφέλεια ὁχαλατήριων κινήματων, ποὺ ἐχρησίμευαν βάσεις ἐθνικῶν υπερηφανειῶν. Τονίζω πὼς εἶναι καιρὸς νὰ λησμονήσουμε τὸν τραχὺ Φανατισμὸ τῆς δουλείας ἔτσι ποὺ νὰ ἐτοιμασθῇ μέσα μας θερμὰ κατάλληλο τὸ ἔδαφος γιὰ νὰ δεχτῇ σὰ σπόρο ὥριμης ἀνεξαρτησίας, τὸ Φανατισμὸ τῶν Ἐλευθερῶν, μὲ σκοπὸ του, πάντοτε μεγαλεπήβολο τὴν Ἀναγέννησίν μας· στὴ σκέψῃ της πάλαι μέσα μας ἡ ὑπέριστη Ἑλληνικὴ λαχτάρα, ποὺ συναισθάνεται τὸ φῶς τῶν μοιραίων της.

Ὁ Φανατισμὸς μας πιστὸς στὴν ἰδεολογία τῆς προόδου: **Φανατισμός Ἀναγέννησης**, ποὺ δὲ θέλει ν' ὀργηθῇ κανένα ἀγαθὸ καὶ ἀπὸ κάποια κατάλληλα πλασμένη ἀντίληψη κοσμοπολιτισμοῦ.

Δὲν ἀρνίμαι πὼς ἡ Ἀναγέννησίν μας εὐτυχισμένη ἐτοιμάζεται μέσ' τῆς ἐποχῆς μας τῇ Μεγάλῃ Ἀναγέννησιν, ποὺ ἀκολουθεῖ σ' ἡν ἡ σημαντικότερη συνέπεια τοῦ πολέμου. Ἀρκετὰ καὶ στοὺς ξένους ὀφείλουμε, ἀλλὰ εἶναι καιρὸς νὰ καταλάβουμε πὼς πρέπει πρὸς ν' ἀρχίσουμε οἱ ἴδιοι τοῖς ἑαυτοῦς μας νὰ ἐργαζόμεσθα, τοὺς παρθένους ἀκόμη, τοὺς Ἑλληνικὰ παρθένους. Μέσα σ' ὅλη τὴν ποικιλία τῶν σημερινῶν συνθηκῶν σφυριλατούμενες οἱ ἀντίληψές μας, θὰ πάρουν ἓνα γενικὸ πλοῦτο ποὺ πάντοτε θὰ λαγαρῇ εἰς τὴν Ἑλληνικότητά μας. Ἀπ' τὸ συγχωτισμὸ μας μὲ τοὺς ξένους θὰ κρατήσουμε ὅτι ἀκριβέστερα θὰ συντελέσῃ γιὰ νὰ μᾶς φέρῃ ἐκεῖ ὅπου πάμε· κ' ἐμεῖς θὰ τραβήξουμε τὸ δρόμο χωρὶς τῆς νοθείας τοῦ μαρσασμοῦ, χωρὶς τὴν συμμόρφωσιν πρὸς κανένα ξένο ἔθιμο, γιατί πάντα φιλαχτὸ τὸ Φανατισμὸς μας θαῶνται, ποὺ θὰ κρατᾷ μιὰ τέτοια σημασία στὴν ἐξέλιξίν μας ὅση καὶ ὁ ἥλιος μας καὶ ὁ οὐρανὸς μας!

Πρῶτα πρῶτα ὁμοῦς κάπου ἄλλου πρέπει νὰ στραφοῦμε, ἐννοῶντας ὅτι μονάχα ἀπ' ἐκεῖ θὰ μπορέσῃ νὰ πηγάζῃ κάθε ἀλήθεια καθοδήγησις καὶ ὁργάνωσις: στὴ **Διανόησίν μας τὴν ἐθνικὴν**. Ὅσο αὐτὴ δὲ στέκει σὰ μητέρα τοῦ ἀνδρισμοῦ μας ἄς μὴν αὐτοκολλακενόμεσθα ἀλλ' ἄς ξέρουμε ὅτι εἴμαστε στὰ σύνορα τοῦ βαρβαρισμοῦ, καὶ ἀνίκανοι νὰ σταθοῦμε δίπλα στὰ ξένα ἔθνη. Κάθε ἄλλη ὑπεροχὴ γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ θεμελιώσῃ σήμερα, μονάχα ἔστρεψε ἀπὸ τὴν ὑπεροχὴ τῆς Διανόησίν μας θάρρη. Πάντα χωρὶς σημασία θὰ εἶναι ἡ Ἑθνικὴ μας ὑπόστασις, ὅσο σημασία δὲν παίρνει, ἢ, γιὰ νὰ εἶμαι σαφέστερος, σημασία δὲ δίνουμε στὴ Διανόησίν μας. Μακριὰ της μένοντας, μακριὰ καὶ ἀπὸ κάθε παγκόσμια ἐνεργητικότητα θὰ μένουμε, παρὶς τῆς Εὐρώπης παρ' ὅλες μας τὶς Ἀρετῆς. Εὐλογημένα τὰ ὀνόματα ἐκείνων ποὺ πρωτοεῖπανε τὰ λόγια αὐτὰ στὴν Ἑλλάδα μας.

Μιὰ μόρφωση πνευματικὴ θὰ πρωτοστατήσῃ στὸ εὐρύ μας μέλλον, ποὺ τώρα πιότερο ἀπὸ ἄλλοτε χρειάζεται πρόγραμμα καὶ ἐνότητα. Σ' αὐτὸ βλέποντας ἄς ἀντιληφθοῦμε τὶς ἀνάγκες μας τὶς ὁργανωτικὰς, προσπαθῶντας ἐκεῖ νὰ συγκεντρωθοῦμε. Ἡ ἀρμοδιότητα γιὰ τοῦτο ἀνήκει στὴ Διανόησιν ἔχει τὴν πρώτη καὶ τὴν ὑγιέστερη ὁργανωτικὴ ἀξία καὶ σὰν ὁ σημαντικότερος παράγοντας θὰ συντελέσῃ στὴν συγκέντρωσιν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦς μας καὶ πρὸς τὶς ἀπαιτήσεις τοῦ μέλλοντός μας μαζί.

Τὸ σκόρπισμα ποὺ εὐκόλῃ παρατηρεῖται σ' ὅλη μας τὴν κίνησιν, ἡ ἁλλοτρίωσις κοινωνικοῦ ὁργανισμοῦ πιστοῦ σὲ δικῆς του πεποιθήσεως καθορισμένους καὶ παραδεγμένους, ἡ ὁμηγορία τῶν ἀπλῶν καὶ ἡ ξενολατρεία μας θὰ ἔλειπαν κάτω ἀπ' τὴν σωτήρια ἐπίδρασιν τῆς ἐπιβαλλόμενης Διανόησιν, ἡ ἐπίδρασις τοῦ **ὕψηλότερα ἀνώθεν** θὰ κυριαρχήσῃ. Ἡ Διανόησις θὰ μᾶς γνωρίσῃ μὲ τὰ Ἑθνικὰ μας ἰδεώδη—ποὺ κακὸντυχὰ τὰ συγχίζουμε μὲ τὰ πατριωτικὰ συμφέροντα κάποιων περιστάσεων—τὰ κατ' εὐθείαν δικὰ μας. Θὰ μᾶς διδάξῃ ὅτι κάθε προσπάθεια, κάθε ἀποκατάστασις Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ ὁδηγεῖ πάντοτε πρὸς τὸ Τέλειον.

Στὴν πατρίδα μας δὲ ζητοῦμε νὰ φέρουμε μιὰ βιασμένη καὶ τεχνητὴ πρόοδο ἀναγκασμένοι ἀπ' τὶς περιστάσεις. Ἀναπτύσσοντας τὸ πνεῦμά μας θέλουμε μιὰν ἀλήθεια προόδου καὶ δύναμιν, γεννημένη ἀπ' τὸν Πολιτισμὸν μας, τὸν **ἓνα** Ἑλληνικὸν Πολιτισμὸν, ποὺ καὶ ἂν ξενοχρώμισε, γνωρισμένος ἀπ' ἄλλους κρύβει πάντα γιὰ μᾶς, **μέσ' τὸν Ἑθνισμόν μας**, κάποιες ἄλλες ὁμηγεῖες ξεχωριστὰ παρθένες, καὶ κάποια ἄλλα διδάγματα γιὰ τὸν **ἓνα** προορισμὸν μας. Ποτισμένοι βαθιὰ ὅλες τὶς ἐννοίες τῆς **ἑθνικιστικῆς** μας (γιατὶ ἑθνικιστικὴ ὀφείλει νὰ εἶναι στὴν ἀρχή, ὅπως καὶ κατόπι, ὅπως καὶ πάντοτε) Διανόησιν θὰ ἔχωμε βίβαιν τὴν συναί-

σθηση του προορισμού μας. Θέλουμε οι Έννοις της ν' απλωθούν σε κάθε μας πράξη με μιὰ επιβολή χωρίς όρια, χωρίς την παραμικρή συστολή. Σ' όλο μας τὸ 'Εγώ, ὅλη ἡ επιβολή ἀνέραια. Κι ἔτσι ἐτοιμάζοντας σοφὰ μιὰ διοργανωμένη προεποχή, θὰ ἐργαστοῦμε τὴν αὐστηρότητα τῆ σκληρῆ τῶν ἀπαιτήσεων, κ' ὕστερα μὲ τις ὁδηγίες τῶν ἀληθευμένων παρατηρήσεων θὰ μορφώσουμε τὰ συστήματα τῆς 'Εποχῆς.

Τὸ βαρὺ ἔργο αὐτῆς τῆς ἐτοιμασίας, τῆς γενικῆς δραστηρίας, μονάχα ἡ Διανόηση θὰ εἶναι ἱκανὴ νὰ τὸ ἀρχίσῃ συνεχίζοντάς το μὲ τὴν κριτικὴ εὐαισθησία ποὺ πάντα μαζί της θὰ κυριαρχῇ. Μὲ τῆς Διανόησης τὴν ἐπίδραση κανονίζονται τὰ πρῶτα βήματα, ὑπαγορεύονται οἱ πρῶτες μο- νιμοποιήσεις προγραμμάτων, καὶ κατόπιν οἱ πρῶτες ἐπιτυχίες καὶ κατόπιν ἡ 'Υπεροχή. Στις στιγμὲς τῆς ἀποτυχίας καὶ τῆς κατὰπτώσης αὐτὴ θὰ πα- ρηγορήσῃ μὲ τὸ αἷμα τῆς ὑπερηφάνειας κι αὐτὴ θὰ ὀργανώσῃ πάλι. Σὲ κάθε διαδοχὴ δίνει τὸ σύνθημα τῆς ἐσωτερικῆς σύμπτυξης, καὶ στὴν πλού- σια ἀποκατάσταση προκαλεῖ τις δημιουργικὲς συγκινήσεις γιὰ τὴν καινούρ- για 'Ακμὴ.

Τις ἄμεσες πραγματικότες χρεὺς μας νὰ διοῦμε, νὰ σκεφθοῦμε καὶ νὰ μελετήσουμε. Πάλι καὶ σὲ τοῦτο ἡ Διανόηση θὰ μᾶς δώσῃ τὸ ἐνδια- φέρον θὰ μᾶς προτρέψῃ νὰ αἰσθανθοῦμε τὴ φιλοσοφία τῆς καθημερινῆς ὑπαρξῆς, νὰ ποτιστοῦμε τὴν πίστιν ἐκείνη τῆς ζωῆς, ποὺ φέρνει τὸ ἀνώ- τερο πάθος τῆς ἐνέργειας σὲς θέλησες τῶν ἀτόμων καὶ τῆς κοινωνίας. Καὶ ἀκόμα κἀν' ο' αὐτὲς τις θέλησες, ποὺ θ' ἀντιπροσωπεύουν τὸ δρόμο τοῦ 'Εθνους ἡ Διανόηση θὰ δώσῃ τὰ θέλητρά τῆς ἀτομικῆς θυσίας, ποὺ πρόθυμη στὸν ἡρώισμό της θὰ προστατεύῃ πάντοτε τὴν ἀνεξαρτησία μας. "Ὅλα μας θὰ εἶναι ἀβέβαια κ' ἐφήμερα πρὶν ἀπ' τὴν ἀποκατάσταση τοῦ πνεύματός μας, ποὺ μονάχο θὰ μπορέσῃ νὰ διαλαλήσῃ γιὰ τὸ Μεγάλον Σκο- πὸ τις ἰδέες τῆς γενεᾶς μας.

Μὲ τὴ Διανοητικὴ ὀργάνωση γιὰ βίωση θὰ φθάσουμε τὰ ποθητὰ καὶ ἀναγκαῖα αἰσθήματα τῆς πολιτικῆς, ποὺ κατόπι θὰ ὑψώσουν στὸ κατακό- ρυφο τὴν ἐθνικὴ ζωτικότητα. Τὴν ὀργάνωση τοῦ πνεύματος θὰ τὴν ἀκολου- θήσῃ τοῦ 'Εθνους ἡ ὀργάνωση.

Τὸν κύκλο τῆς ἐπίδρασῆς τῆς πλαταίνοντας ἡ 'Ελληνικὴ Διανόηση κ' ἀποκτῶντας σοβαρὰ ἰδιαίτερη πολιτικὴ θὰ μορφώσῃ καὶ τὴν πολιτικὴ τοῦ 'Εθνους— αὐτὴ μόνη ἱκανὴ —χρησιμεύοντας σὰν ὁ μόνος δάσκαλος ἀναμορφωτῆς. Τίποτε ἄλλο δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ πρὸς τὴ λατρεία τῆς ἐνέργειας, ποὺ ὡς συνέπεια θὰ φέρῃ κάποια *Αἰώνια ἐπιτυχία*.

Κάθε διανοούμενος ὀφείλει νὰ ὑψηλότησῃ σήμερον—σήμερον καὶ πάν- τοτε—τις πρῶτες ἰδέες τοῦ 'Εθνικοῦ μας Πολιτισμοῦ.

Οἱ διανοούμενοι ὅλοι ὀφείλουν, καταμετρῶντας τὴ σημασία τῆς ἐπο- χῆς μας, νὰ συγκεντρωθοῦν γιὰ τὴν 'Εθνικὴ μας ὀργάνωση. Σ' αὐτοὺς ὅλο τὸ μέλλον τῆς Φυλῆς στηρίζεται, καὶ πρέπει πρῶτα οἱ ἴδιοι νὰ συναι- σθανθοῦν ὅτι τὸ ἔργο τους θὰ μορφώσῃ τὸν 'Εθνικὸ χαρακτήρα.

Συγκεντρωμένοι ὡς διαγράψουμε τὸ δρόμο τῆς ἐνέργειάς μας, δίνον- τας τὴν πρώτη κατεύθυνση γιὰ τὴν ἐξέλιξη τὴν *ἠθικὰ 'Εθνικὴ*.

Προφῆτες τῆς 'Ελληνικῆς 'Αναγέννησης γρηγορεῖτε!

Grenoble, Μᾶς 1920

ΘΡ. Α. ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ

ΤΟ ΚΑΥΚΑΛΟ

Οἱ ἄνθρωποι νομίζουν πὺς τὰ ξέρουν ὅλα. Ἐτσι κανένας δὲ θὰ θελε νὰ ὑποθέσῃ πὺς ἔνα καύκαλο μέσα στὴν ἐσπερολόγη του εἶναι κάτι παρα- πάνω ἀπὸ ὅ,τι πιστεύεται κοινά. Γι' αὐτὸ δὲν ἔτρεπε καθόλου τὸ χέρι τοῦ παράξενου ποιητῆ ὅταν ἦρθε μὲ μίαν νὰ ταραξῇ τὸν ὕπνο τῶν αἰώνων ποὺ κοιμόμουν μέσα στὸ μαῖο μου κασσονάκι, ὅζω ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ τοῦ νεκροταφίου.

Τις δυὸ μικρὲς σπηλιὰς στὴ βάση τοῦ μετώπου μου — στὴ ζωὴ τὸ- νομά τους ἦταν γλυκὸ σὰν τὸ φῶς—τις γιόμιζε ἡ νύχτα τοῦ ἀσυνείδητου. Κάποια ἀράχνη ἐσαύλευε ἀπάνω στὸ μηλίγγι μου κ' εἶχε γίνει τὸ- νειρὸ μου. Συπνῶντας ἔξαφνα ἐνιωσα νὰ μὲ σηκώνουν. Σίγουρα θὰ ἦρθε ἡ ὥρα τοῦ χωνευτηρίου, ἐσκέφτηκα. Μὲ τὸ δίκιο τους θὰ κουράστηκαν οἱ δικοί μου νὰ πληρώνουν τόσα χρόνια τώρα τὸ μικρὸ νοίκι ποὺ ἐξασφί- λιζε τὴ θέση μου στὴν αὐλὴ τῆς ἐκκλησίας. Ἀλλὰ δὲν ἦταν αὐτό. Μ' ἐ- τόλιξαν σὲ μιὰν ἐφημερίδα κ' ὕστερα ἀπὸ λίγην ὥρα εὐρέθηκα στὸ τρα- πέζι τῆς μελέτης τοῦ ποιητῆ μου, ἀπάνω σ' ἕνα βιβλίο ποὺ ἔτυχε νὰναι κάτι εὐθυμία τραγοῦδια ἀγάπης.

Στὴν ἀρχὴ μ' ἄφισαν ἡσυχὸ νὰ κοιτάζω ὅ,τι μποροῦσε νὰ χωρέσῃ στὸ στενὸ τοῦ κύκλου τὸ βλέμμα μου ποὺ δὲν ἦταν βέβαια βολετὸ νὰ τὸ διευθύνω ὅπου ἤθελα. Ἀντίκρυ μου ἄσπριζε τὸ κρεβάτι. Οἱ θύμησες μου ὁλοένα ἐξωθήρευν μὲ τὸ νὰ τὸ βλέπω. Τώρα θυμόμουν καθαρά ἕνα κρεβάτι. Δὲν ἦταν τὸ κρεβάτι τῆς τελευταίας μου ἀρρώστειας. Γιατὶ τὸ ξεκουραστικὸ κρεβάτι τοῦ θανάτου δὲν τὸ θυμᾶται ἕνα καύκαλο σὰν ἐμένα παρὰ μόνον γιὰ νὰ νοσταλγῇ τὴ ζωὴ. Κ' ἐγὼ δὲν ἤθελα νὰ νο- σταλγῇ τὴ ζωὴ. Θυμόμουν ὅμως καθαρά ἕνα κρεβάτι. Ὑστερα ἐπέ- ραζε θαμπὸ ἀπὸ τὴ μνήμη μου κάτι ἄλλο. . . . Δὲ μπόρεσα νὰ ξεχωρίσω

τί. Πάει τόσοσ καιρός από τότε. . . . Έκοίταζα τὸ ἡμερολόγιο στὸν τοῖχο γιὰ νὰ ἰδῶ πόσα χρόνια ἐβάστηξε ὁ ὕπνος μου, ὅταν ἐνιωσα ἀπὸ τὸ θόρυβο πὼς κάποιος ἐμπήκε στὴν κάμαρα. Ἦταν ἓνας φίλος τοῦ ἀπαγωγέα μου. Ἦρθε καὶ στάθηκε μπροστά μου. Ὁ ποιητὴς μ' ἐδειξε λέγοντας «νὰ σοὺ συστήσω τὸν κύριο. . . .» καὶ εἶπε τὸνομά μου ποὺ τὸχε διαδάσει στὴν ὀστεοθήκη. Ὁ ἄλλος ὑποκλίθηκε χωρικά ἐδῶκα τὸ καπέλο του καὶ μοῦ τὸ φόρεσε. Ἀναψε κ' ἓνα τσιγάρο καὶ τὸ σφήνωσε στὰ δόντια μου. Ὑστερα ἀρχίσανε νὰ γελᾶνε. Ἐγὼ τοὺς ἐκοίταζα σοβαρὰ ὅπως ταιριάζει σ' ἔσους ἐξήσαν τὴ ζωὴ νὰ κοιτοῦνε αὐτοὺς ποὺ θὰ τὴ ζήσουν. Δὲ μὲ πείραζε καθόλου ἓνα τίποτο φέρσιμο, μόνε συλλοζόμευνα τί ἀπλοῖκοι ποῦναι οἱ ἄνθρωποι νὰ νομίζουνε πὼς τὰ ξέρουν ὅλα καὶ νὰ μὴ θέλουνε ποτὲ τὰ παραδεχτοῦνε πὼς ἓνα κόκκαλο μπερδεῖ νᾶνε κάτι παραπάνω ἀπὸ ὅ,τι πιστεύεται κοινά.

Δυὸ ὀλόκληρες ὥρες ἀναγκάστηκα νὰ τοὺς ἀκούω. Τὰ λόγια τους θὰ μοῦ φέρναν πικρὸ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη. Μιλοῦσανε γιὰ τίς γυναῖκες, τους γιὰ τὰ βιβλία τους, γιὰ κάθε τί σὰ νὰ μὴν ἦταν τὸ κρανίον ἐνὸς ἀνθρώπου ὁμοῖο μ' αὐτοὺς ἢ μπάλα ἐκείνη τῆς φρίκης ποὺ τὴν ἔφεραν τόσο κοντὰ τους.

Ἐφύγανε.

Ἀργά, μετὰ τὰ μεσάνυχτα ἐγύρισε μόνυχός ὁ ποιητὴς. Δὲν ξέρω γιατί ἐνιωσα κάτι σὰν ἓνα αἰσθημα ὑπεροχῆς νὰ μὲ κυριεύει. Καθὼς ἀναψε τὴ λάμπα, τὸ χέρι του δὲν ἦταν ὅμοια σταθερὸ ὅπως ὅταν ἀνοίγε τὸ μαῦρο μου κουτί, στὸ νεκροταφεῖο. Τὸ φῶς, πέφτοντας λοξὰ ἀπάνω μου, μοῦ ἔδωσε μιὰν ὀψὲ παράξενα ζωντανή. Τὸ κατάλαβα ἀπὸ τὴν ἔκφραση τοῦ φίλου μου αὐτοῦ. Μὲ πῆρε στὰ χέρια του. Ἀνοίξε τὸ παράθυρο. Θὰ μὲ πιτοῦσε στὸ δρόμο ἂν δὲν ἐκάρφωνα πρὸ μαῦρο καὶ πρὸ θαυτὸ τὸ βλέμμα μου στὸ μεταξὺ τῶν ματιῶν του. Μ' ἀφῆσε στὸ πεζούλι τοῦ παραθύρου κ' ἐκλείσει. Ὅλη τὴ νύχτα τὸν ἀκουγα νὰ στριφογυρίζῃ στὸ κρεβάτι. Ἄν ἐκοιμήθηκε, θὰ ἔκανε πολὺ παραγμένο ὕπνο.

Τὸ πρωὶ βρέθηκε μέσα στὴν ὀστεοθήκη μου. Χωρὶς ἄλλο θὰ μ' ἔφερε στὴ θέση μου ὁ ἴδιος ἐκεῖνος τύπος μὲ τὰ παράξενα γόστα. Τώρα ἀκουμπῶ τὸ στήθον μου στοχαστικὰ στὸ κόκκαλο τοῦ χεριοῦ καὶ σκέφτομαι τὴν περιπέτειά μου. Μοῦ φαίνεται πὼς βλέπω ἀκόμα τὸ βιβλίο μὲ τὰ εὐθύματα ἐρωτικὰ τραγούδια καὶ τὸ ἡμερολόγιο μὲ τὴν τραγικὰ προχωρημένη ἡμερομηνία. Περισσότερο ὅμως συλλογιέμαι τὸ κρεβάτι. Τὸ κρεβάτι μ' ἔκαμε νὰ μισοθυμηθῶ μιὰ μικρὴ ἱστορία ποὺ ἐνδομίζα πὼς εἶχα κατορθώσει νὰ τὴν ξεχάσω ὁλότελα.

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

ΓΕΡΟΪ ΠΟΝΤΟΙ

4) ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΤΗΣ

(Ὅταν ἀκούς πολλὰ κεράσια...
... γύφνα τὴ ράχι σου.)

Ἐγὼ, δεσποινίς, κοντεύω νὰ τελειώσω τὸ ἔργο μου. Δὲν τὸ ἀρχιστ' ἀκόμα, μὰ τὸ καταπιάστηκα στὸ μυαλό μου γιὰ μένα ἤδη τελειώσει. Καθὼς σιάζω τοὺς στίχους, συνθέτω καὶ τὴ μελωδία, ἢ ἀρμονία ἔρχεται μόνη τῆς καὶ βλέπω τὰ χρώματα τῶν σκηνηκῶν. Ἡ δημιουργικὴ ἐργασία εἶναι πολὺμορφη καὶ ταυτόχρονη ἐξ ἄλλου δημιουργώντας κρίνει καὶ κρίνοντας δημιουργῶ, ὅστε εἶμαι βέβαιος ποὺ τὸ ἔργο μου εἶναι ἔργο. Χτὺς τὸ δράδυ ἤμουνε κάπου, μὲ συγχωρεῖτε, καὶ διαδίδοντας μηχανικὰ ἓνα κομμάτι ἐφημερίδα ἐρῆκα τυπωμένες ὅλες μου τῆς ῥίμης. Χορεύουν μπρὸς στὰ μάτια μου οἱ λέξεις καὶ μέσ' στὴ φαντασίᾳ μου οἱ ἰδέες ἦταν γιὰ μένα ἓνα παιχνιδάκι νὰ δάλω τάξι στὴ λυρική μου ἱμπνωση. Οἱ στίχοι στρώθηκαν ἀμέσως καθὼς καὶ οἱ στροφές. Δυσκολοῦστικα λιγάκι, εἶναι ἀλήθεια, νὰ κάμω αἰσθητὴ τὴν ποιητικὴ ἰδέα ὅπως νὰ εἰλαπε κιόλας, μὰ τὰ εὐκόλως ἐννοούμενα... ξέρετε. Ἐπειτα οἱ στίχοι ἀφοῦ εἶναι καλοὶ καὶ μουσικώτατοι... τί σημαίνει; ἢ ἰδέα θὰ ἐρμηνευθεῖ μὲ τὴ μουσική. — Ἀλήθεια δὲ σὰς εἶπα πὼς τελειώσα τὴν ἀρμονία. — Τὸ κοντραποῦντο δὲ μὲ πολυσχότισε, δὲν εἶναι ἄλλως τε καὶ ἀπαραίτητο γιὰ ἔργα ὀψηλῆς τέχνης σὰν τὴ δική μας. Τώρα συνθέτω καταντῶ μάλιστα ν' ἀκούω μὲ τὰ μάτια καὶ νὰ βλέπω μὲ ταῦτιά καθὼς οἱ μουσουργοὶ οἱ παιδὲ διέστησαν. Σήμερα λοιπὸν τὸ ἀπόγευμα ἐνῶ τὸν ἔπερνα μισοξαπλωμένος στὴν πολυθρόνα ξυπνῶ ξαφνικά... δοῦζαν ταῦτιά μου. Ἐπαίξε ὅλη ἡ ἐνορχήστρωση στὸ κεφάλι μου. Ὁ! ἀπόλαυσή... Σηκώνομαι καὶ τρέχω στὸ πιάνο. Ἐπαιξα τὸ μπαλέτο τῆς τσιγκάνας. Δημιούργησα μάλιστα κάτι μοτίβα ποὺ μοιάζουν ὅπως διόλου τὰ δημοτικὰ μας τραγούδια. Στὴν ὀρχήστρα ἔβαλα καὶ μέρος φλογέρας. Πέντε φλογέρες! Δυὸ ζευγάρια γιὰ τῆς φωνῆς καὶ μιὰ γιὰ τὸ ἴσο. Τὸ καλὸν ἔχει μιὰ τόσο νόστιμη ἡχητικὴ ἀπὴ, δίνω μιὰ τόσο χτυπητὴ ἀπὴ. ἡχησι! ἡχητικὴ καὶ ἀπὴχησι εἶναι τὸ πᾶν στὴν ἡχητικὴ τέχνη τῆς ἐποχῆς μας. Δούλεψα ὅμως κατάλληλα καὶ τὰ βιολονταῖλλα γιὰ νὰ μὴν ποῦν πὼς μιμήθηκαν τὸ Γκαλατσόνωφ. Ἀχ, δὲν ξέρετε, ὅταν συνθέτω μουσικὴ ἢ στίχους, εἶμαι ὁ εὐτυχέστερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου. Τὸ περίεργο ὅμως εἶναι ποὺ γίνομαι ἔξω φρενῶν ὅμα μὲ κανεὶ κανεὶς

λόγο για τέτοια πράματα. Καταντώ θηρίο! Έκτος του ότι δε μάρεσει καθόλου να μιλώ για τέτοια θέματα. Τόσο λίγο καταλαβαίνω. Μόνο μία καλλιτεχνική ψυχή σαν και σας θα είναι εις θέσι να μπη στην πολυσύνθετή μας σκέψη και να εννοήσει την απλότητά της. Νάρθητε αν θέλετε και μία μέρα σπύτι· θα σας παίξω στο πιάνο κάτι δικό μου, με το ένα χέρι όμως έπειδή ακόμα δεν καλοσυνήθισα. Είναι δά για μας τους συνθέτες τόσο δευτερεύον πράμα ή τεχνική των οργάνων [...]. Όσο και ή όρθογραφία στους ποιητές, που είμαι έξ' αλλου. — "Όταν έπαιζα βιολί. . . Διάβωλε χτυπούν έφτά, άργησα. Με συγχωρείτε όμως πρέπει να σας αφήνω, πρέπει ν' αγοράσω μπαγιές στο χαρτοπωλείο πριν κλείσει ο λιγάκι. Τα χρώματα μου είναι απαραίτητα γιατί απόψε αισθάνομαι οίστρο για τη ζωγραφική, με την άρμονία των χρωμάτων που δεν έχει διαφορά με την άρμονία των ήχων. Η μεγάλη τέχνη όλα τα συγχείει· είναι ή συνισταμένη όλων των μικρών τεχνών που ειδικοποιούν τους μικρούς σε ένα μικρό περιβάλλον. Σας το λέγω, μά να το κρατήστε μυστικό. Δε θέλω το έργο μου με ποιήσει και μουσική δική μου να παιχτεί με ξένους διάκοσμούς. Θα τους ζωγραφίσω εγώ. Κλείνω τα μάτια μου και φαντάζω μέσα μου ένα σωρό χρώματα που θα συναρμονίσουν το διάκοσμο του Αδάμ για την πρώτη πράξη. Στη δεύτερη δε ξέρω που θα βάλω τη σκηνή γιατί από την πρώτη μόνο την αρχή της πρώτης σκηνής έσχεδιάσα. Για μένα όμως αυτές ή μικρολεπτομέρειες δε λογαριάζουν... αρχή το ήμισυ, και για μένα τα τρία τέταρτα του παντός. Ξέρω πως γράφω, εγώ!

Χαιρετά και φεύγει ο φαλακρός καλλιτέχνης ένθ ή μελαγχρινή λυμφατική δεσποινίδα με τα περικομμένα μάτια άκούει έκστατικά και περίπαθα....

5) ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗΣ

(Γηράσκει άει διδασκόμενος)

Καλοθρεμμένος ο γουρουνάκι «άφικατο». Είναι ανταποκριτής κανενός «Προγευματινού» είτε «Μεταμεσονυχτίου Ταχυδρόμου». Πριν έρθει έγραφε άρτρά και που χρονογραφήματα που ζητούσε να κάμει έξυπνα. Μη έχοντας θέμα πείραζε τους φίλους του και αυτό το θεωρούσε το άκρον άωτον-της έξυπνάδας. Ήταν επίσης και κριτικός για την ξένη φιλολογία που διάβαζε όμως μονάχα μεταφρασμένη. Δεν μπορούσε βλέπετε, ο άνθρωπος να χάνει τον καιρό του για να μαθαίνει γλώσσες. "Όταν επήγαινε στο θέατρο «έφτερούγιζε» με το παίξιμο της μιας και «ίλιγγιζε»

με το φτερούγισμα της άλλης θεατρίνας, θεωρούσε δε κατά κανόνα άριστούργημα φιλολογικό το τελευταίο χρονολογικώς έργο που έδλεπε. Δεν έγνώριζε κανένα, ήταν όμως φίλος στενός όλων των διασήμων ποιητών και καλλιτεχνών που κατά τύχην δεν έμεναν όπου βρίσκονταν. Έγραψε και ένα τετράδιο από δεκαεννέα ποιήματα σέλεύθερο μέτρο, που κατάφερε να εκδώσει επί πιστώσει στον τυπογράφο. Για να χοντραίνει μάλιστα ο τόμος, τύπωνε τέσσερις στίχους μόνο στο κάτω μέρος της σελίδας. Αυτό έκαμε μία βρωμόγλωσσα να παί πως άφηγε το πάνω χαρτί για να σημειώσουν της άποριές τους οι άναγνώστες! Πρόσθετε δε ακόμα πως ξαπίτηδες άφησε λευκό το μεγαλύτερο μέρος (Θεέ μου! τί κακοί άνθρωποι βρίσκονται στον κόσμο!)

Τώρα «παρεπιδημεί» στον τόπο μας. Απεφάσισε να καθάρσει την κόπρο του Αύγειου της δημοσιογραφίας, καθώς λέγει, σόλο τον κόσμο... υπό έχειόθειαν. Μία που ήρθε στο Παρίσι και τί δε θα κάνει! Άνακνέει, δριάδερρέ! Έφυγε άπ' εκείνη την άτμόσφαιρα της σαπίλας και των χρονογραφημάτων! Από εδώ τώρα θα διευθύνει την κοινή γνώμη της Έλλάδας και άπ' εδώ θα επιδληθεί στα ξένα κράτη. Σκοπεύει μάλιστα να βγάλει και δικό του περιοδικό. Όσο για τη φιλολογία, έτοιμάζεται. Πηγαίνει σε καμιά σαρανταριά διαλέξεις το μήνα, σπουδάζει άστυριολογία και ρωμαϊκό δίκαιο, ενδιαφέρεται για την ένδική γλυπτική και οι έργατικές άξιώσεις τον ένθουσιάζουν. Ένεργεί από τώρα για να παρακολουθήσει μαθήματα στής κλινικής και σκέπτεται λιγάκι άργότερα να παρουσιασθεί στο άστεροσκοπείο. Το σημερινό άνθρωπο λέει, τίποτε δεν πρέπει να μη τον ενδιαφέρει.

Κάθε έβδομάδα στέλνει το άρθρο το πολιτικό. Πήγε ο πρέσβυς στον πρωθυπουργό, είτε ο πρωθυπουργός συνάντησε τον πρέσβυ σε κανένα Πάλας-ότέλ. Προσθέτει πως ήπιαν μαζί και τσάι, αυτό έξ' ιδίων του, και «είκάξει» πως αυτή ή συνέντευξη έχει «σπουδαιότητα σημασίαν διά την λύση των ένδικών μας ζητημάτων». Άλλες φορές είναι οι «Παρισινοί Περίπατοι», αυτοί, σημειώσατε, στη δημοτική γλώσσα, ένθ τα πολιτικά σοβαρά καθώς είναι, στην καθαρεύουσα. Γεμίζουν λοιπόν ή άθηναίικες έφημερίδες με τη χάρη της Φρατοίζας (συχαίνεται το «γαλλίδα» γιατί το θυμίζει τη... γάτα! αισθητική!) ή με τα λιγωμένα της μάτια· το φουστάνι της είναι ποίημα, και όσο παιδ μεγάλη πόρνη είναι ή λεγάμενη, τόσο και παιδ ενδιαφέρουσα. Λίγος γκορκισμός και ντοστογεφσκισμός δεν δλάπτουν καθόλου. Περιγράφει τη δροχή, το συννεφιασμένο ούρανό, τα φύλλα που πέφτουν και για χιλιοστή φορά έγκοιμάζει τα καμπαναριά της Παναγίας των Παρισίων· νοσταλγει λιγάκι και τελειώνει με

τά εὐφυολογήματα τοῦ γκαρσονιῶ τοῦ τοῦ σερβίρει ταχτικά τὸν καφέ. Θέματα, ποὺ λέτε, ὅλα νέα.

Ἄμα γυρίζει στὸν τόπο τοῦ ἔχει ξεσκλισμένα τὰ γαλλικά. Ἀπόδειξι ποὺ τὸ γιατρό τὸν προφέρει (ὅπως στὴ Γαλλικὴ ἀνευ διδασκάλου) *μεντεσέν* ! ! ! !

Παρίσι, 1920

M. ΒΑΣΙΛΑΣ

RABINDRANATH TAGORE

Η ΝΥΧΤΑ ΒΑΘΑΙΝΕ

Ἡ νύχτα βάθαινε. Εἶχε τελειώσει ἡ δουλειά μας τῆς μέρας. Σκεπτόμασταν πὺς κι ὁ τελευταῖος ξένος γιὰ τὴ νύχτα εἶχε ἔρτει πιά, καὶ πὺς μέσα σ' ὅλο τὸ χωριὸ ὅλες οἱ πόρτες εἶχανε κλείσει. Μονάχα κάποιος εἶπε πὺς θὰ ἔρχόταν ὁ Βασιλέας. Γελᾶσαμε κ' εἶπαμε : «Ὅχι δὲν εἶναι δυνατό.»

Νόμιζες πὺς βαρειά χτυπούσανα τὴν πόρτα, καὶ λέγαμε πὺς δὲν ἦταν παρὰ ὁ ἄνεμος. Σβύσαμε τίς λάμπες καὶ πέσαμε νὰ κοιμηθοῦμε. Μονάχα κάποιος εἶπε : «Νὰ ὁ ταχυδρόμος !» Γελᾶσαμε καὶ εἶπαμε : «Ὅχι» εἶναι ὁ ἄνεμος.»

Μέσα στῆς νύχτας τὴν καρδιά κάποιου δουτὸ περνοῦσε. Ἀποκοιμισμένοι σκεπτόμασταν ὅτι θάταν ἡ μακρονὴ βροντή. Ἡ γῆ ἔτρεμε, οἱ τοῖχοι σαλέψαν καὶ μέσα στὸν ὕπνο μας κρατηθήκαμε ἀνίσχυοι.

Μονάχα κάποιος εἶπε πὺς ἡ βουή ἦταν τῶν τροχῶν. Ὑπνιασμένοι εἶπαμε μ' ἓνα ψέθυρο : «Ὅχι εἰν' οἱ βροντὲς τῶν σύγναφων».

Ἡ νύχτα ἦταν ἀκόμη σκοτεινὴ δταν ἀκούστηκε τὸ νταβουλί. Ἡ φωνὴ ἦρτε : «Συπνῆστε, μὴ χάνετε τὸν καιρὸ σας !» Σφύξαμε τὰ χέρια στὸν κόρφο μας, κι ἀπὸ τὸ φόβο τρεμουλιάσαμε. Κάποιος εἶπε :

«Διέτε, νὰ ἡ σημαία τοῦ Βασιλέα !» Ξετιναχτήκαμε ἀπ' τὸν ὕπνο μας καὶ κράξαμε : «Δὲν ἔχουμε καιρὸ γιὰ χάσιμο !»

Ὁ Βασιλέας ἦρτε—μὰ ποῦ εἶναι τὰ φῶτα, ποῦ οἱ κορώνες ; ποῦ εἶναι ὁ θρόνος ὅπου θὰ μπορέσει νὰ κάτσει ; ὦ ! ντροπή ! ὦ ! βαρειά ντροπή ! Ποῦ εἶναι ἡ αἵθουσα, ποῦ τὰ στολίδια ; Κάποιος εἶπε : Τί καρδιζετε μὲ τοὺς θρήνους σας ; Χαιρετήστε τον μὲ τ' ἄδεια σας τὰ χέρια, ὑποδεχτήστε τον μὲ τὶς γυμνὲς σας κάμαρες !»

Ἀνοίξτε τίς θύρες ! Μέσα ἀπ' τὴ πολλὴ νυχτιά ἦρτε ὁ Βασιλέας

τῆς θλιθερῆς μας κατοικίας. Ἡ δροντή κυλάει στὸν αὐρανό, ἡ σκοτεινιά τρεμουλιάζει ἀπ' τ' ἀστροπελέκια. Φέρτε αὐτὸ τὸ κουρελλιάτικο τραπέζο μάντυλο, κι ἀπλώστε το στὴν αὐλή. Μαζὶ μὲ τὴν καταιγίδα ἦρτε τῆς ἀγρίας νυχτιᾶς ὁ βασιλέας μας.

ΣΕ ΚΑΠΟΙΕΣ ΜΕΡΕΣ

Σὲ κάποιες μέρες τεμπελιάς ἔκλαιγα τὸ χαμένο μου καιρὸ. Ὅμως, Κύριε μου, ποτὲς δὲν ἐγάρθη. Καὶ τὴν πιὸ παραμικρὴ στιγμὴ τῆς ζωῆς μου στὰ χέρια σου τὴν ἐπῆρες.

Κρυμένος στὴν καρδιά τῶν πραγμάτων, τρέφεις τὸ σπόρο καὶ τὸ βλαστολόγημα, ὡς τὸ ξάνοιγμα τὸ μπουμπούκι, καὶ τ' ὄριμο ἄνθος καὶ τὴν ἀφθονία τοῦ καρποῦ.

Ἦμουν ἐκεῖ ὕπνιασμένος στὸ κρεβάτι τῆς τεμπελιάς μου καὶ φανταζόμουνα πὺς κάθε ἔργο εἶχε τελειώσει. Συπνῶ μὲς' στὴν αὐγὴ καὶ βρίσκω τὸν κῆπο μου γεμάτο ἀπὸ θάματα κι ἀπὸ λούλουδα.

Ο ΧΡΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΤΕΛΕΙΩΤΟΣ

Ὁ χρόνος εἶναι ἀτέλειωτος μέσα στὰ χέρια σου, Κύριε μου. Τὶς στιγμὲς σου δὲν εἰν' ἐκεῖ κανένας γιὰ νὰ τίς μετρή.

Περνοῦν οἱ μέρες κ' οἱ νύχτες, οἱ αἰῶνες ξαγνίζονται καὶ κατόπι σὰν τὰ λουλούδια μαραίνονται. Σέρεις νὰ περιμένεις.

Οἱ αἰῶνες σου ἀκολουθοῦνται γιὰ νὰ φέρουν στὸ τέλειο ἐν' ἀδύναμο λουλούδι τῶν ἀγρῶν.

Ἐμεῖς δὲν ἔχουμε καιρὸ γιὰ νὰ χάνουμε, καὶ μὴ ποῦ καιρὸ δὲν ἔχουμε πρέπει νὰ παραδέρνουμε, γιὰ τίς τύχες μας. Ἦμασταν τόσο φτωχοὶ ποῦ δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται ν' ἀργῶμε. Κ' ἔτσι ὁ καιρὸς περνᾷ καὶ τὸν ἀφήνει σ' ἑσους τὸν ζητοῦν. Καὶ στὸ μεταξὺ ὁ βωμός σου μνείσκει διχως ἀφισιώματα, μνείσκει γυμνωμένος.

Πρὸς τὸ ἡλιόγαρμα βιάζομαι τρομάζοντας μὴ τὰ θυρόφυλλα ἔχουνε κλείσει· κι ὅμως κατόπι βρίσκω πὺς εἶναι ἀκόμη καιρός.

Ω ΣΥ, ΣΤΕΡΝΟ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ὦ σὺ, στερνὸ συμπλήρωμα τῆς ζωῆς. Θάνατε. Θάνατέ μου, ἔλα καὶ μίλησέ μου σιγαλὰ σιγαλὰ!

Περιμένοντάς σε καιροὺς καὶ καιροὺς ἀγρυπνοῦσα· γιὰ σένα ὑπόφερα ὅλες τίς χαρὲς καὶ τίς ἀπαλπισιὲς ὅλες τῆς ζωῆς.

Ὅτι ἔχω, ὅτι εἶμαι, κι' ὁ ἔρωτάς μας καί τὸ πνεῦμα μου, ὅλα πάντοτε πρὸς ἐσένα κυλοῦσαν μέσα στὸ μυστήριο. Μιά τελευταία λάμψη τῶν ματιῶν σου κι' ἡ ζωὴ μου θὰ εἶναι πάντα δική σου.

Τ' ἀνθία τὰ πλέξαν καί τὸ στεφάνι εἶν' ἔτοιμο γιὰ τὸ σύζυγο. Ὑστερα ἀπὸ τὸ γάμο ἢ νύμφη θ' ἀφήσει τὸ σπίτι της, καί, μόνη, μέσα ἀπ' τὴν ἀπόμνηση νυχτικὰ θὰ πᾶγει γιὰ ν' ἀπαντήσῃ τὸν Κύριο της.

ΣΤΗΝ ΟΧΘΗ ΤΟΥ ΑΠΟΜΟΝΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ

Στὴν ὄχθη τοῦ ἀπομόνου ποταμοῦ, ἀνάμεσα στὰ ψηλὰ τὰ χόρτα, τὴν ἀρώτησα: «Κόρη, ποῦ πᾶς ἔτσι, προφυλάγοντας μὲ τὸ ροῦχο σου τὴ φλόγα τοῦ λυχναρίου σου; Τὸ σπίτι μου εἶναι μαῦρο κι' ἔρημο. — Δώσέ μου τὸ φῶς σου.» Μιά στιγμὴ τὰ σκοτεινὰ της μάτια σήκωσε καί μέσ' στὸ μούχρωμα κατόματα μὲ κύτταξε.

«Ἦρτα πρὸς τὸν ποταμό, μοῦ εἶπε, γιὰ νὰ δῶσω τὸ λυχνάρι μου στὸ ρεῦμα, ὅταν τὸ τελευταῖο χρυσόφωτο τῆς δύσης χαθεῖ.»

Καί μονάχος μου μένοντας μέσ' στὰ ψηλὰ τὰ χόρτα καμάρωνα αὐτὴν τὴν ἀδόναμη καὶ ἀσημὴ φλόγα ποῦ χανόταν.

Μέσ' στὴ σιγαλιά της σκιαῶν ποῦ πόλλυνη, τὴν ἀρώτησα: Κόρη, ὅλα σου τὰ λυχναρία εἶν' ἀναμένα— Ἠές μου ποῦ πᾶς μὲ τὸ δικό σου; Τὸ σπίτι μου εἶναι μαῦρο κι' ἔρημο— Δώσε μου τὸ φῶς σου.» Σήκωσε ἀπάνω μου τὰ σκοτεινὰ της μάτια, καί μιὰ στιγμὴ στάθη μὲ τὸ δισταγμὸ της.

«Ἦρτα, μοῦ εἶπε, γιὰ ν' ἀφιερῶσω τὸ λύχνό μου στὸν οὐρανό.» Κ' ἔμεινα ἐκεῖ καμαρώνοντας αὐτὴ τὴν ἀσημὴ φλόγα νὰ σώνεται μέσα στὴν ἔρημο.

Στὰ σκοτάδια κάποιου ἀφέγγαρου μεσάνυχτου τὴν ἀρώτησα: «Κόρη, μὰ τί γυρῶεις κρατώντας ἔτσι τὸ λυχνάρι σου ἐπάνω στὴν καρδιά σου; Τὸ σπίτι μου εἶναι μαῦρο κι' ἔρημο— Δώσε μου τὸ φῶς σου.»

Μιά στιγμὴ σταμάτησε καί σκεπτικὰ μέσ' στὸ σκοτάδι μὲ κύτταξε.

«Ἐχὼ φέρει αὐτὸ τὸ φῶς, μοῦ εἶπε, γιὰ νὰ πλανηθῶ μέσ' στὴ γιορτὴ τῶν λύχνων.» Κ' ἔμεινα ἐκεῖ καμαρώνοντας τὸ μικρὸ λύχνο, τὸν ἄσημα χαμένο μέσα στίς τόσες φωτιές.

(Μετάφρ. ΘΕΜΗ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΟΥ)

Λ. ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Η ΚΟΛΑΣΗ

ΤΟΥ ΔΑΝΤΕ ΑΛΙΓΙΕΡΗ

Ἄσμα εἰκοστὸ

Γιὰ νέο μαρτύριο πρέπει νάδρω στίχους καί νὰ πλάσω τὸ εἰκοστὸ τὸ ἄσμα τοῦ πρώτου ὕμνου, ποῦ εἶνε τῶν θαμένων. ⁽¹⁾ Εἶμωνα πλήρεια ἐτοιμασμένος τώρα νὰ κοιτάξω στὸν ξέσκεπο θυρό, ποῦ κλάματα πικρὰ ποτίζαν, κι' ἀπὸ τὸ στρογγυλὸ χαντάκι νὰ στρατοκοπᾶνε, μ' ὅποιο στὸν κόσμον αὐτόνα δῆμα πάνε οἱ λιτανεῖς, ἀνθρώπους ἐστοχάστηκα θουδὰ ποῦ χύναν δάκρυα. Κι' ὅπως πιὸ κάτω κατ' αὐτοὺς κατέδραχε ἡ ματιά μου, παράξενά μοῦ φάνηκε πῶς εἶτανε στρημένους ἀπ' τὸ πηγούνι ὡς τὴν ἀρχὴ τοῦ θώρακα ὁ καθένας. Γιατί τὸ πρόσωπο εἶτανε στὴ ράχη γυρισμένο, κι' ἀνάγκη νὰ πηγαίνουνε πισσοστρατίς γενότουν, ἀφοῦ τοὺς εἶταν ὀρμημένοι νὰ θεωροῦν μπροστά τους Ἄπ' τῆς παραλυσίας μπορεῖ κανένας τὴν ἀψάδα νὰ στράδωσε ἔτσι ὁλόκορμος, μὰ ἐγὼ δὲν σύντυχα ὅμοιο κι' οὔτε νὰ βρίσκαται πιστεύω. Ἄν ἀπ' τὸ διάδασμά σου καρπὸ σ' ἀφήσει ν' ἀπολάψῃς, ἀναγνώστη, ὁ Πλάστης, ἀτός σου κρίνε ἀδάκρυτη ἂν μποροῦσα νὰ κρατήσω τὴν ὄψη, τὴν εἰκόνα μας σὰν κοίταξα σιμάθε παρόμοια στρεβλωμένη, ποῦ τὸ κλάμα τῶν ματιῶν τὰ κωλομέρια ἀπὸ τῆς ράχης ἔδραχε τὸ αὐλάκι. Σ' ἓνα ρημάδι ἀκουμπισμένος ἐκλαιγα ὅθε τόσο ποῦ ὁ Σύντροφός μου— Ἄπ' τοὺς πρελλοὺς εἶσαι κι' ἐσύ τοὺς ἄλλους; Ὁ οἶχτος, μοῦ λέγει, ζεῖ ἰδωπέρα μόνο σὰν παθάναι ⁽²⁾

1) Τὸ κείμενο λέει sommersi, ἐννοεῖ ὅσον βρίσκονται κάτω ἀπ' τὴ γῆ, τῶν κολασμένων.

2) Τότε μόνο εἶνε κανένας πονετικὸς ἰδωπέρα, ὅταν δὲν ἔχει καμιά λύση γι' αὐτοὺς ποῦ τιμωρεῖ ὁ θεός. Ἡ ἀρνητικὴ: Ἐκεῖνος ποῦ λυπᾶται αὐτοὺς ἐδῶ εἶνε ἀλόγητος.

Πῶς ἀνομο ἀπ' ὅποινα τοῦ θεοῦ λυπόθνη οἱ κρίσεις ἔχει ;
 Σήκωσε τὸ κεφάλι σήκωσε καὶ κοίτα ἐκείθνη
 ποῦ ἀνοίχτηκε γι' αὐτόνα ἡ γῆς μπρὸς τοὺς Θηβαίους, ποῦ ἐκράζαν
 — Γιατί τῇ μάχῃ ἀπαράτης, Ἀμφιάρας ; ποῦ γκρεμίσαι ;
 Καὶ νὰ γκρεμίζεται δὲν ἔπαψε στὰ καταχθόνια
 παρὰ ὄντας ἔφταξε στὸ Μίνωα ποῦ καθένα ἀρπάζει.
 Διὲ ποῦ ἔκαμε τὸ στήθος ράχη ! ἐμπρὸς πολὺ ζητοῦσε
 νὰ διαί, γιὰ τοῦτο πίσω βλέπει καὶ πισοστρατίζει.
 Νά ! ὁ Τείρεσιος ὁποῦ μετάβαλε ὄψη, ὄντας ἀπ' ἀντρας
 ἐγέννηκε γυναῖκα ἀλλάζοντας τὰ μέλη του ὅλα,
 καὶ πρέπησε τὰ δύο νὰ δέρναι μπερδεμένα φεῖδια
 μὲ τὸ ραβδί, ὡς ποῦ νὰ ξανάδρει τίς ἀντρίκες τρίχας.
 Ὁ Ἀρόντας εἶναι τοῦτος ποῦ ραχίζει στήν κοιλιά του.
 Στοῦ Λούνη ἀπάνου τὰ δουνά, ποῦ ὀργώνει ὁ Καραρέζος,
 τοῦ κάμπου κάτω οἰκάτορας, μέσα στὰ μάρμαρα εἶχε,
 τὰ ὀλάσπρα οἰκιά του τῇ σπηλιά καὶ μπόρας ν' ἀγναντεύει
 χωρὶς ἀντίσκομα ἀπ' ἐκεῖ τ' ἀστέρια καὶ τὸ πέλαο.
 Κι' αὐτὴ ποῦ μὲ τὴν σκόρπια κόμη τὰ θυζιά σκεπάζει, (1)
 σ' εἶνα ἀθώρητα, κι' ὀλότριχο ἔχει δέρμα ἐκείθνη,
 ἐστάθηκε ἡ Μαντώ ποῦ τόπους γύρισε περισσίους
 κ' ἐκεῖ ποῦ ἐγὼ γεννήθηκα σταμάτησε κατόπι.
 Γιὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ μιὰ στάλα τώρα νὰ μ' ἀκούσεις.
 Ὄντας ἐπέθανε ὁ πατέρας τῆς καὶ σκλάβη ἡ πόλη
 κατάντησε τοῦ Βάκχου, χρόνια ἐγύρισε τὸν κόσμο.
 Ψηλὰ στήν Ἰταλία τὴν ὤρησε, στὰ ριζὰ τῶν Ἀλπεων
 ποῦ ἀπάνω ἀπ' τὸ Τυρόλο σφίγγουνε τὴ Γερμανία
 μιὰ λίμνη ἀπλώνει καὶ Μπενάκη στέκει τ' ὄνομά της.
 Κι' ἀπὸ τὴ Βαλκαμόνικα, τὸ Ἀπένινο, ὡς στήν Γκάρδα
 μὲ χίλιες λίω καὶ πιόταρες ὁροσολογιέται δρύσας
 ἀπὸ τὰ ρεῖθρα ποῦ σ' αὐτὴ κατασταλάν τὴ λίμνη.
 Καὶ ἐρίσκαται στὴ μέση κάποιος τόπος ποῦ ἐκεῖ πέρα
 τοῦ Τρέντου, τῆς Βερόνας καὶ τῆς Μπρέσκιας οἱ ἐπισκόποι
 βολατοῦ θὰ εἶταν νὰ βλογάν τὸ δρόμο αὐτίνα ἀν κάμαν.
 Ὅπου ἡ ὄχτη περισσότερο κατηφορίζει γύρω
 σηκώνεται ἡ Περσιέρα κάστρο δυνατό κι' ὠραίο
 τοὺς Μπρεσκιανούς γιὰ ν' ἀντικρύζει καὶ τοὺς Μπεργαμέζους.
 Ἐδῶ εἶναι ὁ κόρφος δὲ βολαὶ νὰ κλείσει τῆς Μπενάκης

1) Γιατί ἡ Μαντώ προσφέρει μὲ τὴ ράχη καὶ ὁ Λέντε δὲ βλέπει τὸ στήθος τῆς.

πέφτει καὶ κάτω τίς χλωρὲς βουκλὲς κυλάει ποτάμι.
 Μόλις ποῦ ἀρχίζει τὸ νερὸ νὰ ρεῖ Μπενάκη πιὰ ὄχι
 μιὰ Μίνκιος κράζεται ὡς νὰ φτάζει στὸ Γκοδέρνο, ὁπόθνη
 στὸν Πάδο μέσα χύνεται. Πολὺ δὲ κάμει δρόμο
 καὶ κάμπο συντυχαίνοντας ἀπλώνει καὶ βαλτόνει
 καὶ κάποτε θανατικὰ γεννάει, τὰ καλοκαίρια.
 Κ' εἶδε ἡ παρθένα ἡ ἀγριμικιὰ διαβαίνοντας ἐκεῖθνη
 στὴ μέση τοῦ βαλτόνερου χέρσα μιὰ ξέρα κ' ἐρμη
 κι' ἀραξὶ ἐκεῖ γιὰ ν' ἀποφύγει κάθε σχέση ἀνθρώπου
 μαζὺ μὲ τοὺς φαιμέγιους τῆς κ' ἐδοῦλεψε τὰ μάγια
 κ' ἔζησε κι' ἀπαράτησε τ' αἴψυχο ἐκεῖ κορμί της.
 Κατόπι οἱ ἀνθρώποι ποῦ εἶταν γύρω σκόρπιοι μαζευτήκαν
 στὸν τόπο αὐτόνα, ἀπὸ τὸ δάλτο ὅλοσθνη φυλαγμένο,
 τὴν πόλη πὰ στὰ κόκκαλα τῆς πεθαμένης χτίσαν,
 κι' ἀπ' τ' ὄνομα ὅποιας διάλεξε τὸν τόπο τοῦτο πρώτη,
 τὴν εἶπαν Μάντοβα χωρὶς κληρο νὰ δγάλουνε ἄλλο.
 Περσότεροι εἶταν μέσα τῆς οἱ ἀνθρώποι, πρὶν ἀκόμα
 τοῦ Καζαλόδη τῇ μωρία γελάσει ὁ Πιναμόντας (1)
 καὶ σ' ὀρμηγεῖ ποῦ ἀν ποτὲ σοῦ τόχει ν' ἀγροικήσεις
 ἀλλοιῶτικα τοῦ τόπου μου τὴ φύτρα νὰ ζηγάνει,
 φέμα κανένα τὴν ἀλήθεια μὴ σταθεῖ ν' ἀλλάζει.
 Κ' ἐγὼ τοῦ λέγω—Δάσκαλε, τόσο γιὰ μένα στέριοι
 καὶ τόσο συνεπαίρνουν μου τὴν πίστη οἱ στοχασμοὶ σου,
 ποῦ θὰ μοῦ φαίνονταν σβυσμένα κάρδουνα κάθε ἄλλοι.
 Μὰ μέσ' τὸ πλῆθος ποῦ προβαίνει πὲς μου ἀν ξεχωρίζεις
 τρανὸ κανένα, τί σ' αὐτὸ γυρνάει μονάχα ὁ νοῦς μου.
 — Τοῦτος, μοῦ λέει, ποῦ τοῦ κυλάει τὸ γένι ἀπ' τὸ πηγούνι
 στὶς πλάτες του τίς μελαψές, μάντης ἐστάθηκε ὄντας
 τόσο ἀπὸ ἀρσενικοὺς ἡ Ἑλλάδα ἐρήμωσε ποῦ μόλις
 στὶς κόνιες μνέσκαν, κ' ἔδωσε τὸ νόημα μὲ τὸν Χάλχα
 τὸ παλαμάρ νὰ κοπεῖ τὸ πρῶτο στὴν Αὐλῖδα.
 Τὸν ἐκράζαν Εὐρύπουλο, κ' ἔτσι σὲ κάποιον μέρος
 τραγουδημένο κ' ἡ ψηλὴ μου Τραγωδία τὸν ἔχει,
 καὶ ξέρεις το περίσσια ἐσὺ ποῦ ὀλόκληρη τὴν ξέρεις.

1) Ὁ Pinamonte de Buonacconi τῆς Μάντοβας ἐπεισε Δόλια τὸν Alberto Casaliotti ἀρραγνὰ τῆς πόλης τοῦτης νὰ φυλακίσαι πολλοὺς ἀριστοκράτες, ποὺ ἀντι-
 στέκονταν στὰ φιλόδοξα σχέδιά του. Ἀργότερα ὁ Πιναμόντης ἐκέρδισε τὴν ε-
 νοία τοῦ λαοῦ καὶ ἄρπαξε τὴν ἀρχὴ ἀπ' τὰ χέρια τοῦ Casaliotti, ἐπέκρινε τοὺς
 πιότερους ἀπὸ τοὺς ἀριστοκράτες καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ξέρισε.

Ὁ ἄλλος ἐκεῖς μὲ τ' ἄσκαρκα παγίδια ἐστάθη ὁ Σκότος
 ποῦ τὸ τομάρει καὶ τὸ σπάγγο θὰ ποθοῦσε τώρα
 νὰ μὴν ἀρνιότανε ποτές, μ' ἀργὰ τὸ μετανοῖνε.
 Νά ! κ' οἱ συφοριασμένες ποῦ τὴ σαῖτα ἀπαρτῶντας
 καὶ τὸ δελόνι καὶ τὸ ἀδράχτι μάγισες γενήκαν
 καὶ κάμανε ἀμποδέματα μὲ εἰκόνες καὶ δοτάνια.
 Μὰ ἔλα πιά τώρα κι' ἔπου οἱ δυὸ μισόσφαιρες ἀγγίζουν
 ἑφταῖς μὲ τ' ἀγκάθια ὁ Κἄιν, ⁽¹⁾ κι' ἀπ' τὴ Σαβίλλα κάτω
 θυθάει στὸ κοῦμα. Καὶ καλὰ θὰ τὸ θυμάσαι ποῦ εἴταν
 ἔφες τὴ νύχτα τὸ φεγγάρι ὁλόγειομο, ἀφοῦ μέσα
 στὸ δάσο τὸ θαυόφορὰ καμία δὲν ἔδλαψέ σε.
 Τέτοια λαλεῖ μου καὶ μπροστὰ στρατοκοπάμε ὡστόσο.

Ἄσμα εἰκοστὸ πρῶτο

Ἀπὸ γιοφύρι σὲ γιοφύρι ἔτσι μιλῶντας γι' ἄλλα,
 ποῦ δὲν εἶνε τῆς Κωμωδίας μου νὰ τὰ πεῖ φροντίδα,
 πηγαίναμε καὶ τὴν κορφή κρατούσαμε ὄντας τ' ἄλλο
 χαράκιμα τοῦ Μαλεμπόλγε, ἐμείναμε νὰ ἰδοῦμε
 καὶ τ' ἄλλα μάταια κλάματα. ⁽²⁾ κι' ἀνίδια σκότιο τὸ εἶδα.
 Στὸν ἄρσανά τῶν Βενετῶνα ὡς δράζει τοὺς χειμῶνες
 ἢ πῖσα ἢ δυσκολόσκαστη, γιὰ νὰ καλαφατίσουν
 τ' ἀνήμερα γι' ἀρμένισμα φταρμένα πλεούμενά τους
 καὶ σ' ὅμοια στάση, ποῖος εἶδ' ὁ πλοῖο του καινούργοναι
 ποῖος πολυτάξειδου ἄλλου ἐκαὶ τὰ πλάγια παλαμίζει,
 σφυροκοπᾷ ἀπ' τὴν πρύμνη ποῖος καὶ ποῖος ἀπὸ τὴν πλώρη,
 κλώθουνε παλαμάρια αὐτοῖ, κ' ἐκαῖνοι παλεκᾶνε
 κουπιὰ, καὶ τὸ ἄρτιμόνι ποῖος μπαλόνει ποῖος τὸν τρίγκο
 τέτοια, ὅχι ἀπὸ φωτιά, μὰ θεοῦ σοφία, πηχτὴ ἐκαὶ κάτω
 κόχλαζε πῖσα ποῦ τὴν ὄχτη ἐγλοῖτσιαζε παντοῦθε.
 Τὴν ἔδλεπα, μὰ δὲ θεωροῦσα ἐντὸς πάρεξ τοὺς χόχλους
 ποῦ ἢ δράση ἀσήκωνε καὶ φούσκωνε καὶ πέφταν ακῶντας.
 Κι' ὡς κάτω ἐκαὶ προσεχτικὰ τηροῦσα : — Κόττα ! κόττα !

2) Ἡ αἰλήνη. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ μεσαιῶνα στίς σκαῖς τοῦ σχηματίζουν τὸ
 βουκά τῆς αἰλήνης ἔβλεπαν τὸν Κἄιν καταδικασμένο νὰ βαστῇ παντοτεινὰ ἓνα
 δεμάτι ἀπὸ ἀγκάθια, γιὰ τιμωρία.

2) Κ' ἐκείνους ποῦ ὁδοὶ ἀθροῦν.

λέγει ὁ Ὁδηγός μου, σέρνοντας με ὅθε εἰμουν πρὸς αὐτόνα.
 Γύρισα ὡς ποῦ ἔχει διὰ νὰ διείδῃ πρέπει ν' ἀποφύγει
 καὶ ποῦ τρομάρα ξαφνικὴ τοῦ παραλεῖ τὸ θάρρος,
 σὲ τρόπο, ποῦ, γιὰ νὰ κοιτάξῃ, δὲν ἀργεῖ νὰ φύγει. ⁽¹⁾
 Κ' εἶδα ἓνα μαῦρο δαίμονα κατόπι μας νὰ φτάνει
 στὸ δράχο ἀπάνω τρέχοντας. Ἀχ ! τί ἄγρια ποῦ ἔδειχνε ὄψη
 καὶ πόσο μὲ τὶς ἀνοιχτὲς φτεροῦγες φάνταζε μου
 στὸ φέρσιμό του ἀλύπητος κι' ἀνάλαφρος στὰ πόδια !
 Τὸν ὅμο τὸν ἀγκιῶντὸ καὶ δουνιασμένο κάποιος
 ἁμαρτωλὸς καὶ μὲ τοὺς δυὸ τοῦ καθαλοῦσε γόφους,
 κι' ἀπ' τῶν ποδιῶ ἀρπαγμένο ἐκράταε τοῦ τὸ νεῦρο ἐκείνους.
 — Ὡ Κακονύχηδες, ⁽²⁾ φυλάκοι, λείει, τοῦ γιοφυριῶ μας,
 νὰ σας ἀπὸ τοὺς γέροντες τῆς Σάντα Ζίτας ⁽³⁾ ἓνας.
 Βουτήχτε του, τί ἐγὼ γυρνῶ καὶ γι' ἄλλους πρὸς τὴ χώρα
 ποῦ εἶνε γεμάτη ἀπ' ὅμοιους τους. Κι' ἂν θγάλεις τὸν Μποντοῦρο ⁽⁴⁾
 κάθε ἄνθρωπος ἀγορασμένος εἶνε ἐκεῖ καὶ τῶχε
 καὶ μὲ τὸ χρῆμα γένεται. — Τὸν τίναξε στὸ λίκκο
 κι' ἀπὸ τὸν δράχο τὸν τραχὺ γυρνᾷ, καὶ δία μὲ τέτοια
 τὸν κλέφτη δὲν κυνήγησε ποτὲ λυμένες σκύλος.
 Βούτηξε αὐτὸς κι' ἀνάσκελος ἀνέβηκε στὴν ὄψη.
 Τότε οἱ δαιμόνοι ποῦ εἶχανε κρυφῶνα τὸ γιοφύρι
 — Τόπο εἶδ' ὁ πέρα, φώναζαν, ἢ Ἁγία Μορφή ⁽⁵⁾ δὲν ἔχει,
 κι' ἀπὸ τὸν Σέρκιο ⁽⁶⁾ ἀλλοιῶτικα εἶδ' ὁ πέρα κολυμπᾶνε.
 Γιὰ τοῦτο ἂν δὲν σοῦ ὀρέγεται τὰ νύχια μας νὰ νοιώσῃς
 κοίτα περίσσεμα ἀπ' τὴν πῖσα ἀπάνω νὰ μὴν κάνεις. ⁽⁷⁾
 Μ' ἀρπάγια πέρα ἀπὸ ἑκατὸ κατόπι τὸν δοντιάσαν.
 — Παραχωμένος εἶδ' ὁ πέρα πρέπει νὰ χορεύεις,
 κι' ἂν βολετὸ σου, σούφρουνε στὰ σκεπαστά, τοῦ λέγαν.
 Παρόμοια οἱ παραμάγαροι στοῦ κακαδίου τὸν πάτο

1) Δηλ. φεύγοντας κοιτάζει πίσω του.

2) Malebranche. Μετάφρασα τὰ ὀνόματα τῶν δαιμόνων ὅσο μποροῦσα. Ὁ
 στίχος αὐτὸς ἐξηγῆται κ' ἔτσι

— Ὡ Κακονύχηδες, ψηλάθε ἀπ' τὸ γιοφύρι κράζει.

3) Ἐτοί ἐλέγαν τοὺς δικαστὲς τῆς Λούκουας, γιατί εἶχαν γιὰ προστατὴ τους
 τὴν Σάντα Ζίτα 4) Ὁ Μποντοῦρο εἶταν ἀπ' τοὺς πιο σίχαρους νοθινεῖς τῆς
 Λούκουας ὁ δαίμονας εἰσπνεύεται. 5) Ἡ Μορφὴ τοῦ Χριστοῦ. Εἶταν μὴ εἰκόνα
 παλὴν τοῦ Χριστοῦ ποῦ οἱ Λουκουάγοι εἶχαν σὲ μεγάλη ἐπόληση καὶ τὴν κρα-
 τοῦσαν γιὰ θανατοφυγῇ.

6) Ποταμὸς κοντὰ στὴ Λούκουα, ὅπου λούζονταν οἱ Λουκουάγοι τὸ καλοκαίρι.

7) Προσπάθει νὰ μὴ βγαίνεις ἀπάνω ἀπ' τὸν πῖσα.

για να μὴν πλέει θυθίζουνε τὸ κρέας μὲ τὰ πηρούνια.
 Κι' ὁ καλὸς Δάσκαλος μὲ λέει:—Νὰ μὴ φανεῖ ποὺ ἐδῶ σαι
 πίσω ἀπὸ πέτρα τρύπωσε καμιά ποὺ νὰ σὲ κρύβει,
 κι' ὅποιο σὲ μένα κι' ἂν γενεῖ κακὸ νὰ μὴν τρομάξεις.
 Τὰ ξέρω. Κι' ἄλλη θρέθηκα φορὰ σ' ἀμάχη τέτοια.
 Πέρα ἀπ' τοῦ γιοφυριοῦ κατόπι πρόδθηκε τὴ μέση
 κι' ὄντας στὸν τοῖχο πάτησε τὸν ἔχτο πρέπησέ του
 μορφὴ νὰ δείξει ἀτάραχη. Μ' ὅσο ἀέρα κι' ὅση φούρια
 πίσω ἀπ' τὸν ζήτουλα χυμᾶνε οἱ σκύλοι, ποὺ εὐτὸς στέκει
 καὶ διακοναίνει, ὁρμῶν κ' ἐκαίνει ἀπ' τὸ γιοφύρι κάτω,
 κ' ἐνάντια του γυρίζουνε τ' ἀρπάγια τους ὁμάδι.
 Μὰ ἐκεῖνος ἔκραξε:—Ἀπιστος νὰ μὴ δειχτεῖ κανεὶς σας!
 Πριχου μ' ἀγκίξει ἢ φούρκα σας ἴνας μπροστὰ ἄς προβάλει
 νὰ μ' ἀγροικήσει κι' ἂν κοιτάει κατόπι ἄς μὲ γραπώσει.
 —Κακοσύρη (1) πῆγαινε!— ὅλοι τους φωνάξαν, καὶ κάποιος
 ἀπάριασε ἀπ' τοὺς ἀλλουνοὺς ποὺ ἀσάλευτοι σταθῆκαν,
 καὶ πρὸς αὐτόνα πρόβαλε λαλῶντας του:—Τί' ὀρίζεις;
 —Θαρρεῖς, Κακοσύρη, λέγει του ὁ Σοφός, ποὺ ἐδῶ μὲ βλέπεις
 φτασμένο, ἀπ' τὰ καρτέρια σας ὡς τώρα ἀπείραχτο ὅλα,
 χωρὶς ἀπόφαση θεϊκὴ καὶ βολικὸ γραμένο;
 Νὰ πάω παράτα με γιατί στὰ οὐράνια θελημένο
 τὸν νυχτωμένο τοῦτο δρόμο σ' ἄλλοι νὰ δείξω—
 Τοῦ πεσε τότε ἡ περηφάνεια τόσο ποὺ τ' ἀρπάγι
 στὰ πόδια του ἄφησε νὰ ρέψει, κ' εἶπε πρὸς τοὺς ἄλλους.
 —Μὴν τὸν χτυπάτε κιὰ!—Κι' ὁ Δάσκαλος—Ὡ ἐσύ, μὲ κράζει,
 ποὺ εἶσαι στοῦ γιοφυριοῦ τίς πέτρας τρυπωμένος, τώρα
 γύρνα σ' ἐμένα ξένοιαστος.— Σηκώθηκα ὅθι κ' ἤρτα
 σιμά του εὐτὸς, κ' οἱ δαίμονες ὁμάδι ἐμπρὸς κινήσαν,
 ποὺ τρόμαξα τὴν συμφωνία μὴν τύχει καὶ πατήσουν.
 Ἔτσι ἄλλοτες στοχάστηκα νὰ τρέμουνε οἱ φαντάροι
 ποὺ μέσα ἀπ' τὴν Καπρόνα, ἀφοῦ τὴν παραδῶσαν, βγαίνουν
 ἀμέτρητους κοιτάζοντας ἑχτροὺς στὰ δύο πλευρὰ τους.
 Στὸν ἐδηγό μου ὁλόκορμος κολλήθηκα κρατῶντας
 στὴς ὄψεις ποὺ δὲν εἶτανε καλόδολες τὰ μάτια
 Τ' ἀρπάγια χαμηλόνοντας—Θέε, ἔλεγε ὁ ἴνας τοῦ ἄλλου,
 νὰ τὸν ἀγγίξω στὴν σὸρά;—Ναί! γράπωστον ὅθι εἶπες!—

1) Malacoda.

Μὰ ὁ δαίμονας ἐκεῖνος ποὺ ἐλάλει μὲ τὸν Ὀδηγό μου
 στρέφει γοργὰ καὶ λέει:—Σκασμός! Σκασμός! Ἀναμαλλιόρη! (1)
 Κατόπι—Ἀδύνατο τὸν δράγο αὐτόνα ἀκολουθώντας
 πὶὸ πέρα νὰ τραβήξετε, μὲ λέει, γιατί στὸ βάθος
 ἢ ἔχτη καμάρια ὁλότελα θρυματισμένη ρέβει.
 Μὰ πάλε πὶὸ μακρὸν νὰ πάτε ἂν εἶνε ἐπιθυμιά σας
 οὐρτε ἀπ' αὐτήν τὴ σπηλιά. Βρίσκεται βράχος ἄλλος
 σιμά, ποὺ δίνει πέρασμα. Ψές ὥρες εἶταν πέντε
 πὶὸ ξώρας ἀπ' τὴν τωρινή, ποὺ ἐκλείσαν χρόνια χίλια
 διακόσια ἐξήντα κ' ἔξη ἀφόντας ἔχει ρέψει ὁ δρόμος.
 Στέλνω ἐκεῖ πέρα μερικοὺς ἀπ' τοὺς δικούς μου τούτους
 νὰ διόυνε μὴν ἀερίζεται κανένας. Προχωράτε
 μαζί τους, καὶ κακόδοιοι δὲ θὰ δειχτοῦν. Τραβάτε
 μπριστά, Χαμηλοφτέρουγε, (2) κ' ἐσὺ Παγνοπαρπάτη (3)
 καὶ Στραδοκάνη, (4) ἀρχίνησε νὰ λέει, κι' ὁ Ἀραπογένης (5)
 τοὺς δέκα ἄς ἐδηγᾶ. Νὰ πάει μαζί κι' ὁ Ἀσκημιδράκος (6)
 κι' ὁ Λιβυκός (7) κι' ὁ Χοῖρος (8) ὁ ἔοντας κι' ὁ Σκυλονόχης (9)
 κι' ὁ Ἀναμικός (10) κι' ὁ Κέκκινος (11) ὁ φρενιασμένος. Ὡάττε
 στὴν πίσω τὴ χοχλακιστὴ τριγύρω! Τοῦτοι ἄς φτάσουν
 ἀπείραχτοι ὡς τὸν παρά πέρα βράχο ποὺ ἀπ' τίς τρύπες
 ἀπάνει ἀγκρέμιστος τραβᾶ.—Δάσκαλε οἰμέ! τί βλέπω;
 Τὸν δρόμο ἂν ξέρεις, μοναχοί, παρακαλῶ σε, δίχως
 νὰ πάμε συναδεία, κ' ἐγὼ, γιὰ μένα, δὲν τὴ θέλω.
 Προσεχτικὸς ὡς συνηθᾶς, ἂν εἶται, πῶς δὲ βλέπεις
 ποὺ τρίζουν δόντια φοδερίζοντάς μας μὲ τὰ φρύδια;
 —Δὲ θέλω νὰ φεῖσαι κι' ὅσο θὲν νὰ τρίζουνε ἄς τους.
 Τὸ κάμουν γιὰ τοὺς ἀτυχούς θρασυμένους, μὲ εἶπε ἐκεῖνος.
 Γυρίζουνε ἀπ' τὸ πρόχωμα τὸ ἀριστερὸ κατόπι·
 μὰ πρῶτα, γιὰ σημεῖο καθέννας σφίγγει μὲ τὰ δόντια
 τὴ γλώσσα του, κρεμώντας τὴν κατὰ τὸν ἀρχηγό του.
 Καὶ ὁρᾶτε γιὰ σάλπιγγα τὸν πισηνὸ τοῦ ἐκεῖνος. (12)

1) Scarmiglione. 2) Allichino. 3) Calceabrina. 4) Cagnazzo. 5) Barbariccia. 6) Draghignazzo. 7) Libiceneo. 8) Ciriatto. 9) Graffacano. 10) Farfarello. 11) Rubicante.

12) Πῶς πιστοὶ ἀκόμα θὰ εἶναι οἱ ἀκολουθοῦντες στίχοι:

Μὰ πρῶτα, μὲ τὰ δόντια του καθέννας, γιὰ σημεῖο
 τὴ γλώσσα του ἐσφιζε βγαλτὴ κατὰ τὸν ἀρχηγό του.
 Κ' ἐκεῖνος εἶχε κάμει σάλπιγγα τὸν πισηνὸ τοῦ.

ΙΣΤΟΡΙΑ

A great rude sincerity discloses itself here.

Ἐπειδὴς ὁ πατέρας μου κι' ὁ παππος μου κοιμήθηκαν πολλά χρόνια καὶ κουράστηκε τὸ σπίτι μου ἀπ' τὴν ἀκίνησι τοῦ κορμιοῦ τους, μοῦ καταλόγισεν ἡ μοῖρα μου ὅλη τὴν κίνησιν τοῦ αἵωνα μου. Ἦρθαν λοιπὸν ἀνέμοι καὶ μ' ἀναστάτωσαν σύρριζα, καὶ μὲ ξετίναξαν σὺν τὸν Ἑλεάζαρ, καὶ μὲ ταλάνισαν σὺν θαρσούλα στὰ βράχια.

— Αὐτὸ δὲν εἶναι δίκαιο, εἶπα. Πρέπει νὰ κουνιέται κανεὶς ὅσο περπατᾷ ὁ σάλιαγκας.

Ὁ ἄνεμος ὅμως δὲν πείσθηκε καθόλου. Καὶ μὲ ξετίναξε καὶ μὲ ταλάνισε καὶ μουρμούρισε:

«Ὁ σάλιαγκας, κύριε, περπατᾷ τόσο, γιατί ἄλλος τόσος δὲν εἶναι ὁ δρόμος του.»

Αὐτὰ τὰ λόγια πολὺ μὲ ἐνθουσίασαν.

— Ὡραία, εἶπα. Ἐγὼ ἔνα μεγάλο δρόμο ἔμπρός μου. Ἐγὼ δὲν εἶμαι ὅπως οἱ ἄλλοι.

— Πφ, Πφ, φύσησεν ὁ ἄνεμος.

— Γιατί; ρώτησα. Δὲν σ' ἀρέσει, κύριε ἄνεμε; Τότε ἔξ εἶναι κι' ἄλλιως. Οἱ ἄλλοι δὲν εἶναι ὅπως ἐγώ.

Κουνήθηκα λοιπὸν καὶ περπάτησα. Ὅτι δὲν ἔκσμεν ὁ πατέρας μου κι' ὁ παππος μου θὰ τὸ κάμω. Κι' ἐπειδὴς ἐκείνοι δὲν ἀνέδθηκαν στὴ ραχοῦλα, κι' ἐπειδὴς ἐκείνοι δὲν ἔφαγαν χαλύκια καὶ δὲν ἀνάπιν ξερὸ κριθάρι, ὅλα αὐτὰ ἐγὼ μονάχος θὰ τὰ κάμω.

Σκαρφάλωτα τὼντις στὸ δουνὸ γιὰ ν' ἀνέβω στὴ ραχοῦλα. Ἐπίασα τὸ αἰγόκλημα μὲ τίς φοβχτες κι' ἄγγιξα στὶς κατωφερτιὲς τὰ βᾶτα μὲ τ' ἀκροδάχτυλα. Ἀλλὰ τὸ χῶμα εἴτανε ριχτὸ καὶ τὰ χαλύκια μὲ συνέπερναν μὲ τὸ ροδόλημά τους.

— Ἔτσι δὲν γίνεται, εἶπα.

Κι' ἄγγιξα μονάχα τὴν ἀγράμπελη καὶ δούτηξα τ' ἀγκάθια μὲ τίς φοβχτες. Ἡ φτωχὴ τότε σάρκα δὲν περίμενε τὸ κάμωμά μου. Καὶ ράγισε καὶ σκίστηκε κι' ἔπεσε κομμάτια. Τὸ αἷμα ὅμως ἀπλώσε τὸ ποτάμι του καὶ μούντωσε καὶ κάλυψε τὴν ἀδυναμία της.

Ὅπως-ὅπως στὴ ραχοῦλα πειὰ ἀνέδθηκαν. Χαιρέτισα τότε ἐκείθε χαρμόσυνα τὴν πλάση κι' εἶπα:

«Πεῖδες θὰ μεῦ παῖ τί εἶναι ψηλὸ στὸν τόπο μου; Ἐγὼ τὸ θέλω νὰ τὸ μάθω γιὰ νὰ γενῶ ψηλότερος. Μιὰ φορὰ ποῦ ὁ πατέρας κι' ὁ παππος μου ἐπειδὴς δὲν ἐκινήθηκαν γιὰ μὲ καταλογίσθη ἡ ἀνεμοζάλη, τὸ θέλω νὰ δρεθῶ τοῦ ψήλους.

Τὰ λόγια μου ρουφήχτηκαν ἀπὸ τὸν ἄνεμο καὶ πήγε μακριὰ καὶ μοῦφερ' ἐκείθε πέτρες νὰ μασήσω.

— Αὐτὸ δὲ γίνεται, εἶπα. Θὰ τίς λυόσω στὸ νερὸ καὶ πίνοντας τ' ἀπόνερο εὐκολὰ θὰ τίς περάσω μέσα μου.

Ἦπια τ' ἀπόνερο καὶ σταίρεψα τοῦ κάκου δύο ποτάμια. Θύμισα τότε κι' ἄξια πειὰ στὰ δόντια μου τίς ἔτριψα ὅπως τὸ θέλησεν ἡ μοῖρα μου.

Κατάπια τίς πέτρες, κατάπια τοὺς βράχους, κατάπια ἓνα βουνὸ ὁλόκληρο. Καὶ κάτι ἀπὸ πηλὸ πλάκωσε τὴν καρδιά μου καὶ θέλησα νὰ μετανόσω καὶ νὰ γυρίσω πίσω στὸ φτωχικὸ μου σπίτι ὅπου εἶχα γιὰ χαρὰ μου τὸ σπουγγίτη τὸν ἥμερο καὶ τὴν τριανταφυλλιά τὴν ἄγρια.

Ὅμως ὁ ἄνεμος ἀγρίεψε κι' ἐπειδὴς ὁ πατέρας μου κι' ὁ παππος μου σάπισαν ἀπ' τὴν ἀκίνησι, μοῦ καταλόγισεν ἑμένα τὴν ὀργὴν καὶ τὸ πάλημα.

Τότε κι' ἐγὼ ὄφειλα ν' ἀναπιῶ ξερὸ κριθάρι. Ὁ ἄνεμος τὸ σήκωσεν ἀπ' τὴν κοιλάδα καὶ τῶφερε σωρούς ἀπάνω μου.

— Πρέπει ν' ἀνασάνω τὸ πηχτὸ τοῦτο σὺννεφο, εἶπα. Γιατί ὁ ἀέρας ὁλωσδιόλου ἔλειψε τώρα.

Ἀνοιξα τὸ στόμα καὶ χῶμα τὸ κριθάρι μπήκε στὰ πλεμόνια μου. Χώθηκε δαθεία στὸ μαλακὸ τοῦς πλάσμα καὶ σφήνωσε σὲ ματωμένες τρύπες ἀπ' ὅπου ὄγχαν αἵματα καὶ φύτεψαν στὴ γῆ χλευαστικὲς παπαροῦνες.

— Μεῦ φαίνεται πὼς θὰ πεθάνω τώρα, εἶπα. Γιατί δὲν εἶναι φυσικὸ ν' ἀνασαίνει κανεὶς ἀγριότσουφλο κριθάρι ἀντὶς ἀέρα.

Ἀλλὰ τὰ καλὰ χέρια ἤρθαν καὶ μ' ἔσωσαν. Μεῦ πλόνανε μὲ καθαρὸ νεράκι τὸ στόμα καὶ μ' αἶρισαν μὲ δροσερὸ ἀεράκι, ὥς ὅτου διάλυσαν τὰ κριθάρια καὶ χάθηκαν.

Αὐτὴ στάθηκε ἡ ζωὴ μου. Καὶ τὴν κοιτάζω ἀπ' τὴ ζῆνι τούτη.

χώρξ τις περσμένεσ χαρές. Μία φορά ήθελε νάμουνα πουλάκι, πού νά μιλω όπως ταιριάζει στη ψηχοδία όπου φωνή δέν έχει.

Κι' άντίς αυτό, έπειδήσ οί προγονοί μου δέν κινήθηκαν, βάσανα πολλά μου γράφτηκαν. Ήθελα νά τσιμπήσω μέ τη μικρή μυτίτσα τη σοφία του τόπου μου, κι' άντίς—κι' άντίς σανίδι μούφεραν ν' άπλώσω και νά ματώσω τά φτωγά μου δαχτυλάκια μέ τ' ανούσια γραψίματα και μέ τά βάρβαρα μελανώματα.

Ήθελα νά τυλίξω μέ την όμορφάδα τό κεφάλι μου κι' άντίς γι αυτό μου στράδωσαν τό δρόμο μου και μούδειξαν τό ψήλος.

Τό ψήλος όμως ήτον ψυχρό κι' όχι γιά τά χεράκια μου. Ανέβαιναν επάνω του οί γίγαντες κι' εκείθε, μόνο τούτοι φαίνονται.

Με μίσησε λοιπόν ή μοίρα μου και μ' έστειλε σέ ξένη χώρα. Ω! δέν είμαι γιά νά ζω. Δέν είμαι γιά τόν τόπο μου.

Σταθίτε τώρα λίγο ν' άκουστε ή συνέχεια.

Εκεί κάτω στη γλυκειάν Αθήνα, τη μανοόλα μου έχω και τ' άκριβώτερό μου άδέρφι. Και μούρχεται εκείθε ή είδηση πώς πάει τ' άδερφάκι μου. Έτσι, έπειδήσ ό παππούς μου δέν κινήθηκε και χάθηκεν ό χρόνος, μέσα στη φτώχεια την ταπεινή και την άδοχήθητη άνέχεια, γονάτισε τ' άδέρφι μου άπ' τη μάθηση και τη γερή σοφία, και σβύνει, και σβύνει.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΝΘΙΜΟΣ

ΘΕΜΟΣ ΛΑΣΚΑΡΗΣ

(Συνέχεια από τό προηγούμενο φυλλάδιο)

Νωρίς από τό πρωί στο άνακριτικό του γραφείο κλειστός ό Θέμος προσπαθεί νά εργαστεί. Έχει τόση άπογοήτευση στην ψυχή πού ζουλεύει και τούς πιο μικρούς και τούς πιο άσήμαντους τριγυρνούς του. Ε! αυτοί είναι εύτυχισμένοι, αυτοί δέν έχουν καμιά μυστική λαχτάρα, τίποτε δε ήτούν παραπίνω.

Πέρνει μια μια τις δικογραφές τις άνοίγει και ρίχνει μια ματιά. Διαβάει. Κοιτάει. Άς ήταν βολικό νά τραβήξει την ψυχή του μια γιά πάντα από τά όνειρα. Νά σώζονταν από τις φαντασίες και τις χίμαιρες.

Άς μπορούσε νά κλειστεί μια γιά πάντα μέσα στα χαρτιά εκείνα τά επαγγελματικά πού δέν άφίνουν πέταγμα στα φτερά των φανταγμών.

Πώς υπάρχουν τόσες ψυχές εκεί μέσα λοιπόν κλειστές κι' εύτυχισμένες μέσα στα φοβερά εκείνα κάγκελα; Προσπαθεί νά χωρέσει στο στενό κύκλο της άνάκρισης. Όταν οί στοχασμοί του οί συνιθειμένοι στίς ανεπιρόληπες φεύγουν δυναμώνει τη θέλησή του και έπιμένει.

Άς σωπάσουν λοιπόν τά χτυποκάρδα. Είναι καιρός νά κλείσουν τά φτερά πού του πεθαίνουν τη ζωή.

Έξω ό νοεμβριώτικος ήλιος χαϊδεύει μέ χλιαρή έπαφή τ' άφύλλα κορμιά των πλατανιών. Ο ποιητής άγωνίζεται μέ άπελπιστική δύναμη νά μή σηκωθεί κι' έρχώντας στο παράθυρο ν' άπολάβει ώρα πολλή την κυρινόχρυσή εκείνη μαγεία.

Όχι, όχι, καρφωμένος στη μελέτη των σωριασμένων εκείνων χαρτιών πού στέκονται άπελπιστικά μπρός του.

Υστερα από πολλή ώρα σηκώνει τά μάτια. Στέκεται συλλογισμένος. Πώς θά μπορούσε νά γαληνέψει την τρικυμισμένη του ψυχή; Άς ήταν μορετό νά μήν είχε σκάψει τό τελευταίο μονοπάτι της ζωής του.

Άς ήταν τρόπος ή λησμονιά νά τό σκέπαζε κατάβαθα πού νά σβύνονταν και τά τελευταία του άχνάρια.

Στη βιβλιοθήκη μέσα οί κώδικες και τ' άλλα νομικά βιβλία στέκονται σέ μαυρόδετες άπανωτές σειρές. Ο Θέμος παίρνει ένα. Τ' άνοίγει ζητώντας μέ την ξερή εκείνη πνοή νά δροσίσει την ψυχή του τη διασμένη σάν τη φρεγγμένη χέρσα του όλωνάρι.

Σέ κομμάτι βυθίζεται μέ κόπο πολύ στη μελέτη

Όρες καθισμένος στην πολυθρόνα του. Όταν νοιώθει τόν έαυτό του τσα-

κισμένο σηκώνεται και ξεκινά για το σπίτι του. Με το επανωφόρι του σφιχτά κουμπωμένο, τη μαύρη του γραβάτα πλατιά ξαπλωμένη στο άσπρο στήθος του πουκάμισου, με κατεβασμένη στο μετωπο την πλατιά ρεπούμπλικα. Φτάνει. Η Θάλεια τον περιμένει στο παράθυρο. Είναι ανήσυχη και τον ρωτά. Έκείνα τα κουρασμένα μάτια δεν της δρέσουν.

Τον παρακαλεί να ησυχάσει. Γιατί να πέφτει τόσο πολύ στην εργασία;

Ο Θέμος μπαίνει στην κάμαρά του. Δεν νοιώθει πια την επιθυμία να καθίσει στο τραπέζι του να γράψει. Δε σκαλίζει πια τα βιβλία. Η λάμπα καίει άπάνω στο γραφείο. Η τελευταία σελίδα του χειρόγραφου του πεταγμένη σε μιάν άκρια.

Τρεις μήνες ο ποιητής έχει ν' αντικρίσει την Ξένη. Ένα γράμμα της που του είχε στείλει το ξέσκισε χωρίς να το διαβάσει.

Κάποιο απόβραδο ο Θέμος γυρνώντας στο σπίτι του την άπάντησε. Έρχονταν προς το μέρος του γυρνώντας όπ' τον περίπατο. Ένα χτυπόκαρδο τον κλόνησε σύγχωμο. Ήσυχασε γλήγορα και την παρατήρησε καλλίτερα. Νόμισε πως το περπάτημά της ήταν άργό χωρίς την πρωτινή ζωηράδα.

Σε μερικές στιγμές ήταν μπρός του.

Της άρπαξε τα χέρια.

— Ξένη, της είπε, σε ξαναβλέπω πάλι, άχ πόσον καιρό είχα να σ' αντικρίσω.

— Θέμο.

Τον έφερε μαζί της. Ακολούθησε.

Σε λίγο βρίσκονταν στο μικρό σαλόνι της.

Κάθισαν.

— Τι έγινε Θέμο πόσον καιρό είσαι μακριά μου, πόσον καιρό έχω να σε ιδω, θαρρώ πως είναι μιὰ αιωνιότητα.

Στο φως των κεριών του πολυελαίου που κρέμουνταν στη μέση της όροφος την παρατήρησε τότε με προσοχή. Άληθινά δεν είχε γελαστεί. Ήταν πολύ αδυνατισμένη. Ένας μαύρος πλατὺς κύκλος φαίνονταν κάτω από τα μάτια της, ενώ το στήθος της ήταν πιο βαθιά χωμένο στους ώμους.

— Ξένη, φαίνεσαι άρρωστη, μ' ανησυχάει ή θολάδα των ματιών σου κι' ο μαύρος κύκλος δλόγυρά τους.

Έκείνη σόπασε μερικές στιγμές.

— Τίποτε, άπάντησε, ήταν μιὰ προσβολή της άρρώστειας που βάσταξε και μ' αδυνάτισε, τώρα είμαι καλὸ πολὺ καλλίτερα.

Ο ποιητής πρόσεξε τότε τὸν τόνο της φωνής της. Δεν ήταν ὁ σταθερὸς και δυνατός έκείνος, ὁ πρώτος.

Δεν είπε τίποτε για νὰ μὴν αὐξήσει τὴν λύπη που φαίνονταν νὰ τὴν κατέχει.

— Χαίρομαι, χαίρομαι πὺς είσαι καλὰ πιά, ανησύχησα πολὺ.

Έμειναν μερικές στιγμές σιωπηλοί.

Η Ξένη φαίνονταν νὰ καλλιεργεῖ ὁλοένα. Κάποιο ἄλαφρὸ κόκκινο χρώμα ἄρχιζε νὰρχεται στὸ πρόσωπό της. Η φωνή της γίνονταν σταθερότερη.

— Είσαι καλλίτερα; ρώτησε πάλι ὁ Θέμος.

— Ναί.

— Τώρα νοιώθω τὴν ἡσυχία στὴν ψυχή.

Καὶ σὲ λίγο.

— Πόσον καιρὸ έχω νὰ σε ιδῶ Ξένη, πόσον καιρὸ νὰ λούσω κάθε ἴνα τοῦ κορμοῦ μου στὸ ἀνέσπερο φῶς της ματιᾶς σου.

Έκείνη τὸν παρατήρησε κατάματα.

— Χαμηλά μὲν φαίνεται πὺς πέφτει ἡ ψυχὴ μου ὅταν είσαι μακριά μου ξεκολούθησ' έκείνος, ἐσὺ μόνον γνωρίζεις νὰ μὲ ἀνεβάζεις ἐκεῖ που είναι ἡ ὁπόλυτε μοναξιάς.

Κάθισαν πολὺ ὥρα μιλώντας. Η Ξένη είχε πιά ὅλος διόλου ἡσυχάσει. Μιλούσε ἡρεμῶς χωρίς τὸν παραμικρὸ κόπο.

Ο ποιητής της έπιασε τότε τὸ χέρι καὶ δείχνοντάς της τὸ πιάνο.

— Έκεί κάτω στὴ γωνιά της κίμαρας εἶνε ἡ δύναμή σου, της είπε ἐκεῖ εἶνε ἡ μαγεία σου που μὲ τρελαίνει θὰ ἤθελα νὰ μποροῦσα νὰ σ' ἀκούσω . . . ὕστερα ἀπὸ τόσον καιρό.

Η νέα σηκώθηκε καὶ προχώρησε πρὸς τὸ πιάνο.

— Μαζὺ σου σήμερα τὸ βράδυ ξεκολούθησε ὁ ποιητής θέλω νὰ ξαναδονηθεῖ ἡ ψυχὴ μου νὰ παλθεῖ σάν τὸ βιολὶ στὸ δοξαροάγγιγμα, ἔδω θέλω κοντά σου καθισμένος νὰ ξαναβρῶ τίς καυτερές συγκινήσεις που φλέγαν τὰ βάθια της ψυχής.

— Ναί, Θέμο, θὰ καθίσω νὰ παίζω για σένα καὶ μόνον για σένα. Θὰ ζητήσω στὴν ἀγάπη σου μέσα νὰ ξανάβρω τὴν παλιά μου έκείνη τὴ δύναμη που είχα.

Τὸν παρατήρησε με περιλυπὸ μάτι.

— Τὴ δύναμη που είχα πρὶν ἀπὸ τὴν τελευταία προσβολή της ἀρ-

ρώστιας. Θυμᾶσαι τὴν τελευταία ἐκείνη φορά πού εἴμασταν ἰδῶ στὸ σά-
λони αὐτό, ἀπὸ τότε πού δὲ σὲ ξαναεἶδα. Τὸ ἄλλο ἀπομεινόμερο ἔπεσα ἄρ-
ρωστη κι' ὁ γιατρός μου εἶπε ν' ἀπογεύγω κάθε συγκίνηση. Ἀπὸ τότε
εἶχα ν' ἀγγίξω τὸ πιάνο.

Ὁ Θέμος τὴν παρατήρησε βουβὸς καὶ συγκινημένος.

—Ναὶ μὰ τὴν χάρι σου θὰ παρακουσῶ, θὰ παῖξω καὶ πέτον-
τας μαζί σου στὰ χτυπόκαρδα θὰ πιῶ τὸ ἀψὲ κρασί τῆς συγκίνησης πού
σκοτώνει.

Φαίνονταν νὰ ὑποφέρει. Ἐφάρσε τὸ χέρι στὴν καρδιά γιὰ νὰ σφί-
ξει τοὺς παλμούς της.

Ὁ ποιητὴς σύρθηκε πρὸς τὴ νέα.

—Ὁχι, ὄχι Ξένη δὲν βλέπεις πόσο ὑποφέρεις δὲ θέλω ἡσυχασε δὲ
θέλω.

Ἐπιασε τὰ χέρια της νὰ τὴν ἐμποδίσει.

Ἐκείνη ἐλευθερώθηκε.

—Μὴ φοβάσαι εἰμαι καλὴ, καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλη στιγμή. Δὲ
βλέπεις τί δύναμη ἔχουν τὰ δάχτυλά μου. Ἀφισέ με Θέμο νὰ παῖξω γιὰ
σένα, γιὰ σένα μόνο μπορῶ τώρα πιά νὰ παῖξω, γιὰ σένα πού θέλησες
νὰ μὲ ἀφίσεις καὶ νὰ μὲ ξεχάσεις, σὰν νὰ τὸ μποροῦσες. Τώρα ἰδῶ θὰ
σὲ ξανακερδίσω, θὰ σὲ ξαναπάρω, ἐγὼ μονάχα θὰ βασιλέψω μέσα σου
ἀνέσπερη γιὰ πάντα.

Τὸν ξαναπαρατήρησε.

—Θέμό εἶπε ὀργὰ ὀργὰ, δὲν κήκε ἀκόμα ὁλόκληρή σου ἡ ψυχὴ
στὴ φωτιά τῆς τέλειαις θυσίας.

Στράφηκε κι' ἄγγισε τὰ χέρια στὸ πιάνο.

Ἡ εἰσαγωγή μὲς συμφωνίας ἀντήχησε.

Στὸ εἶνε τοῦ Θέμου ξαπλώθηκε κάτι σὰν ἀνατριχίλα μακριοῦ δάσους.

Στήριξε τὸ κεφάλι στὰ χέρια καὶ βυθίστηκε στὸ ἄκουσμα, τεντώ-
νοντας ὁλοένα δυνατώτερα τὴν προσοχή του.

Ἦταν ἓνα πλημύρισμα πυκνῆς θλίψης πού βᾶθαινε ὁλοένα, σὰν
γιὰ νὰ φτάσει κάποιοι χιμαίρικὸ πνυθμένα πού ὁλοένα ξεφηνγε καὶ μετατο-
πίζονταν. Τόνοι πικροὶ λαλοῦσαν μιὰν ὁμίλια πού πρώτη φορά τὴν
ἄκουε ὁ ποιητής. Τί ζωτικὲς λοιπὸν νότες ἦταν ἐκεῖνες, πού ἔπλεναν ὅλες
τίς ὁψες τοῦ πόνου.

Ὁ ποιητὴς ἔτρεψε ὁλόκληρος. Γιὰ μιὰ στιγμή παρατήρησε τὸ πρό-
σωπο τῆς Ξένης. Δὲν ἔβλεπε στὸ ἀνοιχτὸ τετράδιο.

Ἐπαῖξε σὰν κάτω ἀπὸ μιὰν ἔμπνευση πού στάλαζε ἀπὸ τὰ ὕψη.

Ὁ ποιητὴς ἄσθμαινε. Τοῦ στέκονταν ἀδύνατο νὰ πινθεῖ. Τὸ ἀνα-

μένο τσιγάρο του σβυστὸ στα χέρια του. Ἀδύνατο νὰ τὸ σηκώσει. Ἡ
ζωή του στέκονταν μετέωρη σὺν δεμένη σ' ἓναν ὁράτο κόμπο. Τὰ κύματα
τώρα τῆς ἁρμονίας διάβαιναν ἀλληλοδιαδόχα καὶ σκοτεινὰ σὰν σκουντηγ-
μένα ἀπὸ μαῦρα φουσιήματα.

Ἐνα ἓνα περνοῦσαν λὲς στὸ βάθος κάποιου ὁράτου βαράθρου.

Ἦταν μιὰν ὀρχή τέλειου θάνατου.

Ὁ Θέμος γύρισε μιὰ φορά ἀκόμα τὰ μάτια στὸ πρόσωπο τῆς Ξένης.

Ἐπαῖξε μέσα σὲ ἔκσταση.

Ἀξαφνα ἓνας δυνατὸς κλονισμὸς πέρασε ὁλόκληρο τὸ κορμὶ τοῦ ποι-
ητῆ. Νόμισε πὼς ἐννοίωσε ἓνα δυνατὸ χτύπημα στὸ κεφάλι. Ἐφάρσε τὸ
χέρι στὸ μέτωπο.

Ὁνειρο ἦταν ἡ ἀλήθεια; Οἱ νότες ἔβγαιναν φάλτσες. Περίμενε
τεντώνοντας τὴν προσοχή του. Ἀκουσε ἀκόμα δυὸ πού ἔπεσαν λαθιασμένες
σὺ γκρέμισμα πύργου. Τὴν ἴδια στιγμή καὶ τὸ πιάνο σταμάτησε.

Ὁ ποιητὴς εἶδε τὴ νέα νὰ κλονίζεται γιὰ νὰ πέσει κάτω.

Ἀνοιξε τὴν ἀγκαλιά του καὶ τὴν δέχτηκε.

Ἀρχισε σὰν τρελλὸς νὰ τὴν φιλεῖ καὶ νὰ τὴν χαϊδεύει.

— Ξένη, Ξένη τῆς φώναζε τί ἔχεις πές μου καὶ τρελλὰ νομαί, πε-
θαίνω, ἡ ψυχὴ μου κυλιέται στὸν τάφο;

Ἐκείνη ἔτρεψε ἀκουμπισμένη στὴν ἀγκαλιά του. Τὰ χέρια της ἦταν
κρύα σὰν τὰ μάρμαρα. Ὁ Θέμος προσπαθοῦσε νὰ τῆς δώσει ζωή. Σὲ
κομμάτι ἦρθε στὸν ἑαυτὸ της.

— Μιὰ περαστικὴ ζάλη εἶπε, εἶχε δίκιο ὁ γιατρός νὰ μ' ἐμποδίζει
νὰ παῖξω.

Ἀκολούθησε μακρὴ σιωπή.

— Θέμο, εἶπε ξαφνικὰ ἐκείνη δὲ γνωρίζεις τί φόβος μὲ κρατεῖ. Τί
ἀνησυχία. Θὰ ξαναγίνω ἄραγε πάλι καλὴ ὅπως πρὶν, θὰ μὲ γυρίσει ἡ
πάλαιά δύναμη;

Μιὰ ἀπελπισία ζωγραφίζονταν στὸ πρόσωπό της.

— Θὰ μπορέσω ἄλλη μιὰ φορά νὰ ὑποτάξω στὴ θέλησή μου τίς
νότες. Θὰ μπορέσω νὰ ξαναπιάσω τὰ μεγαλόπρεπα ἐκείνα ἀκόρντα τὰ
πλάτια σὰν τοὺς ὀρίζοντες.

— Σῶπα, Ξένη σῶπα μόλις μπόρεσε νὰ προσφέρει ὁ ποιητής.

— Ἀρρωστη εἶμαι ἄρρωστη πῶς πολὺν ἂν' ὅτι τὸ θαρρεῖ ὁ γιατρός
Περисσότερο ἂν' ὅτι ἐσὺ ὁ ἴδιος τὸ πιστεύεις. Πόση ἀνάγκη ἔχω ἀπὸ
σένα Θέμο. Ἀχ! οἱ λαθιασμένες ἐκεῖνες νότες. Δὲ θὰ μπορέσω ποτέ μου νὰ
τί: σηκώσω, ἔπεσαν κάτω βαριές καὶ μολυβένιες. Ἐδῶ τίς ἔχω ἐδῶ καὶ
μὲ πληγώνουν σὰν τὰ στιλέττα.

Ο ποιητής κάθονταν πλάι της χαϊδεύοντάς της τα χέρια.

— Τι απελπησία είναι αυτή που σε κατέχει, απελπησία που δε σου ταιριάζει. Το κῆμα ἐσὺ τὸ ἀψηλὸ καὶ τὸ κορφωμένο, πῶς ἔχεις τὴ δύναμη νὰ ζητᾷς νὰ πέσεις καὶ νὰ σβύσεις. Ξένη θὰ γίνεις καλὰ πάλι. Ξένη θὰ γίνεις δυνατὴ πῶς πολὺ ἀπὸ πρὶν μὲ τὴ δύναμη τῆς ἀγάπης που ὅλα τ' ἀνεβάζει σὰ νύφη.

Ἐκείνη φαίνονταν νὰ παρηγοριέται.

— Στοιὺς ἀπάτητους κήπους θὰ ξαναπάμε, Ξένη, ἐκεῖ που εἶνε οἱ χαρὲς τῶν δέντρινων σκιῶν στ' ὀλοφέγγαρο. Τίς εἶδε; πῶς ξεκρίνεται χάμω δυνατὲς ὀλόμαυρεςλές καὶ θὰ ζωντανέψουν. Καθάρεις που μπορείς νὰ μετρήσεις τὰ φύλλα τους κάτω ἀπ' τὶς μακρυὲς δέντροστοιχίες, εἶνε τόσο παρθενικὰ ἢ ζωὴ τους που μιὰ νύχτα βαστάει τὸ μεσουνημά της, μιὰ νύχτα ὀλοφέγγαρη. Ὑστερὰ λίγο λίγο ἀδυνατοῦν καὶ πεθαίνουν ἀπ' τὸ χωρισμὸ τοῦ ὀλοσένα τοῦ ἀργοξύπνητου φεγγαριοῦ. Ναι, Ξένη, μαζὺ θὰ ξαναγγίσουμε τὶς εὐγενικὲς συγκρίσεις τὶς ὠχροροδίνες σὰν τὰ χυνοποωριστικά τριαντάφυλλα.

— Θέμο, γιατί ζήτησες νὰ μὲ ξεχάσεις, μόνη στὸν κόσμο νὰ μ' ἀφήσεις. Πῶς μπόρεσες νὰ σκεπτῇς ζωὴ μακριὰ ἀπὸ μένα.

Ἡ νέα εἶχε πέσει στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Θέμου που ἔννοιωθε τώρα ἕνα θερμὸ δάκρυό της νὰ τοῦ καίει τὸ χέρι. Τῆς φίλησε πολλὰς φορὲς τὸ στόμα.

— Μὴν κλαῖς Ξένη τῆς εἶπε καὶ τὸ δάκρυό σου μοῦ τρυπάει τὸ χέρι. Ἀχ ποιά καταραμένη στιγμή μ' ἔκαμε νὰ σκεπτῶ δειλία καὶ φόβο, μ' ἔκαμε νὰ πιστέψω πῶς θὰ μποροῦσα νὰ ζήσω χαμηλά!... Ἀυτὴ τώρα τὴ στιγμή Ξένη μέσα μου γίνεται τὸ τελειωτικὸ ξεχώρισμα. συντρίβω κάθε μου δεσμὸ μὲ τὸν περασμένο κόσμον καὶ καίομαι στὴ φωτιά τῆς καθάρσης. Μοῦ καίεται κάθε νεκρὴ σάρκα καὶ κλειστὴ στὴν ἀγκαλιὰ μου σὲ πέρνω μαζὺ μου σὲ μιὰν ἔνωση που ὁ θάνατος μόνον μπορεί νὰ τὴ λύσει ὁ θάνατος ὁ χωριστὴς ὁ αἰώνιος.

Ο Θέμος σταμάτησε μιὰ στιγμή.

— Ναι, ἐμπρὸς ξακολούθησε πρὸς τὸ ἀγνωστο καὶ τὸ γραμμένο που τίποτα δὲν μπορεί νὰ μαρτυρῇ τὰ δάχτυλα που τὸ γράφουν, που καμμιὰ ἀντίσταση δὲν μπορεί νὰ τοῦ γίνῃ... Ξένη σὲ σένα πλάι τώρα μπορᾷ ν' ἀνάρω τὸ μυστικὸ φανὸ ὅπου φωτίζει τὸν κάθε δρόμο καὶ ξεδιαλύνει τὸ κάθε σκοτάδι, μπορᾷ νὰ βρῶ τὸ μονοπάτι ὅπου φέρνει σ' ὅλους τοὺς πολυδαίδαλους ἐλιγμούς τῆς ζωῆς καὶ νὰ ξεδιαλύσω τοῦ παντός τὴ σημασία.

Ἀξαφνὰ ὁ Θέμος ἔννοιωσε πῶς δυνατό τὸ χτυποκάρδι της στὸ στή-

θος του, τὴν εἶδε νὰ κλείνει τὰ μάτια καὶ νὰ κλονίζεται σὰν σὲ μιὰν ἀρχὴ λειποθυμίας.

— Ξένη, Ξένη μπόρεσες νὰ φωνάξεις.

Σὲ λίγο ἤρθε στὸ ἑαυτὸ της.

— Θὰ σπάσει ἡ καρδιά μου Θέμο σῶπα, δὲν μπορῶ νὰ βαστάξω στὰ λόγια σου. Μὲ συνταράζεις ὀλόκληρη. Βοήθησε με νὰ ξαπλώθω στὴν πολυθρόνα. Ἀχ! πόσο ἀρρωστη εἶμαι.

Ἐσφιγξε μὲ τὸ χέρι τὴν καρδιά της, ἐνῶ τὰ δάκρυά της ἔτρεχαν ἀπ' τὰ μάτια.

Ἡ νέα ξαπλώθηκε νὰ ἡσυχάσει.

Ο ποιητὴς ἔμεινε μαζὺ της ὡς τὴ βαθιὰ νύχτα φιλώντας της τὰ χέρια.

— Θέμο, που θὰ πῆς; τὸν ρώτησε μιὰ νύχτα ἡ Θάλεια, ὅταν ὁ Θέμος, ἐτοιμάζονταν νὰ βγαῖ ἔξω.

Ἐκεῖνος δὲν ἀπάντησε ἔννοιωσε μόνον ἕνα δυνατό σπράγμα στὴν ψυχὴ.

Ἡ Θάλεια τὸν παρατήρησε στὰ μάτια.

— Δὲν μιλεῖς Θέμο; ξαναῖτε δὲ θέλεις τίποτα νὰ μοῦ πεῖς. Εἶνε καιρὸς τώρα που τὸ ξέρω πῶς δὲν εἶσαι δικός μου. Ναι τὸ νοιώθω βαθιὰ στὴν ψυχὴ μου τίς ὥρες που μόνη κι' ἀγρυπνῇ κάθομαι καὶ σὲ περιμένω τὸ μεσονύχτι. Τίς ὥρες που σὲ βλέπω νὰ γυρνᾷς ζαλισμένος καὶ μονολογώντας. Θέμο δὲ μ' ἀγαπᾷς πιά, ξέχασες τὴ Θάλεια σου τὴ παλιὰ σου τὴ βασίλισσα.

Ο ποιητὴς στέκονταν σιωπηλός... Ἀγωνίζονταν μὲ ὑπεράνθρωπη δύναμη νὰ μὴ μιλήσει. Φοβοῦνταν.

— Ποιὰ σοῦχει πάρει τὴν ψυχὴ Θέμο καὶ σκλαβωμένο σὲ τραβᾷ μαζὺ της, ποιὰ ξένο σ' ἔχει κάμει ἀπὸ μένα, ξένο σὰν νὰ μὴν ἔχομε ἔνωθεῖ μὲ τὸ αἷμα.

Τὰ λόγια της σὲ αὐτιά τοῦ ποιητῆ ἤχοῦσαν σὰν οἰμωγές. Ἡ φωνὴ της εἶχε τίς ἀνάπαλές τῆς ἰκεσίας.

— Ἄλλη ἀγαπᾷς ξακολούθησε ἄλλη ἀγαπᾷς, κι' ἐγὼ σὲ χάνω, ἄλλη ἀνασταίνεται στὸ φιλί σου κι' ἐμένα μαρμαμένα τ' ἀνθία τῆς ζωῆς καὶ χυνοποωρισμένα. Ἀχ Θέμο μου πῆς μου τ' ὄνομά της νὰ τ' ὀκνήσω, ἐκεῖνο που μ' ἔχει δώσει τὸ θάνατο, που μ' ἔχει περάσει στὴν καρδιά τὸ χαλκὸ καρφὶ τῆς σταύρωσης.

Τὸν ἔπιασε ἀπ' τὰ χέρια καὶ ζήτησε νὰ τοῦ πάρῃ τὸ ἔπανωφόρι καὶ

τὸ καπέλλο πὺν κρατοῦσε. Ἐκεῖνος ἀρνήθηκε μὲ μιὰν ἀντίσταση βουβή χωρίς λέξη νὰ βγάλει.

— Δὲ θὰ φύγεις ξακολούθησε ἡ Θάλεια δικός μου εἶσαι καὶ σὲ θέλω δικό μου γιὰ πάντα, μαζὶ μου δεμένο στὸ θάνατο καὶ στὴ ζωὴ, στὴ ζωὴ πὺν μοῦ τὴν δέρνει τώρα ἓνας ἀπελπισμένος σπαραγμός. Ὁ Θέμος ἀντιστέκονταν. Εἶχε πλησιάσει στὴ θύρα καὶ προσπαθοῦσε νὰ τὴν ἀνοίξει. Ἐκεῖνη ἔπεσε στὰ γόνατά του καὶ τοῦ ἀγκάλιασε τὰ πόδια. Ἀπὸ τὴν ἀγωνία τὰ πλούσιά της μαλιά, λυμένα ἀπλώθηκαν καὶ σέρνονταν στὸ πάτωμα.

— Νὰ φύγεις θέλεις. Δὲ μ' ἀγαπᾷς Θέμο, ἀχ δὲν μπορῶ πιά νὰ σὲ βαστάξω. Δυστυχισμένη ἐγὼ γυναῖκα κι' ἔρημη. Ποιὰ θλίψη εἶναι πὺν νὰ μὴ μπορῶ νὰ γράψω κάτωθι της τ' ὄνομά μου. Ποιὰ δυστυχία πὺν νὰ μὴ μ' ἔχει σημαδέψει.

Προσπάθησε νὰ τὸν βαστήξει στὴν ἀγκαλιά της. Σύρθηκε κατὰ γῆς μπρὸς του. Ἐκεῖνος ἐλευθερώθηκε ἀπ' τὰ χέρια της. Τὴν σήκωσε καὶ τὴν ἀπόθεσε στὸν καναπέ. Ἐκεῖνη ὑποχώρησε χωρίς καμμιὰ ἀντίρρηση.

Πόσο φοβερὰ ἀγωνία γίνονταν μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ ποιητῆ. Στὰ μηνίγγια του τὸ αἷμα χτυποῦσε γιὰ νὰ χυθεῖ ἔξω.

Ἀπομακρύνθηκε λίγο. Μιὰ στιγμὴ ξαναγύρισε πάλι πρὸς τὴ νέα. Ὑστερα ἀνάμεσα σὲ μιὰ ζάλη πὺν τοῦ στριφογυρνοῦσε τὸ νοῦ, ἔπιασε μὲ τὸ ἓνα χέρι τὸ μέτωπο καὶ μὲ τὸ ἄλλο, ἀνοίξε τὴ θύρα.

Ἐρριξε μιὰν ἀλλόφρονη ματιὰ ἔξω καὶ κατόπι πετάχτηκε μέσα στὸ σκοτάδι τῆς ἀφέγγαρης θεοσκοτεινῆς νύχτας.

(Ἔχει συνέχεια)

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΛΑΜΠΡΟΥ/ΠΟΡΦΥΡΑ: ΣΚΙΕΣ

Γενικά στὴ φιλολογία μας ἰσχύει ἡ γνώμη πὺς ὁ κ. Πορφύρας εἶναι δυνατὸ νὰ χαρακτηριστεῖ μὲ τὸν προσδιορισμὸ πὺν δίνει αὐτὸν τοῦ κόποιο πρόσωπο Dante «un che rianzo», «ἓνας πὺν κλαίω» κι' ἡ αἰτία πὺς ὁ ποιητὴς εἶνε γνωστὸς στοὺς περισσότερους ἀπὸ τὸ τυπικὸ τοῦ ποιήμα ὁ «Lagrime Reum». Στὸ ἔργο ὅμως τοῦ κ. Πορφύρα ἰσχύει πολὺ καὶ σημαντικὸ μέρος πὺν δὲν ἔχει καμμιὰ σχέση οὔτε μὲ θρήνους οὔτε μὲ δάκρυα, μέρος πὺν δὲ παρατηρήθηκε καθὼς ἔπρεπε.

Ἡ ἐργασία τοῦ ποιητῆ σπαρμένη ὡς τώρα ἐδῶ κι' ἐκεῖ ἦταν δύσκολο νὰ μελετηθεῖ, καὶ νὰ παρουσιάσει τὴ συνολικὴ τῆς ἐρμάνιση. Τώρα μαζεμένη μπορεῖ νὰ σφιγρομετρηθεῖ, νὰ στηθοσκοπηθεῖ νὰ ποῦμε. Ἡ γενικὴ ἐντύπωση εἶνε πὺς ὁ κ. Πορφύρας κατοικεῖ ἓνα πολὺ στενὸ ζαντάσι κι' οἱ συγκινήσεις του εἶναι πολὺ λίγες καὶ περιορισμένες. Γιὰ τοῦτο κι' ἡ φωνὴ του σῶπασε πολὺ γρήγορα. Μοιάζει μὲ ἄνθρωπο πὺν ἐξάντλησε γρήγορα τὸ μικρὸ τοῦ κομποδῆμα καὶ τώρα ἔμεινε φτωχὸς σὰν ὅλο τὸν κόσμο.

Ὅτι προκαλεῖ τὴ συγκίνησή του μᾶς τὸ εἶπε ἀπάνω κάτω ὁ ἴδιος στὸ πρῶτο ποίημα τῆς συλλογῆς. «Γιὰ ὅσα σβένουν» ὁ κ. Πορφύρας περιστρέφεται ὁλόγυρα στὰ τεκρά, στὰ ἀκίνητα, στὰ θρημικά. Καμμιὰ κίνηση ἢ ἐπίγεια. Τὸ μαῖτι του γυρομένο πρὸς ἓσα πέρασαν. Ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὀνειρεύεται τὸ τέλος, τὴν ἀνοῖξη ὀνειρεύεται τὸ φθινόπωρο. Ὁ κ. Πορφύρας ἄγνοε ὁλοτέλεια τὴ μεγάλη ποιητικὴ λαχτάρᾳ τοῦ ὄψιμου καὶ τοῦ ὀνειρεμένου, τοῦ ἀτελείωτου πάθους, ἐκεῖνη πὺν αἰσθάνθηκε ἡ διαίτη ψυχὴ ἐνὸς Γκαίτε ἢ στὰ δικὰ μας ἐνὸς Παλαμά. Ὁ ποιητὴς τῶν Σκιῶν εἶνε ποιητὴς μικρὸς. Τὰ μοτίβα του λιγοστά καὶ μετρομένα. Μιὰ διάφανη πηγὴ, ἓνα δωμάτιο μὲ λυπημένα παλιὰ ἔπιπλα, μιὰ γελοιογραφικὴ χτισμένη στὸν τοῖχο ἓνος παρεκκλησιοῦ. Βάθος καὶ σκέψη βράσκονται ὁλοτέλεια μακριὰ ἀπὸ τὸν ποιητὴ μας. Ὁ τόμος τῶν Σκιῶν εἶνε ἔργο ἐπιφάνειας.

Ὁ ἔρωτας ἢ μεγάλη αὐτὴ, κινητήρια δύναμη μὲ τίς θεαίεσ καὶ τίς ἐντασις της εἶνε γιὰ τὸν κ. Πορφύρα ἐπομονητικὸς καὶ ἀκίνητος. Παρουσιάζεται στὸ πρόσωπο μιᾶς περιλυσπῆς κοπέλλας πὺν εἶτε σὲ μιὰ θλιβερὴ κάμαρα κλαίει ἢ περιμένει σ' ἓνα φτωχικὸ παράθυρο νησιώτικον σπιτιοῦ κάποιου. Δὲν εἶναι ἐγὼ πὺν θὰ ἐλέγξω τὸν ποιητὴ γιὰ τὴν ἀκίνησά κι' ὄχι τὴν κίνηση τὴ θλίψη καὶ ὄχι τὴ χαρὰ. Ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ εἶνε ἄρα μωροσύνη κι' ὁ καθένας μετέχει ἀπὸ μερικὲς τῆς κόρδης. Ἡ Ποίηση θεσσαυρὸς τῆς κρατᾷ ἀναφαίρετο ὅλες τίς συγκινήσεις καὶ κανένας δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ κακίσει τὸν ποιητὴ ἂν φάνηκε ἀντιζητικὸς τὸ περισσότερο στὴ θλίψη καθὼς ἐγίνε συχνὰ μὲ τὸν κ. Πορφύρα.

Στὴν περίλυπη αὐτὴ κατάσταση βοητηγμένος ὁ ποιητὴς τῶν «Σκιῶν» μπορεῖ νὰ σκορπίσει στὴν ψυχὴ μας μιὰ λεπτὴ συγκίνηση. Ἐργο τοῦ ὁλόκληρου ὄρατο, μπορεῖ σπάνια νὰ συναντηθεῖ, γιὰ τὸ κ. Πορφύρας δὲν ἔχει τὴν ἐξέλιξη ἐκεῖνη

Ἡ ποίηση τοῦ κ. Πορφύρα δὲν σημαδεύει καμμὴν ἐπίδειξη. Δὲν προσπαθεῖ μὲ λέξεις, μὲ σοφές τεχνουργίες, σπάνιες ρίμες νὰ ἐκπλήξει. Ἄν καὶ ὁ ποιητὴς εἶνε ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὴ σχολὴν τῶν συμβολιστῶν ὅμως δὲν πῆρε τίποτα ἀπὸ τὴν τέχνη τῆς. Ὁ στίχος του εἶνε ἀμελής καὶ ἀδοῦλεντος. Σωριάζονται δύο τρεῖς ἐπίθετα σ' ἓνα οὐσιαστικό, ἐπίθετα κοινὰ καὶ τριμένα. Ὁλόκληρη ἡ τέχνη του εἶνε πλάδαρή. Οἱ ἀναστροφές ἐπιθέτων καὶ οὐσιαστικῶν ἀντικαταστάσεις.

Ἡ ἐπιρροή πρὸ πάντων τῶν «Στροφῶν» τοῦ Μορέας κατὰ μανη, ἐπίσης τοῦ Henri de Regnier, τοῦ Maeterling καὶ ἄλλων.

Κι' ὅμως ρωτιέται εἶναι δυνατό ν' ἀποφύγει κανένας τὸ μαγικὸ αὐτὸ σόφισμα πρὸς τὰ μεγαλύτερα πνεύματα τῆς ἐποχῆς του; Ἐνὰ μένει νὰ τὰ μελετήσει κανένας, νὰ τὰ χωνέψει καὶ νὰ βγάλει τὸ αὐτομικρὸ μέσα ἀπ' τὸ διωλιστήρι τῆς ψυχῆς του.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

ΦΩΤΗ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ: PEDRO CAZAS

Χαίρουμε γιατί μιλῶ γιὰ ἓνα πρωτότυπο βιβλίο. Μιὰ καλογραμμένη ὑπερφυσικὴ διήγησις ἑνὸς Ἰσπανιόλου περιηγητῆ.

Σὲ μιὰ συζήτηση πού γένηκε στὰ γραφεῖα τοῦ «Λόγου» εἰπώθηκε πὺς τὸ βιβλίο αὐτὸ στέκεται στὸ περιθώριον τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας δηλ. εἶναι ἕνα γιὰ μᾶς. Δὲν τὰ παραδέχομαι. Ὁ ἥρωας του, ὁ ἐρημίτης «πὺς κ' ἡ ἀγάπη ἀπὸ μέρος τῶν ὁμοίων του θάταν γιὰ πῆτον μιὰ ἀνυπόφορη ἀνησυχία» εἶναι ἓνας τύπος διεθνῆς.

Ἐνας περιηγητὴς: Σπανιόλος ἢ Γάλλος ἢ Ρωμιός, τὸ ἴδιο. Χωρὶς κανένα γνώρισμα τῆς πατρίδας.

Ὅχι ὅμως ἓνας ἄλλος ἄνθρωπος τῆς θάλασσας, καθὼς λέγαμε, γιὰ νὰ ζηγήσουμε τὴ φτώχεια τῆς γλώσσας στὸ βιβλίο. Θέλει καὶ μένει ἀπλὸ καὶ φτωχό. Πρῶτο γιατί ὁ κ. Κόντογλου ἀγαπᾷ τὰ βιβλία πού, σὺν τὰ Ἑγγλέζικα ἡμερολόγια κρητοῦ, εἶναι καθὼς λέγει, γραμμένα ἀπὸ ἄνθρωπους πού δὲν ἔχουν τὴν ἰδέαν τὰ συγγραφεύων, κ' ἔπειτα γιατί μισεῖ τὰ «μπαχαρικά».

Βέβαια τὸ ἀναπάντεχο αὐτὸ φαινόμενον δὲν εἶναι ἑλληνικὸ μὲ τὴν έννοια πού θὰ δώσουμε στὰ βιβλία πού περιμένουμε τῆς νέας ἑλληνικῆς πνοῆς π. χ. Σουλιανός.

Ὅμως γι' αὐτὸ δὲ θὰ πῇ πὺς στέκεται στὸ περιθώριον. Κάθε φιλολογία ἔχει τὴν ἰδιαίτερή της πνοὴ πού φανερώνεται σὲ μιὰ σειρά ἀπὸ ἔργα καὶ πού προχωρεῖ μὲς στοὺς καιροὺς χαράζοντας ἀόλκιμα στὴ δημιουργία ἑνὸς ἔθνους. Ὅμως μὲς σὴ λέξη «φιλολογία ἑνὸς ἔθνους» περιλαμβάνεται καὶ δημιουργία καὶ καθε αἶμα μεταφραστικὴ δουλειὰ στὴ γλώσσα του.

Τὸ «Pedro Cazas» εἶναι τὸ βιβλίο πού θάμπαινε σ' ὅλες τῆς φιλολογίας μὲ ἀξιώσεις καλογραμμένης φιλολογικῆς διήγησις.

Στὸν πρόλογό του ὁ κ. Κόντογλου χτυπάει τὴ σύγχρονη τοῦ ἑλλ. δημιουργία παρομοιάζοντας τοὺς δημιουργοὺς τῆς μὲ «λίαν μπαλοῦ» (*).

Δὲ θὰ καταπιασθῶ, ὡς τὸ φοβέται, νὰ γυρίσω «τοῦ καλλιτέχνη τις ἀντιπῶθεις σὲ συμπάθειες κ' εἶσι νὰ κιντύνεωσι νὰ μὲ στελεχίσουν σὺν τοῖς ἀπὸ τοῦ ἑλλ. δίκαιου νάτυπαθῇ τὴν τρεγερνὴν του δημιουργία ὡς ρηχὴ». Ὅμως δὲν καταλαβαίνω ἂν θὰ μοῦ εἶναι πὺς ὠφέλιμο νὰ σκέφτομαι ὅταν δημιουργῶ (δὲν ἀποκλείω βέ-

βαια μὰ τέτοιω λογίων εἰκόνα) «ὅτι αὐτὴ τὴ στιγμή τὰ γυρία ἄλογα καλπάζουν μὲ ὀρθὴς χεῖρες στοὺς ἀπέραντους κάμπους τοῦ Καναδά καὶ πὺς ἓνα κῆμα σκάζει ἀπὸ τοῦ στήν Καλὴ Ἑλπίδα σκεπάζοντάς μὲ ἀφροὺς μιὰν ὀλόκληρη πολιτεία», ἀντὶ νὰ διώ μὲς μου τὴ γαλανὴ μας θάλασσα κάτω ἀπ' τὸν ἄσπρὸ οὐρανὸ μας καὶ νὰ στολίσω λυρικά τὴ σκέψη μου μὲ τὴν ἐδωδία τοῦ δικοῦ μας βασιλικοῦ πού μοῦ γαρνίρει τὸ παράθυρο μὲς τὴν χρωματῆνια κόκκινη γλάστρα. Μπορεῖ κανεὶς καὶ μ' αὐτὰ τὰ γνωστά μᾶς καὶ τὰ συγγενικά (μένοντας πάντα πρωτότυπος) νάχει «τὴ ζωερὴ ἐντόπωση πὺς ζεῖ μέσα σ' ἓνα ἄπειρο» καὶ ὅλη ἡ διακοσμητικὴ ποικιλία τοῦ κόσμου, ὀλόκληρης τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ μπορεῖ νὰ στράψει σ' ἓνα δυὸ στίχους τοῦ Σολωμοῦ, ἑλληνικώτατους. Δηλαδή κλεισμένου μὲς στὰ στενὰ ὅρια μιᾶς πατρίδας κ' ἐνὸς τόπου.

Ὁ κ. Κόντογλου μᾶς παρουσιάζεται κ' ἐκεῖνος ἐρημίτης σ' ἓνα μικρὸ νησάκι κοντὰ στὸ Ἀίβαλη, ζώντας στὴ φύση, ἓνας ἄγριος ἄνθρωπος, σκέτος... Περιπατεῖ μὲ μεγάλα βήματα, εἶναι στὸ κέφι καὶ καταλαβαίνει τὸ θεὸ καὶ τοὺς προγόνους του νὰ τοῦ κρατᾷ σιωπηλὴ συντροφιά... Ἐμαθε νὰ βλέπει μὲ τὸ μάτι πὺς ζεῖ μέσα στὴ μεγάλη Δευτεριά τοῦ Θεοῦ...

Τοῦ ἀρέσει νὰ ξαναδιαβάσει τὸ Robinson Crusoe. Τοῦ λείπουν, λέγει, τὰ βιβλία πυροτεχνήματα πού συνηθίζουν ὅσοι γράφουν βιβλία. Φυσικά δὲν τὸν φέρνει ὡσὺν μέτρο.

Πρωτότυπες σκέψεις δὲ λείπουν ἀπ' τὸ βιβλίο τοῦ συγγραφέα μᾶς. Λέγει κάποιος:

«Κ' οἱ τερατοδίστορες ἀποκαλύπτει εἶναι ἀνίκανες ν' ἀλλάζουν τὴν ἀνθρώπινη μικρότητα. Μήπως δὲ μένουμε οἱ ἴδιοι κατόπι ἀπὸ κάθε βῆμα μᾶς μέσα σ' ἄγνωστα; Ὁ Newton ὅσπερ ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψη τῶν ἑλξίων ἄφησε τάχα τὴν περὶ ἀσὴ μανη ἀπ' τῆς προηγούμενης συνηθείας του; Κι ἂν μιὰν ἐσπέρα βρῖσκαμε ἄξαφνα τὸ θεὸ, τὸ πρῶτό δὲ θὰ χτενίζαμε τὰ μαλλιά μᾶς ὡς πάντα...»

Συχνὰ ὀλοφάνερος ὁ ζωγράφος, μὲ τῆς ἐπιτεχνημένες του εἰκόνας, μὲ τὸ μάτι τὸ λεπτὸ. Ὅλη ἡ διήγησις περνᾷ σ' ἓνα ἔθνος) μυζητηριώτικο νησάκι. Ὁλόγυρα ἓνας βαθὺς ἀπέραντος ὠκεανός, ὅπου χάνεται τὸ βλέμμα φοβισμένο. Κ' ἔχτισε ἓνα σπιτάκι στὸ νησί. Ἦρεμο καὶ φτωχό. Τὸ σκελετίζει μὲ πλούσιες λεπτομέρειες: Ἐναν κόσμον κοχλίας, πέτρες χρωματιστές, τσοφλῖα, ἓνα ξύλινο ρολόγι πού τὸ βαζε νὰ δουλεύει μονάχα γιὰ τὸ τίς τὰς, χωρὶς νὰ δείχνει τὴν ὥρα... Ἐκεῖ ὁ ἐρημίτης ἐτρίβε τὰ χεῖρά του ἀπὸ ἐδουσία καὶ κόπτοντο τὸ σκελετὶ τὸν σά νὰ θελε νὰ τὴν κλείσει μέσα στὸ ρολόγι του... Οἱ γλάροι πετοῦσαν ἀπὸ τοῦ γύρου στὸ νεροχῆτη, χολομπώντας μὲ τὰ λευκά φτερά τους μέσα στὸ φῶς τῆς καθαρῆς μέρας... Σ' ἐκεῖνα τὰ πλάτη ἡ ζωὴ χάνεται μέσα στὸ χάος πού λέμε Γῆς καὶ Νερό. Ἐκεῖ κἀν δὲν ἐπαύχουν ὀνόματα—παρὰ τὰ ἴδια τὰ πράγματα πέφτουν ἀπάνου στὴν ψυχὴ μὲ τὸ βάρος τους ἄγρια καὶ ἀδιάφορα γυνά ἀπὸ τὴ φιλικὴ διάθεση, πού τοὺς δίνει στὰ μύτια μᾶς ἡ ἀνθρώπινη γλώσσα...»

Φυσικά αὐτὲς τῆς ζωντανῆς περιγραφῆς τῆς ἐρημίας καὶ τοῦ ὠκεανοῦ, τὰ θαλασσοποῦλια, τοὺς βράχους τοὺς παραζέτοντες, τῆς πελώριας τρικυμίας δὲ θάλας ἔγραψε παρὰ ἓνας πού πέρασε ἀν' ἡμερᾶς του. Εἶναι παρατήρησις. Ὅμως ὁ περιηγητὴς μᾶς ἔχει τὴν πέννα, ἔχει καὶ τὸ πινέλο. Ἀλλοῦς θὰ μᾶς εἶδενε μυστήματα σχολικῆς γεωγραφίας.

Ἡ ἐπερυστική σκεπὴ του ζητεῖται χωρὶς σκοτεινάδες καὶ ἀσυναρτησίας. Κατὰ «Ἄγρα λόγια τοῦ κρασιού» βαλμένα κάτω σὺν ἐπίλογος ἔχουν καλὴ ἐπιτυχία. Σηκώνω τὸ ποτήρι μου καὶ πίνω, ὁ Θεὸς νὰ σκεπάζῃ τὴν πρωτεύουσα τῆς Ἀλκαλίας.

*) «Ψάγια τοῦ λιμανιού» δηλ. περιορισμένα.

βρας από κακό!... Καλότυχα παιδιά του Faro, ψαρόπαιδα του Faro, σηκώνω το ποτήρι μου στην υγιά σας... Πίνω στην υγιά των ζωντανών και παρακαλώ για την ειρήνη εκείνων που πεθαίνουν στον κάτω κόσμο... Αφήστε με να κλάψω από αγάπη για ένα ξερονήσι του ωκεανού, που απάνου του αυτή τη στιγμή ταξιδεύει ένα βουβό σύννεφο...»

Τά απλά λόγια που έτοι δεν κάνουν εντύπωση, παρόξενα κάνουν βαλμένα ύστερα απ' το τραγικό τέλος της διήγησης. Θαρρείς πως σε κερνάει το κρασί του με μεθυσμένα λόγια για να σου ερωσύνει την ψυχή.

Μυλόσαμε για επίδραση στη συζήτηση. Το κ. Γιαλούρη του Θόμισα Κνόντ Χάμσον.

(Ο Πάν) γιατί έχει κνηγετικές σκηνές και πουλιά που ψήνουνται. Μου φαίνεται δεν έχει σχέση. Συγγενεύουν γιατί και στους δυο απαντιούνται σκηνές έρημης. Καμιά ιδιαίτερη επίδραση. Το Κνόντ Χάμσον είναι αληθινά ρομάντσα με άγριες με δροσερές και παράξενες αγότητες. Θάλαγα το ίδιο και με το Rudyard Kipling μερικά απ' τις «Απλές Ιστορίες των λόγων» (Δε θάλαγα το «Pedro Cazas» ρομάντσα.)

Παραπάνω έμπροσθ του Ροθ καθώς θέλει ο κ. Πράσινο. Μά το μυστήριο του Ροθ — στο υπερφυσικό — τραγουδάει σε μια υπερεκαυστική άρρωστη των ήρωων του, πάνου κάτω έκρηκσιμους. Στο δικό μας, το μυστήριο του βγαίνει μόνο απ' το υπερφυσικό, που το δηγείται άνθρωπος με γρά νεύρα και ναυτική κρήση.

— Έγώ λέγω πως το βιβλίο του κ. Φώτη [Κόντογλου] έχει — καθώς τόμολογεί πως τάχα κι εγώ — μια λογική ομοιότητα μ' εκείνες τις παράξενες φυλλώδες παλιών περηνητών, που διαλέγοντας τις άγνωστες ακόμα έκτατες των ωκεανών — τότες — σε κάθε άγνωστο φυσικό φαινόμενο βρίσκουν και κάτι υπερφυσικό που το σέταζαν και με την ανθρώπινη μορφή, με τον έαυτό τους και το καρόβι τους.

Στο τέλος του βιβλίου, δυο δοκίμια, δυο πεζογραμμάδια. Το πρώτο, όπου ερμηνεύεται μόνο ο ζωγράφος, πλ' κοινό. Το δεύτερο, που ε' αφιερώνει στην αδελφή του ένα εύγενικό απαλό τραγουδάκι.

Το «Pedro Cazas» δεν είναι, φυσικά, ένα γρό έργο. Είναι όμως ένα καταλαβόμενο βιβλίο και το ξαναλέγω, χαίρουμε γιατί να! επί τέλους ένα πρωτότυπο βιβλίο Πόλη, 1920.

ΔΗΜ. Ν. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ: *Ο πόντος του Ανθρώπου και των Πραγμάτων.*

Συμπαθητική ή ποιήση του κ. Καρυωτάκη, κομψή και συχνά άριστοκρατίσσα στον πόνο που ψάλλει. Μά μου φαίνεται ότι έκτος από ένα ή δυο κομμάτια ή σάλλογή του με τον άπάνω τίτλο, δεν αντιπροσωπεύει, αντίνα τη στιγμή που το τάλαντο του συγγράφει της, τολάχιστο στη σημερινή του αλάτιξη, και στο μέτωπό του. Γιατί είδαμε ποιήματα του κ. Καρυωτάκη, χωρίς άλλο νεώτερο, πολύ ανώτερα απ' όσα είνε μαζεμένα στο λιγούριδο βιβλίο που αναγγέλλουμε κι' αυτό μας κάνει να υποθέτουμε ότι τα τελευταία του είνε πολύ αρχαιότερα ίσως από τα πρώτα που έγραψεν ο ποιητής, αν εξαίρεσουμε το κομμάτι *Θάνατο* το οποίο χρησιμοποιεί σαν ένας πρόλογος στη συλλογή. Έπιφυλάσσει να μιλήσει αργότερα για το ποιητικό έργο του κ. Καρυωτάκη, το οποίο αξίζει να διακριθεί περισσότερο από πολλά άλλα που κάρουν πολύ άλλα μάτια θόρυβο, και θα ξεχασθούν σαν κάτι κοίτες μόδες που φτάνουν λίγα χρόνια για να τις μεταβάλουν σε ανεξίτητες γελοιογραφίες. Η μελαγχολία του κ. Καρυωτάκη δεν πάει ποτέ

στη μονοτονία, πράμα όχι ε' κολο, και είνε φυσικά, πράγμα σπάνιο. Δεν είμαι απ' εκείνους που θα τον ρωτήσουν γιατί κλαίει, γιατί μόνο κλαίει. Αυτή είναι ή ιδιοσυγκρασία του, έτσι βλέπει τη ζωή, και κίρει πολύ καλά να μη θέλει να τη βλέπει με τα μέτια των άλλων. Έδιάβασα ποιήματά του που δε θα δίσταζα διόλου να τα βάλω πλάι με τα καλλίτερα που έχω διαβάσει. Αναφέρω τον «Υπνόν» που δημοσιεύτηκε στον 3 όρ. της δεύτερης χρονιάς του Λόγου. Απλούμαι πολύ αν δεν παρατηρήθηκε έρχεται κι' από άλλους ή κλασική απλότητα, ή περίσσια είδελιακή χάρη, ή λεπτότατη θλίψη, και το σπάνιο αίσθημα της αξίας του ρυθμού, που φαίνονται στο κομμάτι τούτο. Ο κ. Καρυωτάκης εξελίσσεται γρήγορα και τολμούμε να πούμε πως είνε ένα όνομα που θα ζήσει. Πολλά σημάδια μας το δείχνουν.

Δ. Π.

ΒΑΣΙΛΗ ΡΩΤΑ: *Το τραγούδι του Καμπούρη, κι άλλα τραγούδια.*

Μια μικρή ποιητική συλλογή με καμιά είκοσαριά ποιήματα. Πρώτη φορά που λέω στίχους του Βασίλη Ρώτα. Η γενική μου εντύπωση απ' το βιβλίο του είνε καλή, παρ'ό να πω πολύ καλή. Μια μεγάλη απλότητα απ' αρχής έως το τέλος, απλότητα που έχει πολλή σχέση με την ειλικρίνεια, και το τονίζω αυτό, γιατί (δεν θέλω γ' αναφέρει άσχημα) άμέτρητα φιλολογικά προϊόντα της τελευταίας μας παραγωγής έρχονται στο όνομα της δυνατομένης απλότητας, που ένοριστήκε, πολύ άδικα, ένα άνεξέλεστο διαβατήριο για την κάθε άδυναμία που αισθανόνταν ως τώρα τον έαυτό της στενοχωρημένο, για το κάθε κοίφιο κεφάλι που νόμιζε καθήκο τον σφονότα; να σαλίσαι λιγάκι και με την τέχνη. Η απλότητα του Βασίλη Ρώτα σπάνια είνε βιασμένη, σπάνια θυμίζει ξένες επίδρασεις σημερινών φιλολογικών ρευμάτων. Κ' έτσι που ή επίδραση των ξένων αυτών ρευμάτων φαίνεται δείχνει τολάχιστο πως είνε καλοχωνεμένη. Ο ρυθμός και το έρος μου φέρνει στο νου κάποτε τον Στέφανο Μαρτζώκη. Το καλλίτερο ποίημα της συλλογής είναι βέβαια το Τραγούδι του Καμπούρη. Η φράση του απλή και σφιχτή.

Οι γυναίκες με βλέπουν σό γοργόνα
Κι' αν άντρα με σκεφτούν άνατριχιάζουν.

Που και που και μια είδωλα τολμηρή, μά δρθή:

Στο δρόμο αν παραβώ δε θα γυαλίζει
Σά σπαθί γυμνωμένο το μπί μου.

Κάποτε στίχοι μοιάζουν παραγγελομάντα:

Μέση λυγρή, δεμένη φρέπει νάβω
να τη σείσω, να τη βεργολυγίσω.

Και συχνές, άχρησμοποιές. Μά δεν είμαι απ' όσους θαρρούν πως όλα πρέπει να λέγονται με ιδιαίτερο τρόπο. Ο φαρτωμένος ρητορισμός είνε τόσο εύκολος όσο ή απλότητα είνε δύσκολη και έπιναντη. Άρκετοί καλοί στίχοι μέσα στο Ζωή. Το Δημοτικό είνε άσχημο, ή Πεθαμένη κοινότατη. Έμμορτος: *Ο Στραβός με την άρμόνικα*, αληθινά το *Spleen*, απλότατη ή *Παλιά Ιστορία*. Μ' άρέσει ο *Δράκος*. Δε λέγω τίποτα για τα *Πόλεμος*, *Μάχη*, *Νίκη*. Πιο δουλεμένη, και σ' άλλο ρυθμό ή *Πρώτη Καμπάνια* στο χωριό θα είναντε ένα καλό ποίημα. Μια ξεκουραστική ήσυχια στον *Γυρισμό* που κλείνει τη Συλλογή.

Δ. Π.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΚΑΡΑΒΑ : Στη Δύρα της Μοναξιάς.

Εφτάσαμε μού φαίνεται σε εποχή που η καθαρή φιλολογική δουλειά πρέπει να χωρίζεται αυστηρά από τις περαστικές φιλολογικές εξεγες που κορόνουν μερικούς για κάμποσο καιρό ως που να τις γιατρέψει μια φρόνιμη έμπορική κατεύθυνση, από τις υπερφωμαντικές ή υπερεαλιστικές έρωτογραφίες που έμπνέουν στον Κώστα ή στον Παύλο ή 'Αμαλία ή η Ευτέρπη και τέλος από τις ανυπόφορες φλυαρίες ντιλετάντηδων που μη έχοντας να κάμουν τίποτα άλλα φαντάζονται πως η φιλολογία, είναι ένα εύχρηστο σκότωμα του καιρού για το οποίο μπορεί κανένας να περηφανεύεται όταν μιλεί σ' ένα σαλόνι και είναι βέβαιος πως τον ακούνε μερικοί χαζοί. Δεν μπορεί βέβαια κανείς να έμποδίζει τέτοια ξεσπάσματα, αλλά μού φαίνεται πως η κριτική πρέπει να είναι αγρυπνότερη, από πάντων στην περίοδο του σχηματισμού που περνάμε τώρα, να καταλάβει πως η αυστηρότητα είναι καθήκον και όχι κακία και πως η ευθύνη της είναι μεγάλη όταν χαρίζουμε, ή υποχωρούμε σε μια άχρηστη ή γελοία άβρογτητα δεν λέει καθαρά την αλήθεια. Μού φαίνεται ακόμα, πως οι φιλολογικές αυτές παραγωγές, που γίνονται μόνο για να ικανοποιήσουν μια ήλιθια ιδιοτροπία, κανένα έρωτα ένθουσιασμένο από ανέγνωστες μυθιστορημάτων της δεκάρας, ή τέλος μια ανάγκη επίδειξης, μπορούν να περιορίζονται στο χειρόγραφο και να μη ζητούν και τη δόξα της δημοσιότητας. Στα άλλα μέρη του κόσμου είναι πολλές φορές που η φιλολογία είναι μόνο και αποκλειστικά δουλειά ωρισμένων ανθρώπων που της αφιερώνουν τη ζωή τους. Κακός αυτός ο πρόλογος για το βιβλίο του κ. 'Αριστείδη Καράβα, το οποίο είχα την υπομονή να διαβάσω ως το τέλος και να χάσω γι' αυτό πέντε όρες κλεμένες από αγαπημένες μου ασχολίες, χωρίς να αισθανθώ την παραμικρή εχθρότητα. Η συλλογή του όχι μόνο δεν προσθέτει τίποτα σ' ότι υπάρχει, μα ίσως για κείνους που τον γνωρίζουν και διάβασαν τώρα τα ποιήματά του, και ν' αφαιρεί πολύ από την καλή ιδέα που είχαν τυχόν για το ταλαντό του. Ο κ. Καράβας είναι ένας ντιλετάντης και τίποτα άλλο. Η τέχνη του βρίσκεται στην εποχή του Παράσχου. Οι ιδέες του κοινότατες επαναλαμβάνονται οι ίδιες σε κάθε ποίημα και συχνά επαναλαμβάνονται πολλές φορές και μέσα στο ίδιο ποίημα. Το μόνο που μάς κάμει να καταλαβαίνουμε πως είναι της εποχής μας είναι η δημοτική του γλώσσα, και η προσπάθειά του ν' αποφεύγει τις χαρμωδίες. Τίποτα άλλο. Όταν καρμιά φορά γράφει κάποιο στίχο καλά, θαρρεί κανείς πως θαμπώνεται ο ίδιος απ' την έμμορφιά του και τα χάνει δίχως άλλο στον επόμενο : 'Ανοίγω το βιβλίο κατά τύχη και αφήνω το χέρι μου να πέσει σε μια στροφή, όπως το συνειθίζω με τα βιβλία της τέχνης :

Θυμώμαι—κάτι ένθουμησης . . . ωραίαι κι' ανέκφραστοι καθμοί . . .

"Όσο αν δεν είχες, άγγελε φτερά να φτερουγίσης

"Εμοιαζες τόσο μ' όνειρο, που έτρώμαζα για μια στιγμή

Νά μη σε χάσω ξαφνικά, σαν όνειρο μη σβύσης.

άλλο :

Και τι στιγμή . . . "Ό τ' όνειρο του ποιητή το πλάνο

Την ώρα που έφαιναν τα χείλη σου «πονά»

«Πολύ όταν μοίρες σ' αγαπώ και θέλω να πεθάνω . . . »

Κ' έστόλισε την όψη σου ένα διαμάντι άχρό.

άλλο :

Και τόσο έδειχνε πιο έμμορφο το πρόσωπό σου το χλωμό

Στο φεγγαράκι, τ' άστρο μας το πολυαγαπημένο,

Κ' έτσι πολύ έμαγεύτηκα, θυμώμαι, που είπα με κοῦμό

«Μιά τέτοια έμμορφη στιγμή γιατί να μην πεθάνω.»

Περιττό να ξακολουθήσω το παιχνίδι μου.

Πόσο θά είταν πιο κερδισμένος ο κ. Καράβας αν άφηνε τα ποιήματα αυτά της καρδιάς του στο βάθος του συρταριού του !

Μ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ : Τα Τραγούδια του Γένους. 'Αθήναι 1919.

—Του γνωστού Σμυρνιού ποιητή, έχουμε στα χέρια μας μια συλλογή ποιημάτων που δυστυχώς είναι της πιο κοινής μορφής και ουσίας. Δεν είδαμε τίποτα το αξιοπαρατήρητο και δεν έχει να πούμε τίποτα. Είναι πατριωτικά ποιήματα, όπου ο ποιητής, ακολουθώντας τους μέτριους δημοσιογράφους ποιητές της περασμένης γενεάς, στιχουργεί πάλι τη δημοσιογραφία. Ο στίχος του, επίσης κοινότατος, πράγμα που σήμερα δεν μάς επιτρέπεται, μα και ο στίχος μας έχει τόσο προχωρήσει, αφού δουλεύτηκε από τόσους άξιους ποιητές. Ο κ. 'Αργυρόπουλος τραγουδά τον Πόνο και τις 'Ελπίδες του *γαγιά*. Το βιβλίο του δεν είναι λογοτεχνικό, και ελπίζουμε και ο κ. 'Αργυρόπουλος, να μην είχε καμιά τέτοια αξίωση.

ΣΥΛΒΙΟΥ : Ματωμένα Τριαντάφυλλα. Ληήματα 'Αθήναι 1920.

—Ένας τόμος δηγημάτων—σκέτσα καλύτερα θάλεγα—ένος σμυρνιού παλι λογοτέχνη. Ο τόμος περιέχει μαζί με πολλά δηγήματα και μερικά πεζογραφήματα σαν πεζά τραγούδια. Όλο το βιβλίο δίνει την εντύπωση του πρόχειρου και βιαστικού. Και δώ τίποτα δεν κρατά το μάτι μας περνάμε γλήγωρα χωρίς να μάς κινήσει την προσοχή καμιά φράση, το καλό είναι όμως που διαβάζονται εύχρηστα χωρίς να μάς εννοχλώ ν. Ένα προτέρημα είναι κι' αυτό.

ΑΙΜ. ΑΛ.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΣ

α) Στην 'Αντιράστρα, χρόνος Β' έριθμ. 12.

Σελ. 469 — στίχος 4 — Κοιμήσου κι' άς γητεύουν με τα ζωτικά σου μέτρα.

• • • • • 5 — 'Αγάπες κομποστάλαχτες.

β) Στο Θεός Σχεφείση τον.

Σελ. 473 στίχος 8 (από κάτω) αντί βράδι, γράψε *τράμ*.

Σελ. 474 • 10 (από πάνω) άνω τελεία μετά το *πειά*.

Σελ. 476 • 5 (από πάνω) αντί τσαρσάφια γρ. *τσαρσάφια μου*.

Σελ. 476 στίχος 21 • • • • • αντί ζουριασμένο γρ. *ζουρισμένο*.

Σελ. 480 στίχος 10 (από κάτω) αντί πραγματοποιημένη γρ. *πραγματοποίησημη*.

Σελ. 480 • 8 • • • • • πρόσθεσε *και άπ'* το μετά το *μονάχα*.

Σελ. 486 • 3 • • • • • *που* μετά το *ποσόν*.

Σελ. 487 • 13 (από πάνω) αντί δίχως πως γράψε *δίχως σής*.

ΘΕΑΤΡΟ

Ἡ πόλη μας συγκεντρώνει, σὲ μιὰ στιγμή ζωϊκῆς χαλάρωσης, τίς ζωτικότερες ἀξίες τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς.

Θέαμα ἀπείρως μεγάλου καὶ ὀλέχου συγκινητικό γιὰ ἕναν τεχνίτη, ὅταν ἀντικρύζει κατάρματα καὶ διαπιστώνει γεροπιαστὰ τὴν ἐπόσταση τῆς Τέχνης μὲ τὴν ἐνέργεια μιᾶς δύναμης.

Καὶ τὸ κοινό, μὲ τὴν ψυχολογία τῆς κρίσιμης στιγμῆς, γυρίζει τὸ μαγικὸ ποτὶ τῆς λήθης.

Δὲν εἶναι πιά ὁ παινηγετισμὸς τῶν ὑπερτροφικῶν στεμμάτων, οὔτε τὸ γελοιοποιεῖν τοὺς ἀπολαύσιμους μορφῶν, οὔτε ἡ ἀτσυλάκωτη ὕστερηνια τῶν ὁραίων ρούχων. Ὁ κόσμος θέλει νὰ ξεχάσῃ τὴ ζωὴ, τὴ ζωὴ τῆς ἀσκήσεως πάλης καὶ τῆς ἀκοίτητης ἀμφιβολίας. Μιὰ τέτοια ἐνάγκη γίνεσθαι πάντα τὴν ἐπανόστασιν καὶ μάλιστα τὴν ἐπανόστασιν τὴν πρὸ ἀτελείωτη καὶ τὴν πρὸ ἀσυντρίβη, τὴν Τέχνην. Ἡ ἐνάγκη τῆς ἀλλαγῆς εἶναι ἡ ὑπερτατὴ ἀνάγκη. Γιατί ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς, ὁ σκοπὸς τοῦ ὄντος καὶ ὄχι τῆς ἐπιφάνειας, ἐπιτυγχάνεται ὅταν πλάκωσῃ τίς καρδιὰς καὶ ξαφνίσῃ τοὺς ἐγκέφαλους ἡ ἀτελειότης τοῦ ἐπρόκειμένου.

Ἀριὰ, πολὺ ἀριὰ τὰ χειροκροτήματα μέσα στὶς αἴθουσες τῆς μεταγωγίας. Πάνω στὶς σκεπτικὰς μορφάς, μέσα στὴν ἱερῆα τῶν οὐσιῶν, αἰσθάνεται κανεὶς πῶς τὸ ὄρατο ἐνεργεῖ. Κ' οἱ λειτουργοί, θάλεγε κανεὶς πῶς βρήκαν περισσότερο τὸ ἐγὼ τους.

Ἡ Κυβέλη, μιὰ λευκὴ ἐνσάρκωση τῆς ἀθωότητος, μὲ τὸ ἀνέμελο μέτωπο, μὲ τὰ ἐξοστατικὰ μεγάλα μάτια καὶ τὴν κρινένια δροσερότητα τῶν χειρῶν, εἶναι τὸ αἰώνιο-θῆμα ποὺ σπαράζουν οἱ κοινωνικοὶ νόμοι, ποὺ συνταράζουν οἱ προλήψεις, ποὺ μολύνουν οἱ βρομερές ἀναπνοὲς τῶν ζωντανῶν πτωμάτων. Κι' ἡ θυσία τῆς εἶναι πάντα τὸ κορύφωμα τῆς τραγικότητος ποὺ σκορπᾷ μέσα στοὺς ἀτελειωμένους τὴ γόνιμη ἀνησυχία τοῦ μέλλοντος.

Ὁ Βεῆκης, τὸ χενσό δοχεῖο τῆς φιλοσοφικῆς σκέψης. Τὸ πλατὺ μέτωπο τοῦ ἀνώτερου θεατῆ τῆς ζωῆς, ποὺ παρακολουθεῖ τὴν πάλη διακρίνει τὰ προβλήματα, ἐποικνεί τοὺς στοχασμούς, πετᾷ τὴ διαταγὴν στὶς παραστρατημένους ἀδυναμίες, κι' ἐψώνοντες τὸ χέρι σὲ μιὰ στάση ἐμπνευσμένη, μᾶς δείχνει, μακρὰ, πρὸς τὰ γαλάζια πλάτη, τὴ νέα Χαναάν τῆς ἰδεολογίας μας.

Κι' ἀνάμεσα στὸ θέμα ποὺ τουλαπατιέται, καὶ στὸν ὁδηγητὴ ποὺ μνήσκει ἀκατανόητος, ἡ Νίκα, ὁ Φίρσι, ὁ Παπαγεωργίου, ὁ Χρυσομάλλης ὁ Σβορώνος καὶ ὁ Παλμύρας, οἱ ἀθέωτοι τοῦ αἰῶνα μας, οἱ ἄνομοι χαλκιάδες τῶν νόμων, οἱ σκοτεινοὶ θρόνους τῶν προλήψεων, τὰ πτώματα τὰ ζωντανά, οἱ ἀρῶτες μὲ δάκρυα τ' ἀνίσταται, πρὸς κοινὰ καὶ ἀπὸ τὸ γέλιο καὶ οἱ δεῦτεροι μὲ τὰ γέλια τὰ σαρκαστικά πρὸ σαφαστικά καὶ ἀπὸ τὰ δάκρυα.

Ἔτσι φωνάζει, σὲ μιὰ κοινὴ ἐνέργεια, τοὺς καλλιτέχνες μας.

Γιὰ εἶναι ἀπείρως συγκινητικό γιὰ ἕναν τεχνίτη, ὅταν, σὲ μιὰ κρίσιμη στιγμή ζωϊκῆς χαλάρωσης, ἀντικρύσει κατάρματα καὶ διαπιστώσῃ γεροπιαστὰ, ἀκόμη καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν πραγματικότητα, τὴν ἀποστολὴ τῆς Τέχνης.

Ο. ΜΠΕΚΕΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ — ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ

Στὸν «Νουμά» τῆς 17 Ὀκτώβρη διαβάσαμε ἕνα ἄρθρο γιὰ τὴν μετάφραση τῶν ἐννέα ἑλληνικῶν διηγημάτων στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα ἀπὸ τὴν Κα Δημήτρα Βακὰ καὶ τὸν κ. Ἀριστείδη Φοντρίδη. Ἐκεῖνος ποὺ τὸ γράψε ρωτᾷ: «ποιὸς εἶναι τοιοῦτων ὁ κ. Καστανάκης ποὺ ὅσο ἀξίος συγγραφέας καὶ ἂν εἶναι, δὲν εἶναι ἀκόμα γνωστὸς οὔτε στὴν πρωτεύουσα τοῦ τόπου μας.» Τεῖς εἰνουμε τίς πληροφορίες ποὺ ζητᾷ καὶ ποὺ ἐπρεπε νὰ ἔχει, ἂν ἐμάθαινε ὅτι ἔξω ἀπὸ τὴν «πρωτεύουσα τοῦ τόπου μας» ὑπάρχουν καὶ ἄλλα κέντρα γραμμάτων ἀξία νὰ τὰ παρακολουθήσῃ, στὴν κίνησή τους. Ἄν τὸ ἔξερε τοιοῦτο, θὰ ἔξερε ἀκόμα ὅτι σ' ἕνα ἀπ' αὐτὰ τὰ κέντρα, ποὺ λέγεται Πόλη, ὑπάρχουν τρία περιοδικὰ καθαρὰ φιλοσοφικά καὶ πολὺ σοβαρά, ὁ «Λόγος» τὸ ἀρχαιότερο, ὁ «Διόνυσος» ποὺ τελευταία συχυνεῖται μὲ τὸν «Λόγο» καὶ ἡ «Ζωή» καὶ πῶς μέσα στὰ δύο πρῶτα βρίσκεται ἀρκετὴ ἐργασία τοῦ Καστανάκη, ποὺ ἀξίζει νὰ παρατηρηθεῖ, νὰ μελετηθεῖ καὶ νὰ λογαριαστῇ. Ἄν ζητᾷ περισσότερες πληροφορίες θὰ τοῦ εἰκόμην πῶς ὁ Καστανάκης εἶναι ἕνα παιδί δέκα ὀκτὼ χρονῶν τώρα. Ὅταν ἔγραψε τὴν «Φοβισμένη ψυχὴ» καὶ τὸν «Κακό» δὲν εἶχε ἀκόμα συμπληρωμένα τὰ δέκα ἔγγραφα τοῦ χρόνου, καὶ ὅμως αὐτὰ τὰ δύο διηγήματα, τὰ ὅποια ἔχουν πλουσιώτατη συνέχεια, εἰδείξαν μιὰ τέτοια πρωτοτυπία μὲ τόσο ἀσυνείθιστη ψυχολογία καὶ μιὰ τόσο βαθυστόχαστη ποιητικὴ ἀντίληψη, ποὺ μοῦ φαίνεται ὅτι οἱ «συγγραφεῖς» τῆς πρωτεύουσας τοῦ τόπου μας» εἶχαν χρέος νὰ τ' ἀναγγείλουν ἀφοῦ ἤρταν στὰ χέρια τους καὶ πιστεύω πῶς τὰ διάβασαν (ἂν καὶ πολλὲς φορές κρῖνουν χωρὶς νὰ διαβάσουν), γιατί πολλὰ ἔμοια δὲν ἔγραφαν ἀκόμα. Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω γιατί ὁ κριτικὸς τοῦ Νουμά ἔφατα τὴν ἀξία ἐνὸς ἀνθρώπου τῶν γραμμάτων ἀπὸ τὸ ἂν τὸν ξέρουνε ἢ ὄχι στὴν «πρωτεύουσα τοῦ τόπου μας» τὴν στιγμή ποὺ τόσο ἐκεῖ κάτω, ἀνάξιοι νὰ τοὺς γνωρίζαν καὶ στὸ Μενίδι ἀκόμα, κἄνουν τόσο θόρυβο.

Α. ΠΡΑΣΙΝΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Robindranath Tagore. — Δίνουμε σήμερα καὶ πάλι μιὰ μετάφραση μερικῶν ποιημάτων τοῦ συγχρόνου Ἰνδοῦ αὐτοῦ ποιητῆ, ποὺ τὸ ἔργο του εἶναι ἀγνωστὸ στὸν τόπο μας' προηγούμενα, στὸ «Διόνυσος»

είχαμε δώσει επίσης μερικά μεταφρασμένα κομάρια. Τὰ δημοσιευόμενα ποιήματα είναι από τὸ «Λυρικό Ἀφιέρωμά» του (Gitanjali) ποὺ μετάφρασή του στὰ γαλλικά ἔδωκε ὁ André Gide. Τὸ ἔργο τοῦτο, φάνηκε πρῶτα-πρῶτα γραμμένο στὴ δεγγαλικὴ γλῶσσα (εἶνε τρεῖς διαφορὲς συλλογὲς ἀσχετεῖς μεταξύ τους) καὶ μονάχα, μεταφράστηκε στ' ἀγγλικά ἀπὸ τὸ συγγραφεὶα τὸν ἴδιο, ὁπότε καὶ τιμήθηκε μὲ τὸ βραβεῖο τοῦ Νόμπελ, γιὰ «τὴ θαυσιὰ καὶ εὐγενικὰ ἔμπνευψη, γιὰ τὴν ὁμορφιά καὶ τὸ καινούριο ποὺ ἡ ποιητικὴ του μεγαλοφυΐα κατόρθωσε νὰ εἰσαγάγει μὲ τέτοιο λαμπρὸ τρόπο στὴ δυτικὴ φιλογογία, μὲ τὴ μορφὴ τὴν ἀγγλική».

Ἡ συλλογὴ τούτη, εἶνε ὅπως εἶπαμε, διάφορα ποιήματα ἀσχετὰ τὶνα μὲ τ' ἄλλο, μαζεμένα ἔδω ἐπίτηδες γιὰ νὰ δοῦνε τὴ δημοσιότητα στὴν Εὐρώπῃ· βλέπει ὅμως κανεὶς ὅ,τι ἰδιαίτερο χαρακτηρίζει τὸν Ἰνδὸ ποιητὴ. Εἶναι ἓνας λυρικός πανθαίστης, ἓνας ποιητὴς ποὺ ὕμνει τὸ Θεὸ του, τὸ Θεὸ ποὺ βλέπει σμιγμένο μὲ τὸν ἑαυτὸ του καὶ μὲ τὰ γύρω. Καὶ εἶναι ἀπλὸς καὶ ἀγαπᾷ τὴ ζωὴ. «Ἐκεῖνο ποὺ ἀγαπᾷ στὸ Gitanjali, λέγει ὁ André Gide, εἶναι ποὺ δὲν εἶναι φουσκωμένο μὲ καμιά μυθολογία. Ἐκεῖνο ποὺ ἀγαπᾷ στὸ Gitanjali, εἶναι ποὺ δὲ χρειάζεται προετοιμασία καμιά γιὰ νὰ τὸ διαβάσει κανεὶς». Τὰ λίγα ποιήματά του ποὺ μεταφράσαμε ὥς τώρα, δείχνουν καλὰ ποῖά εἶναι ἡ ποιητικὴ φυσιογνωμία τοῦ Tagore.

Τὰ ἑξῆς εἶναι τὰ λοιπὰ ἔργα τοῦ Tagore. Δυὸ ποιητικὲς συλλογὲς : The Crescent Moon καὶ The Gardener. Ἐπίσης δυὸ δράματα, τὸ πρῶτο νεανικό, ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴ Μαχαμπхарάτα, τ' ἄλλο σύγχρονο, The Post Office. Δημοσιεύτηκε ἐπίσης μὲ τὸν τίτλο : Sadhana ἓνας τόμος ὅπου μαζεύτηκαν μέρη τῶν μαθημάτων του.

Ὁ Rabindranath Tagore, γεννίθηνε στὸ 1861, στὴν Καλκοῦτα. Σημειώνουμε κιόλας, πὺς τοῦτο τὸ φθινόπωρο, εἴτανε περαστικὸς ἀπὸ τὰ Παρίσια.